

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izjaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

SCLOVENE

Blagoslovljene božične praznike

želita vsem naročnikom, bralcem in inserentom uredništvo in uprava

Situazione invariata sul Gebel

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Situazione invariata sul Gebel Cirenaico, dove si sono avute azioni di pattuglie. Intendicata attività delle artiglierie nemiche contro le posizioni di Bardia e Sollum.

Le sfavorevoli condizioni atmosferiche hanno limitato le operazioni aeree; sono state efficacemente bombardate, da reparti dell'aviazione tedesca, Tobruk e Derna.

Velivoli italiani e germanici portatisi a più riprese sull'isola di Malta, ne hanno colpiti gli obiettivi militari nonostante la vivace reazione contraerea.

Vojno poročilo št. 569

Nespremenjen položaj v Gebelu

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Položaj nespremenjen v Gebelu v Cirenaiki, kjer je bilo delovanje patrol. Sovražno topništvo je poživilo svoje delovanje proti postojankam v Bardiji in v Sollumu.

Neugodne vremenske razmere so omejevale delovanje letalstva. Edinee nemškega letalstva so uspešno bombardirale Tobruk in Derno.

Italijanska in nemška letala so večkrat napadla otok Malto, in so bombe zadele vojaške cilje v kljub živahnemu odporu protiletalskega topništva.

Milan, 23. decembra. AS. »Corriere della Sera« objavlja članek o splošnem vojnem položaju in pravi, da se Angleži zelo trudijo, da bi čim bolj razbremenili svoje sile, ki so zaposlene v ofenzivi v Cirenaiki. Angleži so svoje taktične uspehe plačali z ogromnimi izgubami, vendar pa ti uspehi ne bodo imeli nobenega strateškega pomena. Glavno vprašanje obrambe angleškega imperija ostane še naprej odprto. Dasi bodo Angleži skušali izrabljati prednost v Libiji, bo področje Sredozemskega morja vendarle ostalo zaprti njihovim pobudam. Angleži uporabljajo mnogo svojih sil v Afriki in to zelo ugodno za Japonce na Tihem morju. Kljub veliki razdalji so države trojne zveze mogle ustvariti stik na raznih bojiščih, tega sodelovanja pa ni med Angleži, Amerikanci in Sovjeti.

Spremenbe v nemškem poveljstvu

Berlin, 23. dec. AS. Zaradi Hitlerjeve odločitve, da sam osebno prevzame vrhovno poveljstvo nad nemško vojsko, so na pristojnem vojaškem mestu včeraj dali naslednje izjave:

Znano je, da je Hitler že skoraj štiri leta vrhovni poveljnik nemških vojnih sil, znano pa je tudi, da je on osebno vodil vse zmagovalne nastope v sedanji vojni. Njegovi so bili veledrži načrti, ki jih je vojska v tesnem sodelovanju z brodovjem in letalstvom znala čudovito ustvariti na Poljskem, na Norveškem, na Zahodu, na Balkanu, v Cirenaiki in v Rusiji. Maršal Brauchitsch je bil takorekoč samo vmesna instanca. Ni namreč delal drugega, kakor da je zvesto tolmačil navodila vrhovnega poveljnika ter dajal po njih primerna povelja. Zdaj je to vmesno posredniško mesto odpravljeno.

Adolf Hitler torej zdaj osebno daje povelja in hkratu zapoveduje operacije na kopnem, v zraku in na morju, dokler se povsod in vselej ne doseže odločilni uspeh. Odstranitev posredniškega vrhovnega poveljstva se je zdela potrebna v trenutku, ko začenja vojna stopati v svoj višek in v odločilno razdobje.

Spričo lažne nasprotne propagande o položaju na vzhodnem bojišču smatrajo v nemških vojaških krogih za umestno, da še enkrat ugotovimo dejanski stan z naslednjimi glavnimi pojasnili:

1. Vzdolž vsega vzhodnega bojišča se bojna črta izravna točno po načrtih nemškega vrhovnega poveljstva.

2. Ta poprava bojne črte je naravna posledica prehoda iz ofenzivnih operacij v tako imenovano pozicijsko vojno.

3. Pozicijska vojna je spet le naravna posledica spremenjenih vremenskih razmer, nastalih s popolno rusko zimo.

4. Boljševiki zasedajo sedaj samo ona področja, ki so jih izpraznile nemške čete pri svojem popolnem rednem umiku na tako imenovano prezimovalno črto.

Buenos Aires, 23. dec. AS: Poročila iz Washingtona pravijo, da besni med japonskimi in ameriški silami velika bitka na Luzonu, kjer so Japonci izkrcali nad 80.000 mož svoje vojske, ki je zelo moderno opremljena in ima s seboj tudi tanke. Tam je prišlo tudi do prve bitke med ameriški in japonski tanki. Glavni boji potekajo ob zalivu Lingajen, ki je 133 milj severno od Manille, kjer so japonske čete vzdržale napad najboljših ameriških in filipinskih čet.

Vojno ministrstvo v Washingtonu je objavilo poročilo, v katerem pravi, da znaša število japonske vojske v Lingajenu 80.000 do 100.000 mož. Japonske čete je pripeljal konvoj, ki je štel 80 ladij, ta konvoj pa je spremljalo brodovje rušilcev, nad konvojem pa je bila velika močna skupina japonskega letalstva. Letala so zlasti bombardirala ameriška letališča, medtem ko so se japonske čete izkrcavale. Američani menijo, da so japonske ladje prišle iz Hainana, ki je 600 milj od Filipinov.

Položaj na Tihem morju

Berlin, 23. dec. AS: List »12 Uhr Blatt« meni, da je položaj na Tihem morju naslednji:

1. na Malajskem polotoku beže Angleži proti jugu in so izpraznili pokrajino Penang;
2. vodovje okoli Honkonga bo postalo velik grob za mnogo angleških in ameriških ladij;
3. Japonci so sprožili silovito ofenzivo proti Srednji Kitajski;
4. novi močni oddelki japonskih čet so se izkrcali na Filipinih;
5. izgube ameriških ladij ob kalifornijski obali dokazujejo, da se japonska vojna mornarica ne omejuje samo na delovanje v vodah ob Kitajski.

Kako je padel Penang

Tokio, 23. decembra. AS. Dopsnik agencije Domei poroča z bojišča na Malajskem polotoku vsebinsko razgovora, ki ga je imel z vojakom japonske vojske, ki je zasedla Penang. Vojak je pripovedoval, da je sovražnik zatrljal, da se bo Penang lahko upiral napadu nad tri mesece. Angleške čete so dejansko zgradile velika obrambna dela, toda japonska strategija je bila kmalu kos tem utrdbam. Sovražnik je pred japonsko vojsko hitro zbežal proti obali in se vkrcal na ladje, ki so bile v pristanišču. Japonska letala pa so to ladje napadla in jih skoraj popolnoma uničila. Vkrcajevanje angleških vojakov se je razvijalo v največji zmedi in vojaki ter častniki so metali preč orožje, da bi se čimprej zatekli na ladje. Prav lahko se reče, da so Angleži tod ponovili poskuse vkrcaja, kakor se je to zgodilo lansko leto v Dunkerqueju. Ko so se japonske čete izkrcale v Penangu, ni bilo o sovražniku nobenega sledu več. Japonci, ki so bili zaprti v koncentracijskih taboriščih, so ostali brez straž in so prihiti na obalo, kjer so navdušeno pozdravljali japonske čete.

Boji 50 milj od Singapurja

Stockholm, 23. decembra. AS. Iz Singapurja poročajo, da so se angleške čete na Malajskem polotoku umaknile že tako daleč, da so manj ko 50 milj od Singapurja. Angleži se ne morejo upirati japonskemu pritisku, ki narašča zlasti pri mestu Ipoh in izguba tega mesta bo za Angleže še bolj občutna, kakor pa izguba Penanga, ker je Ipoh važno strateško in industrijsko središče.

5. Kjer je bila ta prezimovalna črta že dosežena, so se morale sovjetske sile ustaviti in so propadli doslej vsi poskusi, da bi jo prebili.

6. Hitlerjev ugled in zgled njegovih vojakov je tolikšen, da vrhovno poveljstvo lahko po mili volji sprejme kakršen koli sklep v trdnem prepričanju, da bo naletelo na popolno razumevanje vsega nemškega naroda, ki prav dobro ve, da sleherni odločitev ustvarja samo pogoje za nove odločilne uspehe.

7. Nemški narod ve n. pr., da bo tako imenovana prezimovalna črta ne le omogočila zmagovite krajevne akcije tudi pozimi, marveč da bo razen tega postala izhodišče za napad, ki bo, kakor je Hitler dejal v svojem zadnjem govoru, ob pričetku poletja prizadel smrtni udarec boljševiki Rusiji.

8. Sovjeti pa iščejo uspehe samo zaradi ugleda in ker se z dejanskimi ne morejo ponasati, si jih izmišljujejo v upanju, da bodo tako prešli od Angležev in Američanov primerno plačilo, če že ne takoj, pa vsaj v prihodnji pomladi, ko se bo Sovjetska zveza najbrž znašla med dvema ognjema.

Brauchitsch ostane v aktivni službi

Berlin, 23. decembra. AS. Dasi je Hitler sam prevzel poveljstvo nad armado, bo Brauchitsch vseeno še ostal v aktivni službi in ni stavljen na razpoloženje. Vendar pa maršalu Brauchitschu še niso bile zaupane nove naloge.

Sanghaj, 23. dec. AS: Za poveljnika sovjetske armade na Daljnem vzhodu je bil imenovan maršal Vorosilov. Misi se, da je maršal Blücher odšel s svojimi četami na rusko bojišče, naloga Vorosilova pa je, da organizira in da nastavi novo armado na Daljnem vzhodu.

Potopljena petrolejska ladja

Rim, 23. dec. AS: Pri kalifornijski obali je bila potopljena 7000 tonska ameriška petrolejska ladja »Emilio«. Verjetno jo je potopila neka japonska podmornica.

Nova japonska ojačenja

Tokio, 23. decembra. AS. Na Luzonu na Filipinih so se izkrcale nove japonske čete. Prav tako se izkrcujejo nove čete na Mindanau. Južnem otoku filipanske skupine. Obenem javljajo iz Kitajske, da so Japonci pričeli novo ofenzivo proti Cangkajsku.

Avstralija se boji japonskega izkrcanja

Lisbona, 23. dec. AS: Iz Camberre poročajo, da je japonsko napredovanje na Filipinih vzbudilo veliko vznemirjenje v Avstraliji. Ministrski predsednik Curtin je izjavil, da je dežela v večji nevarnosti kakor pa Avstraleci mislijo. Izdan je bil nujen poziv za nabiranje prostovoljcev, ki naj pomagajo pri utrjevanju obale. Utrdbe v Port Darwinu se mrzlično izpopolnjujejo. Več predelov je bilo izpraznjenih in se sedaj grade strelni jarki.

Japonci niso potopili sovjetske ladje

Tokio, 23. dec. AS: Iz pristojnega japonskega vira se je izvedelo, kakor poroča agencija Domei, da je popolnoma neresnična vest, da bi bili Japonci v bližini Hongkonga potopili neki sovjetski parnik. Kakor se je moglo do sedaj izvedeti, je bila ta ladja potopljena, potopili pa so jo angleški topovi. To je bila ena tistih štirih sovjetskih ladij, ki so ostale v Kantonu. Tri ostale sovjetske ladje so nepoškodovane.

Težki boji na sredini vzhodnega bojišča

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 23. decembra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Težki boji na sredini vzhodnega bojišča trajajo naprej. Na več krajih so naše čete odbile težke napade sovražnika uspešno in so pri tem uničile 19 sovjetskih tankov. Bojna letala in skupine strmoglavskih letal so podpirala boje. Sovražniku so prizadejala krvave izgube, uničila več tankov in vozil vseh vrst in izločila več baterij iz boja.

V vodah pri Sebastopolu je letalstvo poškodovalo sovjetsko vojno ladjo, in sicer z bombnim zadetkom v polno. Vzhodno od polotoka Ribatija so bojna letala potopila tovrno ladjo srednje velikosti. V zalivu Koja so bombe poškodovale še eno trgovsko ladjo.

Kakor je že bilo objavljeno s posebnim poročilom, je podmornica pod poveljstvom kapitana Rigalka na Atlantiku napadla angleško letalonosilko v vijak in ladja ni mogla več manevrirati. Nato sta dva torpeda zadela ladjo v prednji del in v sredini in letalonosilka se je prevrnila in potopila.

Včeraj je v severni Afriki v prostoru vzhodno od Benghazija prišlo do bojev, ki še trajajo. Nemške letalske skupine so v zahodni Cirenaiki razbile angleška zbirališča čet in kolone avtomobilskih vozil.

Nemška podmornica potopila angleško letalonosilko

Berlin, 23. dec. AS. Hitlerjev glavni stan je izdal včeraj naslednje izredno uradno vojno poročilo: Nemška podmornica, ki je nastopala na Atlantskem morju pod poveljstvom poročnika bojne ladje Bigalka, je torpedirala neko angleško letalonosilko. Ladja se je potopila.

Churchill je v Washingtonu

Rim, 23. decembra. AS. Skrivnost Churchillove odsotnosti iz Londona je sedaj pojasnila angleška uradna agencija, ki je objavila, da je angleški predsednik vlade že nekaj časa v Washingtonu, kamor se je podal, da bi z Rooseveltom obravnaval vsa vprašanja, ki se nanašajo na vojno. Churchill spremlja lord Beaverbrook in tehnično osebje.

O čem sklepajo v Washingtonu

Lisbona, 23. dec. AS: Na sejah v Washingtonu, ki se jih udeležuje tudi Churchill, se že kaže, da bodo morali Angleži Američanom v mnogem popustiti. Že nekaj dni se govori, da Američani zahtevajo enotno pomorsko poveljstvo. Zaenkrat to vprašanje še ni prišlo v razpravo, ker Roosevelt ne bi hotel Churchilla tirati predaleč. Vendar pa se vztrajno vzdržuje govorica, da bo do takega enotnega poveljstva prišlo in da bo njegov sedež v Washingtonu.

Willkie je na Američane naslovil razglas, v katerem jih poziva, da naj začno strožje življenje, ker utegne nemarnost Američanov biti vzrok smrti mnogih ameriških vojakov. Willkie pravi: Nam ni treba umirati ob lakoti, pač pa se moramo marsikomu odreči, kar je v današnjih časih potrebno. Nato poziva tudi delavce, da naj bodo pripravljeno delati tudi 60 ur na teden, če bo to potrebno.

Sovjeti ne spremenijo stališča do Japonske

Tokio, 23. dec. AS: Zastopnik japonske vlade je izjavil, da ni ne nakazuje spremembe sovjetskega stališča do Japonske.

Angleške priprave na birmanski meji

Tokio, 23. dec. AS. Iz Bangkoka poročajo, da Angleži mrzlično utrjujejo birmansko mejo in da so poslali že dve indijski diviziji proti vzhodu. Istočasno izboljšujejo tudi letališče v Rangoonu in Tungu.

Sultan Kelantana se je vrnil v svoj dvor

Tokio, 23. dec. AS: Iz Bangkoka poročajo, da se je Siremrza Ismail, sultan pokrajine Kelantan na Malajskem polotoku, vrnil v svojo prestolnico Hoio z vsem svojim spremstvom, v katerem je nad 500 oseb. Sultan je ob začetku sovražnosti med Angleži in Japonci zbežal v gozdove, sedaj pa se je postavil pod varstvo japonskih čet, katere je povabil, da naj obnovijo mir in red v pokrajini Kelantan.

Pred »smaragdno Budo«

Bangkok, 23. dec. AS: Obrambna in napadalna pogodba med Japonsko in Tajsko je bila podpisana pred »smaradnim Budo« v kraljevi palači v Bangkoku. Smaragdno Budo zelo časti ne samo prebivalstvo na Tajskem, ampak tudi budistični verniki v Birmaniji in v Indiji.

Po podpisu pogodbe je predsednik tajske vlade izjavil, da je prepričan, da bo ta slovesnost povežala srca vseh azijskih narodov.

Vojaški cilji na otoku Malti so bili podnevi in ponoči bombardirani. Nemški lovci so pri tem sestrelili dve angleški letali.

Angleško letalstvo je ponoči s slabimi silami metalo malo zažgalnih in razdiralnih bomb na stanovanske hiše v nekaterih krajih ob Nemškem zalivu. Mornariško topništvo je sestrelilo en sovražni bombnik.

Helsinki, 23. decembra. AS. Finsko vojno poročilo pravi, da so finske čete po hudem topniškem ognju zboljšale svoje postojanke na bojišču pri Sivajerviju. Finsko topništvo je uspešno napadalo postojanke in sovražne utrdbe in odbilo razne sovražne poskuse. Na bojišču v Karelijski ožini običajen dvoboj topništva in metalecev bomb, poskusi sovjetskih patrol pa so bili preprečeni.

Ustavljene sovjetski napadi

Budapest, 23. decembra. AS. Na južnem delu bojišča si sovjetske čete zamažajo prizadevajo, da bi predrle nemške črte. Sovražnik je imel zelo krvave izgube in so Nemci zajeli veliko ujetnikov in porušili mnogo tankov. Proti novim nemškim postojankam je sovjetsko poveljstvo vrglo sveže sibirski divizije, ki pa so morale izkusiti uničevalen ogenj nemškega avtomatičnega orožja.

Papežev božični nagovor

Rim, 23. dec. AS. Papež bo na predvečer božičnega praznika kakor vsako leto sprejel kardinalski kolegij in mu bo dekan izrekel božične čestitke, nakar mu bo sveti oče odgovoril in se zahvalil. Ob 12.30 bo imel papež božični nagovor, ki ga bo razširila vatikanska radio-postaja. Ob koncu pa bo podelil apostolski blagoslov, ki je združen z odpustki, ki jih morejo vsi poslušalci dobiti, ki imajo za to potrebne pogoje. Prenos bo na 49.96, 40.52 in 19.84 m. Vatikanska oddajna postaja bo zvezana z italijanskimi radio-postajami in s postajami v Švici, Franciji, na Madžarskem in Irskem. Kasneje bo papežev nagovor preveden, in oddan v naslednjih jezikih: špansko, takoj po papeževem nagovoru, ob 14. nemško; ob 14.45 francosko; ob 15.30 angleško; ob 16.15 poljsko; ob 17. madžarsko; ob 17.45 holandsko in 18.30 portugalsko.

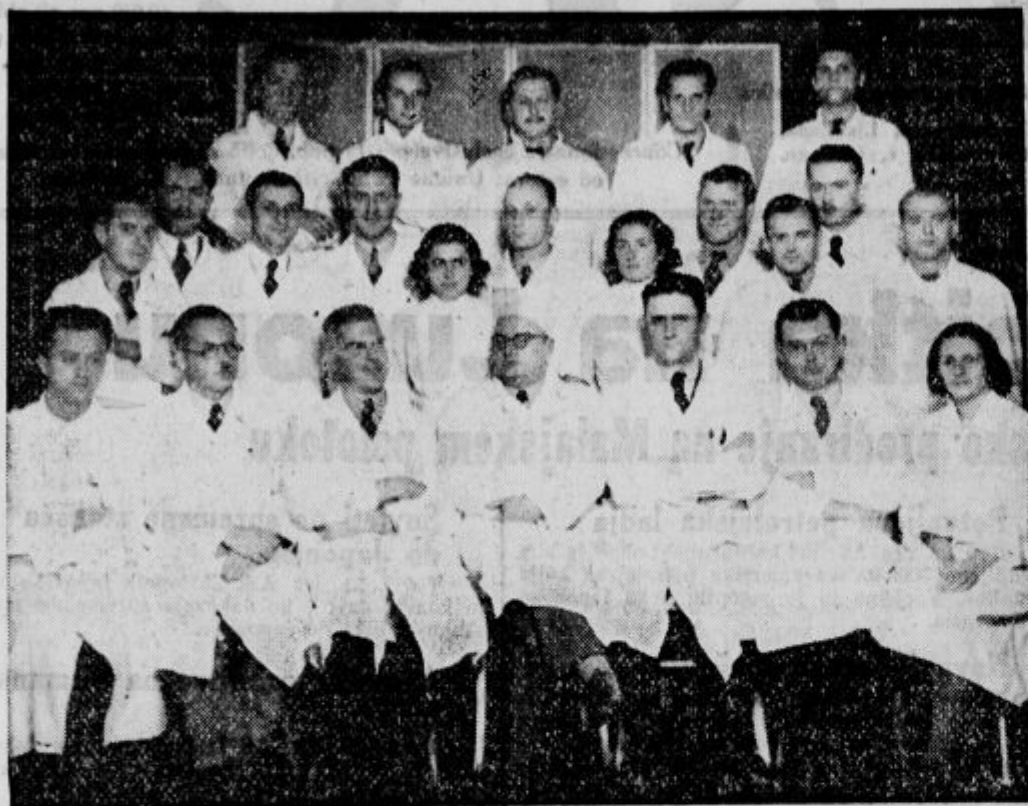
Francoski komisar za Vzhodno Azijo

Viehy, 23. dec. AS: Admiral Decoux je bil imenovan za visokega komisarja v vseh francoskih posestih na Tihem morju.

Tudi Čile se oborožuje

Santiago, 23. dec. AS. Vlada je odločila, da se za izredne vojaške izdatke določi 4 milijarde pesosov.

Dr. Robert Blumauer - dvajset let šef kirurški oddelka

V nekaj dneh se bo steklo dvajset let, odkar je prevzel vodstvo kirurškega oddelka ljubljanske bolnišnice dr. Robert Blumauer. Za to preprosto ugotovitvijo pa se skriva izredna stvariteljska volja in velik račun v dobro naroda.

Ko je nastopil dr. Blumauer mesto primarija na kirurškem oddelku, so vse večje operacije oddajali drugam: na Dunaj v Gradec, v Zagreb. On je vpeljal na ljubljanski kirurški oddelki s svojo trdnostjo voljo za napredek bolnišnice želodčne operacije, žolčne, pljučne, neurokirurgije, novejši kostne operacije.

Sam sin slovenskega železničarja je dobro vedel, kako težko je dobiti sredstva za take operacije v tujih bolnišnicah, zato je s svojo žilavo pridnostjo in bogonaradno roko uporabil svoje bogato znanje v dobro slovenskega človeka. Sam se je solal pri slovitih kirurških Eiselebergu in Schönbauerju na Dunaju, pri dr. Jirasku v Pragi, v Berlinu pri dr. Sauerbruchu in Bieru, v Monakovem pri dr. Lexerju. Pri teh velmožah si je navzel široke razgledanost, ki mu je svojska. Z vso vnetostjo se je zavzemal za specializacijo svojih sodelavcev — mladih zdravnikov in tako imamo danes dr. Bajca za možgansko in poškodbeno kirurgijo, dr. Rakovca za urologijo, dr. Bogdana Breclja za ortopedijo, dr. Janesha za krvodajalstvo itd. V celem je iz njegovega oddelka, od leta 1933 je tudi šef I. kirurškega oddelka — izšlo že 71 zdravnikov, kar je veliko število, zlasti ker je znano, da so strokovno na višku.

Zanimivi so podatki iz arhiva njegovega oddelka. Od 1. jan. 1922 je bilo na oddelku sprejetih 138.376 bolnikov, od teh je bilo operiranih 63.219. Dr. Blumauer sam pa je izvršil 9744 operacij, ne všteti onih, ki jih je izvršil v sanatoriju »Leončičev«, na Golniku in drugod.

Ustanovil je postajo za transfuzijo krvi. Do sedaj je 3800 bolnikov bilo deležnih te blagodejne. Seveda je treba vedeti, da zahteva taka postaja natančnih preiskav, vestnega dela in vedno novega študija. Sedaj ima naša bolnišnica že specialista za to panogo v osebi dr. Janesha.

Pri vsem tem ogromnem zunanjem delu, ni zanemaril študija, ki je elehernemu praktičnemu zdravniku nujno potreben, za specialista brezpopojna zahteva.

V tem času je izšla cela vrsta znanstvenih publikacij. Tako n. pr.: diferencialna diagnoza peritonitide; Kirurško zdravljenje pljučne tuberkuloze; Operativna indikacija akutnega vnetja slepca v poznem stadiju; Bula v pljučih ali razprava o takomimovani dalmatinski bolezni; Lobanjske poškodbe in krvavitve, Beseda o raku. V časopisih je objavil razprave: Pravočasno spoznanje in zdravljenje raka; O raku na dojki in o njegovem zdravljenju; Mislil k ustanovitvi radium-zavoda v Ljubljani.

Poleg tega ne ememo prezreti njegovega načrtnega dela za izpopolnitev slovenskega zdravniškega izrazoslovja. Poleg velikega mojstra na tem polju dr. Plečnika, poleg dr. Derganca je tudi dr. Blumauer skrbno iskal novih slovenskih izrazov za medicinsko vedo. Našel je tudi čas za poljudne

članke za strežništvo in za široke ljudske plasti. — Vsako leto je imel še poleg tega eno do dve strogo-znanstveni strokovni predavanji, pa bi naštevavanje predaleč dovelo. Odlični smisel za osebe okrog sebe mu je narekoval tudi, da je imel celo vrsto poljudnih predavanj za Rdeči križ, za samarijane, in različna humanitarna društva.

Daljši čas je vodil organizacijo sekundarijev, še danes je odbornik zdravniškega društva in zdravniške zbornice v Ljubljani, poleg tega je član uredniškega odbora »Zdravniškega vestnika« in odbornik društva za zatiranje raka. Da vse to zmore, skoraj ne pozna osebne komnodnosti, čas ima etrogo oddeljen — saj je še poleg naštetega dela »skozi petnajst let vršil službo kirurga na železniški ambulanti — sedaj ga nadomešča kolega-priseljenec.

Kot človek je vedno ljubezniv, ves pozoren za slehernega osebnostno in bolečino. Odlikuje ga izreden pogum in hitra odločitev po dani diagnozi. Odtod toliko zaupanje bolnikov v njegovo kirurško sposobnost. Kot šef-primarij je do svojih sodelavcev zdravnikov kolegalen in ves zavzet za njihov znanstveni in strokovni napredek, pa tudi: nič manj za gmočno stanje, ki naj je stanu primerno. Kljub težkim prilikam, čisto pri navali bolnikov, naravnost neznosne razmere, pomanjkanje prostora, postelji, težko nadzorstvo — zna vedno ohraniti dobrobrojden mir. Vedno najde še košček humorja, drobce ljubeznivega smehljaja pri še tako brezupnem slučaju.

Njegov dom je preprost in vendar zrcalo slovenskega izobraženca. V knjižnici ima domala vse slovenske knjige, ki so količkej pomembne. Na steni nah vese dela naših slovenskih umetnikov Gasparija, zelo ceni Vavpotiča, Pirnata in druge.

Ko ob tem jubileju dvajsetih let plodnega dela spoštljivo čestitamo k doseženim uspehom, se učimo ob njegovi neumorni pridnosti in želimo, da bi ob svetlem liku vzornega zdravnika dozoreval rod, ki gre za nami

Dr.-n

Hongkong — biser Vzhodne Azije

Hongkong radi imenujejo »biser Vzhodne Azije«. Človeka, ki opazuje ta otok od blizu, navdajajo zelo mešana čustva pri pogledu na res krasen in edinstven »Peak of Victoria«, pa potem pomisli še na vse drugo, kakor na trgovino z opijem, na milijonski zaslužek pri cvetoči trgovini v Hongkongu in na podobne zadeve, ki so v navadi tam daleč na vzhodu.

Ko so Angleži letošnjo pomlad slovesno praznovali spomin na dan, ko je angleški vojak prvič stopil v Hongkong in je zasadił angleško zastavo na skoraj neobljuden otok in so se na tej proslavi vrstili zanosni slavnostni govori, je ta ali oni prav gotovo znalaj z glavno, češ Bog ve, če so to sicer močno utrjena postojanka lahko obdržala pred gromom japonskih topov in pod težo bomb z japonskih letal. Takrat se je še mnogo govorilo o nepremagljivem strateškem obrambnem trikotniku

Kugovnik Ivan, Kušar Srečko, Muraus Alojzij, Muraus Viktor, Rajman Anton, Rak Ivan, Šanti Simon, Božeglav Metod, Rozman Janko, Laharnar Rudolf, Belšek Janko, Stegenšek Josip, Marinček Franc, Rajman Josip, dr. Stanjko Marko, Hergout Josip, Hasl Drago, Panič Srečko, Kobav Jože, Kožuh Josip, Spicar Miran, Blaj Franc, Svajner Marija, Rupnik Jakob, Grebenšek Ernest, Lavrenčič Ladislav, Ferlez Leopold, inž. Lukovšek, Jelen Karel, Oblak Anton in Lipovšek Franc, Frie Ignacij, Turk Maks, Klarič Matija, družina pol. Tomšeta, prof. Tomazič, Tončič Janko, dekan niške župnije g. Zakrajšek Viktor. Iz Kragujevca: Beltram F., David Ruža, Dolinšek Em., Puncer Mara, Hunski K., Jordan Iv. z družino, Jagodič Marja, Klemenčič Fr. in družina, Novak Iv. z družino, Potočnik A. z družino, Petrovič Alek., Koprivšek Jože in Fr. z družino, Vauda Mir. in Mil. z družino, Strmšek Stefan, Rešelj K. in družina, Zupanc Jer., inž. Šapla z družino, Žerjal Drago z družino, Pungartnik Antonija, Terčak Stane, Dugar Martin, Roje Jože, Turk Ivan, Hanželič Ivan, Gala Mihael, Macarol Jos., Loparnik Vladimir, Aleš Erik, Dergane Adolf, Tušak Rih., Pičane Er. in soproga, Lešič z družino, Lamprecht Jože z družino, Naputnik Rud., Korenjak Anton in Vlad. z družino, Krpan Anton, Gradišnik Vik., dr. Kolarič Karel, Mačus Fr. z družino, Bračko Sib., Smrdelj Jože z družino, Rozman Janko z družino, Prelog Fr. z družino, Stišni K. z družino, Mokole N. z družino, Mihelič M. z družino, Fazarine F. z družino, Kovačič A. z družino, Pučko St. z družino, Bureš Fr. z gospo, Vagner Fr. z ženo, pred. g. župnik Zalar in Pohor. Moravec Jože z družino. Isto žele tudi žene in otroci družin Janeza Velkavrh, Ivana Imperleta, Jerneja Žuška, Branka Kuštrina, Jerneja Šebenika in drugih.

Pisarna kragujevskih Slovencev. Slovenci v Kragujevcu in okolici imajo svoje pisarno v Kragujevcu, ulica knezinja Lubice 19. pri rimo-kat. cerkvi.

Ustanovitev Pokrajinskega podpornega sklada

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi kr. ukaza z dne 8. maja 1941-XIX štev. 291 in smatrajoč za potrebno, da se obče podporno delo v območju pokrajine vzpostavi in ponoti,

odreja:

Člen 1. Pri Visokem Komisaratu se ustanavlja Pokrajinski podporni sklad.

Zavodu je namen, podpirati po krajevnih odborih, ki se ustanovijo v občinah pokrajine, posameznike in rodbine, ki so v posebno težavnih življenjskih razmerah.

Člen 2. Pokrajinski podporni sklad vodi upravni odbor, sestavljen iz predsednika, ki ga imenuje Visoki Komisar, in iz tebe članov:

Enega predstavnika Zveze bojevnih fašijev, pokrajinske zaupnice Ženskih fašijev, ljubljanskega župana ali njegovega odposlanca, pokrajinskega zdravnika, načelnika oddelka za socialno skrbstvo pri Visokem Komisaratu, predsednika Pokrajinske zveze delodajalcev, predsednika Pokrajinske delavske zveze, predstavnika Prehranjevalnega zavoda Ljubljanske pokrajine.

Člen 3. Zavod deluje podporno po občinskih podpornih odborih, ki jih vodijo predsednik in dva do štiri člani, izbrani izmed posebno prikladnih oseb, spadajočih po svojem bivališču ali po sedežu svoje gospodarske delavnosti v zadevno občino.

Ljubljanski občinski odbor imenuje Visoki Komisar, odbore drugih občin pa krajevno pristojno politično okrajno oblastvo.

Člen 4. Pokrajinski podporni sklad dosega svoj namen: a) z morebitnimi dohodki in imovine; b) z vsotami, ki mu jih daje na razpolago ministrstvo; c) s sredstvi, ki mu jih eventualno nakaže Visoki Komisar; d) z vsotami, določenimi v občinskih proračunih, ki se odstopijo zavodu, kolikor zadevajo občno pomoč; e) z morebitnimi naklonili ustanov in zasebnikov in z raznimi drugimi dohodki.

Člen 5. Navodila za upravo in računovodstveno poslovanje Pokrajinskega podpornega sklada se izdajo s posebnim pravilnikom.

Člen 6. Nikakršne spremembe ni, kar se tiče delovanja in poslovanja že obstoječih javnih podpornih in dobrodelnih ustanov s posebnimi nameni, in ostanejo nespremenjene tudi naloge občin, kolikor jih ne prevzame novi zavod, katerega mu se odstopi tisti del podpornih skladov po občinskih proračunih, ki se določijo vsako leto za občno pomoč, spadajočo odslej v pristojnost Pokrajinskega podpornega sklada.

Člen 7. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino. Ljubljana, dne 17. decembra 1941-XX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli

Zvezni podpoveljnik na ogledu zimskih kuhinj na deželi

Ljubljana, 22. decembra. Zvezni podpoveljnik italijanske liktorske mladine iz Ljubljane si je po naročilu zveznega poveljnika Eksa. Emilia Graziolija ogledal zimске kuhinje GILL-a v naslednjih krajih: v Spodnjem in Zgornjem Logatcu, na Rakeku, v Ložu, Črnomlju, v Metliki, v Gradcu, Kočevju, Ribnici, Dolenji vasi, Novem mestu, St. Jerneju, v Kostanjevici in v Toplicah. V vseh navedenih krajih si je podpoveljnik prof. Cassani skupno s pokrajinskimi nadzorniki, domačim učitelstvom in občinskimi poveljniki GILL-a podrobno ogledal naprave po kuhinjah in jedilnicah, ki so bile pred kratkim ustanovljene. Za pravilno funkcioniranje in za njih še večjo izpopolnitev je dal krajevnim voditeljem točna navodila.

Povsod so zveznega podpoveljnika GILL-a z veseljem sprejeli mali podpiranci, ki so mu hoteli izkazati svojo toplotno zahvalo za njegovo zanimanje za mladinsko organizacijo, ki je bila ustanovljena v korist mladine.

Filmske predstave GILL-a na Viču

Ljubljana, 22. decembra. Zvezno poveljstvo italijanske liktorske mladine iz Ljubljane nadaljuje s svojimi kinematografskimi predstavami za šolsko mladino ljubljanskih predmestij in je večerj priredilo po prenosljivem zvocnem kinu predstavo v dvorani I. mešane ljudske šole na Viču.

Zvočni aparat je med malimi gledalci vzbudil občudovanje, saj številni med njimi doslej še niso nikdar videli od blizu, kako se filmske slike projicirajo na platno. Nekateri otroci I. mešane ljudske šole so prostovoljno pomagali pri nameščanju aparata ter se živo zanimali, kako delujejo posamezni mehanizmi.

Na sporedu treh predstav, ki jih je gledalo kakih 1000 učencev, so prikazovali dokaze delavnosti mladinske liktorske organizacije. Bili so to filmi v barvah. Poleg tega pa so prikazovali dva vzgojna filma, in sicer »Lov na lisice« na Madžarskem ter dokumentarni film o navadah in običajih na Japonskem.

Nekaj zgodovine

Ko so Angleži pred sto leti zasedli Hongkong, otok, ležec tesno ob morski obali, od celine pa ločen po izlivu reke Hsikiang, tedaj niso toliko mislili, da bodo imeli nekoč na tem otoku veliko vojaško trdnjavo. Šlo jim je predvsem za trgovino z opijem, ki so ga spravljali iz Indije preko Hongkonga na Kitajsko. Ker pa so takrat Kitajci uvoz opija prepovedali, je postal Hongkong največje središče za tihotapljenje opija na Kitajsko. Kakor je znano, je prišlo zaradi tega celo do opijske vojne med Anglijo in Kitajsko. Angleško brodogradje, ki je prišlo pred Hongkong, je takrat vodil lord Palmerston. Svojem vojakom je dal navodilo, »da naj vodijo boj v znamenju majhnih materialnih izgub in štednje angleške krvi in po možnosti tako, da ne bodo omogočili mirne ureditve odnosov s Kitajsko«. Kitajci so bilko zgrubili. V mirovni pogodbi Angleži niso zahtevali novih pokrajin, pač pa vojno odškodnino, dovoljenje, da smejo trgovati v nekaterih kitajskih lukah, otok Hongkong pa so proglasili za angleško kolonijo. Na otoku je nato kmalu vzcvetelo mesto Victoria.

Vendar pa ni ostalo samo pri tem. Med otokom in celino je krasen zaliv, ki lahko služi kot odlično pristanišče. Če so hoteli Angleži zgraditi tako pristanišče, pa so morali imeti še na nasprotni strani nekaj zemlje. To se je tudi zgodilo. Leta 1860 so jim Kitajci odstopili 11 štirajških kilometrov zemlje na nasprotni strani Hongkonga ležečem polotoku Kowloon, ki ga loči le tesna ožina od otoka. Po boksarski vstaji leta 1898 so dobili Angleži še nadaljnjih 1400 štirajških kilometrov zemlje v zakup na Novem Kowloonu ter na otoku Lantau. Skozi Hongkong je šel velikianski promet, obsegajoč 19 milijonov ton, tako da je Hongkong za Liverpool in Londonom prav gotovo največja angleška luka.

Spetkoma naj bi bil Hongkong angleška odskočna deska za Kitajsko, toda zadnje čase se je položaj popolnoma spremenil. Ko se je Japonska odločila vsteti v svoje roke usodo cele Azije in je izbruhnila vojna med Japonsko ter Kitajsko, je Hongkong takoj postal kovačnica in skladišče orožja, streliva, letal, topov in avtomobilov; Angleži so od tod podpirali Čungking v vojni proti Japonski. To se je končalo leta 1938, ko so Japonci pristali v zalivu Bias, nedaleč od Hongkonga ter so Hongkong in Kowloon z 1.000.000 prebivalci popolnoma odrezali od kitajskega zaledja. Angleži so spoznali resnost položaja, izselili žene in otroke iz Hong-

Novi seznam oseb, ki so zaprosile za preselitev v Nemčijo. Službeni list z dne 20. decembra objavlja 50-54. seznam oseb, ki so zaprosile za izselitev v Nemčijo. 50 seznam obsega 118 oseb iz Kočevja-okolice, 51. obsega 224 oseb iz Mozlja in Kočevja-okolice, Mozlja, Črmošnjic in 2 iz Ljubljane, 52. seznam obsega 149 oseb iz Kočevja-okolice, 53. seznam obsega 223 oseb iz Kočevja-okolice, Stare cerkve in Gorenje vasi.

Upravni ogled zvezan z razlastitveno obravnavo na področju kat. občin Borovnica bo 7. januarja prihodnjega leta s sestankom komisije ob 9 na postaji Borovnica. Zadevni načrt in seznam zahtevanih zemljišč bosta razgrnjena na občin v Borovnici. Gre za zgradbo odcepa od sedanje proge in zgraditvijo zveze z dosedanjim progo na drugem mestu. Zgradila bi se tudi nova postaja v Borovnici.

Spremembe v trgovinskem registru. Pri industrijskem in gradbenem podjetju Anton Res je bil vpisan prokurist Vasiljev Josip. — Pri Splošnem jugosl. bančnem društvu, podružnica v Ljubljani je bila izbrisana prokura, izbrisan je bil namestnik šefa podružnice Gordan Leo. — Pri tovarni kranjskega lanenega olja in firneža Hrovat & Komp., Ljubljana, sta bila vpisana javna družbenika dr. Lidija Tatjana Hrovat, om. Goga in inž. Evgen Goga. — Pri javni trgovski družbi Ilija Goleš in Valentin Radočaj v Novem mestu je bila izbrisana zaradi smrti družbenika in opustitve obrata.

Vpisi v zadržni register: Nabavljalna zadruga mestnih uslužbencev v Ljubljani, zadr. z om. jamstvom, predsednik Grasselli Andrej, člani uprave: Koželj Alojzij, Stanič Ciril, Vrančič Ciril, Marinčič Rudolf, Igljič Vlado, Ryška Marija, Jeločnik Pavel in Vadvov Vladimir. — Nadalje je bila vpisana Nabavna, prodajna in proizvajalna zadruga mesarjev v Ljubljani, zadr. z om. jamstvom, člani upravnega odbora: Javornik Ivan, Rezan Franc, Osenar Janko, Gregorc Anton, Marinko Jože, Musar Josip, Ocvirk Franc, Jagodič Franc in Benčina Josip. — Pri Hranilnici in posojilnici v Trebelnem je bil izbrisan član uprave Žagar Franc, vpisan pa Miklič Jože.

konga, pomnožili posadko in trdnjavi še močnejše utrdili.

Sedaj so jih Japonci presenetili in so že zavzeli Kowloon z vsemi utrdbami. Nad mestom Victoria, kjer živi 500.000 Kitajcev in kakih 20.000 Evropecev, pa krožijo japonska letala, sipajoč ogenj in smrt, prav tako ga obstreljujejo že ves čas vojne na Daljnem Vzhodu z morja in s celine.

V Hongkongu je razvita poleg trgovine tudi znatna industrija: sladkor, cement, volna, vrvi, ladje. Hongkong je bil tudi svobodna kitajska luka. Na otoku ni pitne vode. Japonci se sprašujejo, kako bodo Angleži rešili vprašanje prehrane, če se jim bodo še dolgo upirali.

Iz Srbije

Uredba o ureditvi proizvodnje in potrošnje lesa in postranskih gozdnih proizvodov. Srbska vlada je izdala posebno uredbo, s katero je prenesla na ministra za narodno gospodarstvo nalogo preskrbe Srbije s kurivom. Po tej uredbi bo omejenjeni resorni minister za vsako leto vnaprejš izdal načrt za nabavo potrebne količine drv in ostalih postranskih gozdnih proizvodov. Za izvedbo uredbe bo gospodarski minister izdal vse potrebne navedbe in pravilnike.

Vrnitev obolelih srbskih vojni ujetnikov v domovino. V Belgrad se je oni dan vrnila iz Nemčije s posebnim sanitetnim transportnim vlakom skupina obolelih srbskih vojni ujetnikov. S postaje so vojne ujetnike takoj prepeljali v bolnišnico, kjer jih je obiskal minister za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Jovan Mišuković.

Prepoved odnašanja življenjskih potrebščin iz posameznih okrajev. Večina okrajnih načelnikov v Srbiji je najstrožje prepovedala odnašanje raznih življenjskih potrebščin s svojih upravnih področij v druge kraje. Živila je prepovedano prekopovati in odnašati zaradi olajšanja dela državnih in samoupravnih oblasti s prehrano vsega prebivalstva.

Blagoslovljen božič, srečno novo leto! Te želje pošiljajo prijateljem in znancom naslednji Slovenci: iz Niša: Bežjak Jožef, Bizjak Alojzij, Božič Ivan, Budihma Anton, Budin Lovjok, Čilenšek Milutin, Donaj Anton, Ermen Josip, Gabere Alojzij, Hanžurej Franc, Jaroš Franc, Kočevar Leopold, Krese Anton, Kožuh Josip, Kukman Matija, Ledinek Karel, Masten Anton, Mavrič Ferdo, Modic Ludvik, Mustek Srečko, Mustek Marija, Ostrovška Maksimilijan, Prudič Franjo, Regent Franjo, Rode Viktor, Stanič Marceli, Tekavec Franjo, Vari Ivan, Biziak Franjo, Karhu Ladislav, Mert Maks,

Italijanska patrila v neki zavzetj sovjetski vasi

Ljubljanska gradbena delavnost v letu 1941

Zadnja leta je bila gradbena delavnost v Ljubljani dokaj živahna in je vsako leto pridobila Ljubljana lepo število novih in sodobnih stanovanj. Značilno je za gradbeno delavnost Ljubljane, da v pretežni meri obsega le stanovanjska poslopja, tako da so gospodarske in industrijske zgradbe izredno redke. To je razumljivo samo po sebi, saj je Ljubljana v pretežni večini uradniško mesto in ima le svojo staro in vpeljano industrijo, ki ne doživlja posebnih sprememb, medtem ko se nova industrija zlepa ne naseli v Ljubljani.

V zadnjih letih je doseglo leto 1939 rekord v gradbeni delavnosti. Tedaj je bilo namreč zgrajenih v Ljubljani 173 novih stanovanjskih hiš s skupno 602 stanovanjema. Tedaj so veljale te stanovanjske hiše skupaj 46 in pol milijona. Statistika, ki obravnava gradbeno delavnost v Ljubljani, upošteva seveda šele zgradbe, za katere je že izdano uporabno dovoljenje. Zato moramo upoštevati, da je marsikatera od zgrajenih hiš začeta že leto prej. Vendar nam to celotne slike ne spremeni mnogo, pokaže pa kvečjemu, da se je vsa gradbena delavnost oživila že morda nekoliko prej, kakor to kaže statistika. Kljub temu pa gre statistika, čeprav z majhno zamudo, s časom. To dokazuje še najbolj gradbena delavnost v letu 1940, iz katere je jasno razvidno, da so zaradi začetka evropske vojne gradili predvsem mali ljudje, ki so hoteli spraviti svoje prihranke v nepremičnine, medtem ko je javna gradbena delavnost nekoliko ponehala. Tako je bilo zgrajenih do božiča leta 1940 v Ljubljani v lanskem letu 113 stanovanjskih hiš, ki so imele skupno 354 stanovanj. Med temi je bilo 45 hiš z enim samim stanovanjem, 68 hiš pa z več stanovanji.

101 hiša s 483 stanovanji

Nagib, ki je vodil ljudi, da so gradili hiše v Ljubljani, je tudi v letošnjem letu ostal v glavnem isti. Zopet vidimo, da so gradili večinoma manjše hiše in če upoštevamo, da je v letošnji statistiki do konca novembra vračunano tudi uporabno dovoljenje za veliki stanovanjski blok Pokojninskega zavoda, potem bo slika gradbenih razmer v letošnjem letu precej podobna lanskemu. Presenetljivo pa je dejstvo, da je bil uspeh enajstih mesecev letošnjega leta boljši od gradbenega uspeha v letu 1940. Tako je bilo v letošnjih enajstih mesecih izdano uporabno dovoljenje za vsa skupaj 101 hišo. V primeri z lanskim letom je to za 12 hiš manj. V primeri s številom stanovanj, kar je seveda tudi zaslug Pokojninskega zavoda, pa je bilo letos v teh sto hišah urejenih 483 stanovanj, torej za 129 več kakor lani.

Majhne hiše - majhna stanovanja

Podrobni pregled nam kaže naslednje podatke o hišah samih. Zgrajenih je bilo 12 pritrjenih stavb in 50 enonadstropnih. Dalje 7 dvonadstropnih, 13 trinadstropnih, 8 štirinadstropnih in 1 petnadstropna. Z več kot enim nadstropjem je bilo torej vsega skupaj zgrajenih komaj 29 zgradb, kar je pila tretjina vseh v 11 mesecih zgrajenih stanovanjskih hiš v Ljubljani. Tudi ureditev stanovanj samih kaže razveseljivo dejstvo, da so stavbni gospodari zlasti gradili majhna stanovanja. Najprej imamo 20 hiš, ki imajo sploh eno samo stanovanje. Med stanovanji samimi pa označimo lahko 400 stanovanj kot majhna stanovanja in le 83 stanovanj kot velika stanovanja. Velika stanovanja so vsa tista, ki imajo tri ali več sob. Med majhnimi stanovanji je bila letos zgrajena ena sama stanovanjska kuhinja, dalje 139 enosobnih stanovanj in 244 dvosobnih stanovanj. Videti je, da so za ljubljanske razmere najbolj primerna dvosobna stanovanja. Trisobnih stanovanj je bilo le 61, štirisobnih komaj 9, pet-sobna pa le 3. Garsonjer je bilo zgrajenih 21.

Napredek stanovanjske kulture

V vseh stanovanjih je 925 oseb, 462 kuhinj. V stanovanjih je bilo urejenih 124 kabineto in 141 sob za služkinje. Zadnja številka pomeni, da dobi v Ljubljani že skoraj vsako tretje stanovanje sobo za služkinjo. Glede na higieno in sodobno ureditev stanovanj je razveseljivo dejstvo, da v vsakim letom raste število kopalnic. V lanskem letu je bilo v 354 stanovanjih postavljenih 231 kopalnic, letos pa v 483 stanovanjih 391. To se pravi, da je 92 stanovanj, zgrajenih letos v Ljubljani, nima kopalnice,

kar je torej približno ena petina! Vse večje stanovanjske hiše imajo tudi pralnice, katerih je bilo zgrajenih 86. Avtomobilisti niso prišli na svoj račun, ker je v vseh stanovanjskih hišah bilo zgrajenih komaj 9 garaž, pač pa so vse večje hiše, kakor to določajo predpisi, dobile tudi zaklonišča, katerih je bilo skupno zgrajenih 49.

Znatne investicije

Vsa gradbena delavnost je bila, kakor že zadnja leta, usmerjena na zunanje predele mesta. To velja zlasti za večino enonadstropnih, pritrjenih in mnoge dvonadstropne hiše. V središču mesta so se gradile le večje stanovanjske zgradbe. Vrednost v 11 mesecih postavljenih zgradb je precejšnja, saj znaša 18.700.000 lir. V primeri z lanskim letom je to skoraj še enkrat več, kar je razumljivo, če upoštevamo porast cen. V letu 1940 je graditev stanovanjskih hiš bila ocenjena na 24 milijonov, v letu 1939 pa na 47 milijonov.

V korist stanovanj gredo tudi nekatere prizidave na obstoječih hišah. V letošnjih 11 mesecih je bilo s prizidavami in prizidavami pridobljenih 25 majhnih stanovanj. Te prizidave so veljale 1.850.000 lir. Vsega skupaj je bilo tako pridobljenih 51 sob in 31 novih kuhinj. Če upoštevamo še te prizidave in prizidave, je Ljubljana v prvih 11 mesecih pridobila 508 novih stanovanj. Celotna gradbena stanovanjska delavnost pa je zahtevala okrog 20.550.000 lir.

Gospodarske zgradbe

Poglavje zase so gospodarske zgradbe, ki nam dajejo popolnoma drugo sliko. Gospodarskih zgradb, gospodarskih prizidkov in gospodarskih prizidav je bilo vsega skupaj 72. Izvršene so bile večinoma v sredi mesta. Velik del teh gradbenih del odpadla na ograje, na skladišča, trgovine in pisarne. V teh gospodarskih zgradbah so bila pridobljena tudi tri majhna stanovanja. Vrednost gospodarskih zgradb, prizidav in prizidav pa znaša 4.240.000 lir.

V celoti nam kaže torej gradbena bilanca 11 mesecev letošnjega leta, da je bilo zgrajenih stavb vsega skupaj za okrog 25 milijonov lir. V tem pregledu niso upoštevane javne zgradbe in prizidki moramo, da se je letošnje leto Ljubljana dobro odrezala. Ne smemo dalje pozabiti, da bo v mesecu decembru izdanih še morda nekaj uporabnih dovoljenj, ki bodo to statistiko še zboljšala.

Pogled v bodočnost pa vsekakor kaže, da bo prav zaradi živahne gradbene delavnosti v zadnjih letih tudi v Ljubljani graditev stanovanjskih hiš nekoliko popustila. Oceno pa je, da je gradbena delavnost zadnjih let v veliki meri preprečila stanovanjsko stisko, ki bi sicer v sedanjih razmerah nujno morala nastopiti.

Kupujte knjige

»Slovenčeve knjižnice«

Vsaka knjiga le 5 lir!

Najlepše božično in novoletno darilo sta knjigi:

»Trop brez zvoncev« in

»Pokojni župnik Kampens«.

Oglje in krvave klobase pred sodnikom

Ljubljana, 23. decembra. Kazenski sodnik-podpovednik na okrožnem sodišču dr. Leon Pompe je včeraj obravnaval štiri zadeve zaradi navijanja cen. Kot prvi obtoženec je prišel pred njega starejši ljubljanski trgovec, ki je bil obtožen, da je prodajal oglje za likanje v vrečah po 1.40 liro kg, ko naj bi bila za tako oglje določena najvišja cena 1 liro za kg. Trgovec je navedel vse razbremenilne okoliščine, poudarjajoč, da za izbrano, očiščeno in pakirano oglje ne velja maksimalna cena, ki velja le za odprto, neočiščeno oglje. Trgovčev dobavitelj je navedel, da za izbrano in očiščeno oglje ni določena

glasu. Njegov sin je zdaj zaprosil, da se uvede postopanje, s katerim se naj razglasi za mrtvega. V smislu zakonskih predpisov sodišče zdaj poziva vsakogar, ki bi o J. Horvatu star. kaj vedel, da to sporoči sodišču ali pa Ivanu Jarcu, vpok. sod. pristavu v Novem mestu, ki je za to zadevo postavljen za skrbnika. Če do leta 1943 o Horvatu ne bo nobenega glasu, ga bo sodišče pri zopetnem predlogu oklicalo za mrtvega. Na sodni razglasni deski so nabiti še štirje taki razglesi. Eden za Franciško Saje, roj. 1867 v Ponikvah in za katero je že 50 let sled izginila v Italiji, drugi za Franca Klobučarja, roj. 1886 v Žirencih in ki je izginil v Ameriki, tretji za Jožeta Papeža, ki je l. 1914 odšel na galitsko fronto in ga je tam najbrž vzela vojna, četrti za Janeza Stanglja, o katerem že od leta 1910 iz Amerike ni nobenega glasu.

Koliko je takih, ki so izginili v tujem morju, pa se ne svoji, ne domovina nanje več ne spominja!

Erjavčev grob in nagrobnik

Sedaj, ko smo pokopali blagopokojno gospo vdovo Marijo Erjavčev, utegne marsikoga zanimati, kje je grob rajnega njenega soproga, profesorja in odličnega slovenskega kulturnega delavca, Franceta Erjavca. V spominski knjižnici Pisateljskega podpornega društva v Ljubljani, ki jo je leta 1911. izdal pok. Anton Trstenjak, obravnava 13. odstavek priprave za postavitve spomenika Franu Erjavcu. Glasi se dobesedno takole:

»Erjavčev nagrobni spomenik v Gorici.

Pisateljsko podporno društvo v Ljubljani ni zapustilo Erjavčevih nežnih otrok in je skrbelo, da se Erjavcu samemu postavi dostojen spomenik, a v Ljubljani, da se mu vzda spominska plošča. Za nagrobni spomenik so skrbeli goriški rodoljubi in so v ta namen nabrali kakih 2700 gld. (Družba sv. Mohorja je sama darovala 500 gld.) Dne 24. oktobra l. 1889 so dali prenesti truplo rajnega profesorja Fr. Erjavca in njegovega sedemletnega sinka Milutina v poseben skupen grob v tako imenovani gaj ali park na novem mestnem pokopališču. Nad grobom je kamenita plošča, v vzglavju grobovom se vzdigujejo trije veliki kamni eden vrhu drugega, tretji višji kamen ima napis:

Fran Erjavcec.

rojen 9. sept. 1834, umrl 13. jan. 1887.

Bil mož si cel in učenjak
in zvest domovju sin,
dokler bo živ Sloven še kak,
bo živel Tvoj spomin.

Hvaležni narod.«

K temu zgodovinskemu spomenu, ki smo ga prejeli, bi dodali tole dopolnilo:

Erjavčev grob je bil na prejšnjem goriškem pokopališču. Ležal je na gornjem koncu pokopališča na levi strani glavnega križpotja, kjer je bil prav za prav najlepši del predvojnega pokopališča.

Ko pa je med svetovno vojno deloma kar po sredi tega pokopališča tekla fronta, je bilo pokopališče močno razdelano. Zdi se, da je v tistih hudih bojih tudi Erjavčev nagrobnik bil uničen. Zdaj je goriško pokopališče na južnem koncu goriškega mesta ob cesti, ki vodi v Miren. Staro pokopališče pa, kjer je sicer še zaznaven prostor, kjer je bil Erjavčev grob, se počasi spreminja v sprehajališče in park. Pisca tega dodatka pa ni znano, ali so bili Erjavčevi telesni ostanki preneseni na novo goriško pokopališče. Zdi se, da niso bili, ker so bili medtem izumrli v Gorici že skoraj vsi Erjavčevi prijatelji in sodobniki. Vendar bi to zadevo utegnil bolj pojasniti kdo, ki prebiva v Gorici in se je za usodo Erjavčevega groba še posebej zanimal.

Z Gorenjskega

Novi gauleiter dr. Rainer na Gorenjskem. — Pretekli dni se je novi gauleiter ne šel civilne uprave za Koroško dr. Rainer pripeljal na Gorenjsko, kjer se je najprej ogledal na Bledu. Spremljal ga je dosedanjí šef civilne uprave Kučera. Z Bleda se je dr. Rainer odpeljal v Kranj, nato pa je obiskal St. Vid, kjer si je ogledal, kakor poroča »Kerntner Grenzru« nekdanjo škoško gimnazijo. Pri tej priliki je odšel tudi na mejo, kjer je govoril o obmejni straži ter dal roko tudi italijanskemu obmejnemu stražniku. Tukaj je »govoril z Nemci, kateri se preseljujejo v velikem preseljevanju z ozemlja, zasedenega po Italijanih«. Nato se je odpeljal v Črnuče, kjer ga je na črnuškem mostu pozdravil politični komisar kamniškega okraja dr. Dovjak v spremstvu okrajnega vodje Justa. V Domžalah si je ogledal šolo in šolarje, ki so mu peli nemške pesmi. Ko je prišel v Kamnik, ga je pozdravilo z zastavami okraško mesto. — Iz Kamnika se je odpeljal v Kranj, kjer je bil spet pozdravljen po krajevnih voditeljih. Navzočni so med drugim bili politični komisar dr. Skalka, okrajni vodja Koroške zveze Samonig ter kranjski župan dr. Markgraf. Zastopstvu prebivalstva, ki je bilo sprejeto, je dr. Rainer povedal, da je njegova naloga ustvariti srečno Koroško. Naglašal pa je, da je za srečno bodočnost glavno sredstvo propaganda, ki jo je vsem polagal na srce. Potem se je odpeljal na Bled ter se med potjo ustavil še v Radovljici, kjer je dejal, da bo zdaj sedež civilne uprave v Celovcu, ne pa več na Bledu, da pa bodo tudi drugi uradi poslej preneseni v Radovljico z Bleda. Ko se je z Bleda vračal nazaj v Celovce, se je ustavil na Jesenicah, kjer je imel tudi nagovor, v katerem je naglašal, da so ti kraji poslej deli Velike Nemčije. Spotom se je ogledal še v Kranjski gori, kjer je obiskal tečaj celovških učiteljev, katere imajo zdaj svoj tečaj tukaj. Pod Triglavom se je nato skozi Podkoren vrnil domov.

Naš Božič

Za betlehemske čudeže v bornih jasliah bomo letos imeli Slovenci gotovo polno razumevanje. Ni ga naroda pod soncem, ki bi po zunanjih razmerah bil tako čisto blizu skrivnosti prve svete noči kakor je naš narod. Vse je odpadlo, kar nas bi moglo ločiti od novorojenega Boga; vsi zunanji pogoji so dani, da se med nami obnovi betlehemske čudeže. Kajti Odrašenik se je v prvem hipu zemskega življenja postavil na stran ubogih, slabotnih, krotkih in miroljubnih.

Ko letos naše ljudstvo prihaja k jaslcam, je podobno betlehemskega pastirjem, ki božjemu Detu niso mogli na zunanji nič nuditi, razen svoje bora revščine. A dobri mali jezusiček je pastirje vseeno z veseljem sprejel in jih blagoslovil, ker je gledal na njih srca. V srcih pa jim je gorela vera in ljubezen. Pokleknil so k jaslcam in pod neznan človeško podobo molili svojega Boga. Tako je pastirjem njih revščina postala v blagoslov in v največjo srečo.

Vsi tisti, ki so jih zunanje razmere pritisnile k tlom, a imajo še veliko krščansko srce, morejo iz božične skrivnosti črpati veliko tolažbo za naš čas. Novorojeno Dete, ki je v bdi in revščini postalo nam enako in mi njemu, je tudi naš Bog, ki drži vesoljno stvarstvo v rokah in vodi usodo narodov. Obdaja ga polno skrivnost, ki jih ne doumemo, kakor tudi ne doumemo v globini dogodkov našega časa in našega rodu. Verujemo pa, da se tistim, ki v Boga verujejo in ga ljubijo, vse v dobro obrne.

Zato praznujmo tudi letos vernega in zaupljivega srca blagoslovljen božič pred jaslcam!

Mir vsem, ki so prave volje!

Tonetu Turku v slovo

Nenadoma si nas zapustil, dragi Tone. Zadržala so naša srca, ko smo zvedeli to žalostno novico. — Še pred nekaj meseci smo se srečali s Teboj in zdel si se nam še krepak. Saj si bil vseskozi krepka notranjska korenina in nisi nikdar konil. S Teboj se je zopet napravila vrzel v naših učiteljskih vrstah. Zelo malo časa si užival zaslužen pokoj. Dne

27. novembra letos je bilo štiri leta, odkar si bil upokojen. Tvoja služba ni bila lahka. Cele generacije in cele dobe so šle mimo Tebe. Svojim učencem si bil najboljši vzgojitelj in svetovalac. Bil si jim pravi oče. Tudi za izvenšolsko delo si se zanimal. Na svojih službenih mestih si ustanavljal drevesnice, narodne knjižnice, sadiarska društva itd. Bil si vseskozi skromen, odprtih rok in nisi nikdar hotel, da ve levica, kar daje desnica. Rojen si bil v skromni kmečki hiši pri Svetem Vidu nad Cerknico. Ker si bil doma priden učenec, so Te dali v ljubljanske šole. Tu si vseskozi izdeloval z odliko. L. 1901. si dovršil učiteljske in napravil zrelostni izpit. Takoj nato si dobil učiteljsko mesto v Orehku pri Postojni. Tu si se spoznal s prvo svojo ženo Metko roj. Blažič, ki Ti je za kmalu umrla. Zapustila Ti je hčerko Olgo, staro komaj 2 leti in sina Toneta, starega 10 dni. Kruto Te je zadela usoda, toda ni Te strla. S pomočjo sorodnikov si lepo vzgojil svoja otroka in skupno z njimi si jima preskrbel lepe položaje. Tvoje drugo službeno mesto je bilo pri Sv. Križu pri Litiiji, kjer si se poročil s svojo drugo ženo Franciško roj. Sotlar. Po 11 letih si odšel v Dol pri Ljubljani in od tu na Drenov grič pri Vrhniki. Tu si služboval 11 let. Na vseh službenih mestih so Te spoštovali in cenili Tvoji učenci in Tvoji stanovski tovariši. Ko si odhajal z Drenovega griča, smo Ti želeli, da bi še dolgo užival zaslužen pokoj na svojem domu, v krogu svojih dragih. Toda neizprosna smrt Te je iztrgala od Tvoje ljubljene žene in hčerke Milene. Komaj je minilo teden dni, odkar smo Te spremili na zadnji pot. Orosile so se naše oči, ko so zagrmle grude prsti na Tvojo krsto. Naj Ti bo, dragi Tone, lahka domača zemlja! Tvojim sročcem pa izrekamo iskreno sožalje — Tvoji tovariši.

Sport

Božič brez športnega sporeda

Ugodna smuka na Dolenjskem in Notranjskem

Do zaključka lista nismo prejeli nobenih poročil o božičnih športnih prireditvah. Drsalci so ujeli doslej le nekaj dobrih dni in še ni gotovo, če bo drsalnice Ilirije čez praznike uporabno. Če bo drsalna sezona kaj ugodnejša, nam bodo pokazali svojo umetnost na ledu šele po novem letu. Nogometaši so začasnó na dopustu, na smuške tekme v okolici Ljubljane pa bo tudi treba počakati, da bo bela snežna odeja vabila najprej k treningu in potem k tekmam.

Cetudi bomo doma brez sporeda, bomo videli po ljubljanskih ulicah smučarje, ki bodo odhajali na Dolenjsko in Notranjsko, od koder imamo ugodna poročila o snežnih razmerah. V pisarni SPD smo zvedeli sledeče podrobnosti: vremensko poročilo 23. t. m. zjutraj: Polzevo (629 m): temperatura — 4, 25 cm suhega snega, delno oblačno; Kočevje: — 2, 30 cm suhega snega, delno oblačno. Iz poročil, katere je prejelo SPD večera, posnemamo: Ribnica na Dolenjskem: — 3, 45 cm suhega snega, delno oblačno; Rakitna (790 m): — 6, 50 cm suhega snega, jasno; Kozjek nad Cerknico (759 m): — 5, 40 cm suhega snega, delno oblačno.

Skromen smuški program na Finskem. Z oziranjem na to, da je velik del finskih smučarjev pod vojaško zastavo, je vodstvo smuške organizacije sklenilo, da bodo imeli letos na Finskem precej okrnjen spored zimskega sporta. Vse prireditve mednarodnega značaja — n. pr. igre v Lahtih in tekme v Salpausselkä — bodo odpadle. Doma bodo imeli Finci le manjše tekme lokalnega značaja, pač pa se bodo udeležili s prvim moštvo zimskih iger v Ga-Pa.

Na božični turneji bodo nastopili švedski igralci hobeja na ledu iz Stockholma v sledečih mestih: najprej v Berlinu, zatem v Ga-Pa, kjer bodo nastopili 1. januarja proti nemškemu prvakom Se Riesersee, 4. jan. proti Schlittschuhklubu iz Berlina; zatem bodo odptovalni Švedi v Švico in bodo nastopili 6. jan v Bernu, 7. jan. v Baslu in 8. jan v Davosu.

Izginili so brez sledu...

Novo mesto, 23. dec.

Dolenjska je bila nekdanj znana po velikem številu svojih sinov in hčera, ki doma niso mogli dobiti dovolj kruha, pa so se zato za službovnikom in kruhom podali čez veliko lužo v Ameriko ali pa v razne evropske države. Mnoge od teh je tujina pobrala in jih tako skrila, da v domovino ni o njih bilo več glasu. Če koga zanima usoda naših izseljencev, ne bo pozabil od časa do časa pogledati na oglasno tablo tukajšnjega okrožnega sodišča, kjer so nabiti razglesi o uvedbi postopanja za razglasitev za mrtvega.

Po datumu najnovejši razglas je oni, s katerim sodišče sporoča, da se je postopanje za razglasitev za mrtvega začelo za Jožeta Horvata, roj. 15. X. 1880 v Vel. Podljubnu v občini Šmihel-Stopiče. Mož se je leta 1910 podal v Ameriko na delo. Do leta 1915 se je poredkoma še oglašal, od takrat pa o njem ni bilo več

Drole novice

Koledar

Sreda, 24. decembra: Adam in Eva; Hermina, devica; Tarzita, devica.

Četrtek, 25. decembra: Božič, rojstvo Gospodovo; Anastazija, mučenica. — Lunina sprememba: Prvi krajec: 25. decembra ob 11.45. Herschel napoveduje mrzlo vreme in mrzel veter.

Petek, 26. decembra: Stefan, prvi mučenec; Cozim, papež.

Sobota, 27. decembra: Janez Evangelist, apostol; Fabiola, vdova; Teofan, škof.

Nedelja, 28. decembra: Nedolžni otroci; Teofila, devica in mučenica.

Novi grobovi

† Umrli je 22. decembra 1941 na Dolenjski cesti 88. gospa **Franciška Rogac**, soproga upok. žel. uradnika. Kot dobra krščanska žena je bila s svojim zglednim življenjem zvesta pomočnica svojemu možu in vsa se je posvečala dobri vzgoji svojih šestih otrok. Naj počiva v miru!

† **Ivan Lichtenacker**, zasebni nameštenev, stanujoč v močanski župniji, je po dolgi bolezni vdano izročil svojo dušo svojemu Stvarniku. Pogreb bo v četrtek, dne 25. t. m. ob štirih popoldne iz kapelice sv. Antona na Zalah Mir in pokoj njegovi duši. Njegovi hudo prizadeti družini izrekamo svoje sožalje.

Osebnosti

— Slovenec promoviran v Zagrebu. V torek 23. t. m. je bil promoviran na univerzi v Zagrebu za doktorja vsega zdravilstva gospod Gorazd Gorjanec, Mlademu, 23 letnemu zdravniku iskrene čestitke!

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE

ZELI SVOJIM CENJENIM ODJEMALCEM MEHANIČNA PREDILNICA - FUZINE

„ŽIMA“ TRGOVINA SV. PETRA CESTA 17 TEL. 20-45

— Vojno sodišče (Tribunale Militare) v Ljubljani. Začetkom decembra 1941 je začelo v Ljubljani redno poslovanje v justični palači vojnega sodišča. Predsedstvo sodišča je naprosilo Advokatsko zbornico, da naznani seznam odvjetnikov (zagovornikov), ki bi mogli sprejeti zagovornišvo v italijanskem jeziku pred tem sodiščem. Odbor zbornice se je vabilu takoj po potrebnih konferencah s člani, ki pridejo za to zagovornišvo vpoštev, odzval, sestavil seznam teh članov in ga dal predsedstvu vojskega sodišča na razpolago. Seznam, ki vsebuje približno dvajset zborničnih članov, je občinu v Zbornici (Cigaletova ul. 3, telefon 45-34) na razpolago. Poudarja se, da so po normalni vojskega kazenskega zakona v miru in v vojni, ki je stopil 1. oktobra 1941 v veljavo, načeloma zagovorniki iz odvjetniških vrst pripuščeni.

Razveselite

svoje drage z darilom „BOSCA“ zabojem, ki je v njem 6 steklenic izbranih vin (2 steklenice: penečega vina, 1 steklenica Kina vina, 1 steklenica vina „Amaro“, 1 steklenica desertnega vina in 1 časa bečeni v žganju, povrh pa še nakaznica za posebno **BOŽIČNO DARILLO** (listnico, kolo, pribor za jed itd.)

CENA ZABOJU L. 260.—

Zaboje s steklenicami izbranih vin dobite v **DAJ-DAMU**, ki vam želi **srečne božične praznike**

Na sam dan Božiča bo za počitek nameštencev **DAJ-DAM** zaprt. — Prosimo goste, da to upoštevajo.

DAJ-DAM

Zaboje z izbranimi vini in posebnim božičnim darilom dostavljamo po želji tudi na dom.

— Trgovske obratovalnice za časa božičnih praznikov. Združenje trgovcev ljubljanske pokrajine obvešča trgovce in kupujoče občinstvo, da morajo biti po odloku Visokega Komisariata vse obratovalnice v sredo 24. t. m. odprte do 17. na praznik sv. Stefana, v petek 26. t. m. pa morajo biti vse trgovine, ki se bavijo s prodajo živil, odprte le od 8 do 21, vse ostale stroke pa imajo svoje obratovalnice zaprte ves dan. Kupujoče občinstvo se ponovno opozarja, da se pri nakupu blaga vsak izkaže s predpisano osebo legitimacijo.

— Kupujem vse kože divjačine: lisice, dihurje, vidre, kune itd., po najvišji dnevni ceni. Kožuovina Danilo Predalič, Ljubljana, Sv. Petra cesta 18.

— »Vigred«, ženski list (januarska številka), je izšel. Letna naročnina 11.50 lir. Naroča se pri upravi »Vigred«, Slomškova ul. 1.

Blagoslovljen božič

svojim odjemalcem in prijateljem iskreno želimo

Ne pozabite, da je lepa slovenska knjiga danes tako velika vrednota, kot še nikoli prej. // Ko naročate knjige se obrnite na nas. Svetovani vam bomo

Ljudska knjižnica in Založba naše knjižice v Ljubljani, Pred škofijo 5 Tel. 25-29

— Rdeči križ se zahvaljuje. Oddelek za oblačila Rdečega križa v Ljubljani se tvrdi F. I. Goričar, Sv. Petra cesta 28 najtopleje zahvaljuje za naklonjenost, ki jo je izkazala s tem, da je imenovanemu oddelku brezplačno odstopila v uporabo prostor za šivalnico.

— Ukradeno mi je bilo 20 mesecev staro žrebe (konj). Temnokostanje barve, griva pristrizena, na čelu ima prasko, rep do kolen pristrizhen. — Kdor bi kaj vedel o njem, naj mi takoj javi proti nagradi, na naslov: Anton Rogelj, Rožni vrh št. 4, občina Trebnje.

— Tovarni promet na postaji Straža-Toplice. Železniško ravnanje naznanja: Z dnem 26. decembra 1941 se zopet uvede na postajah Ljubljana

in Straža Toplice normalni 24urni natovorni in iztovorni rok, ki je bil dne 27. oktobra 1941 znižan na šest delovnih ur.

— Dar Rdečemu križu. V počastitev spomina svojega rajnega tovarša Baloha Dalibora so darovali dijaki 8. b razreda moške realne gimnazije s svojim razrednikom Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč 132 lir mesto cvetja na pokopnikov grob. Plemenitim darovalcem iskrena hvala!

— Razstava impresionistov v galeriji Obersnel bo odprta tudi čez praznike, razen na sveti dan popoldne.

Ljubljana

1 Cerkvena glasba pri oo. frančiškanih v Ljubljani na sveti dan 25. dec. J. Rheinberger, Maša v C-duru za soli, zbor in veliki orkester. — St. Premrli, Graduale. — M. Filke, Ofertorij.

1 Red službe božje o božičnih praznikih pri sv. Jakobu: na božično vigilijo ob 5 zvečer pete jutranjice in Hvalnice, ob 6 nato slovesna sveta maša, pri kateri se izjavi Kemperjeva maša. — Na sveti dan: prva sv. maša ob 5 in potem svele maše ves čas nepretrgoma do pol 11, ko bo slovesna sv. maša. Popoldne ob 3 se začne mirovna devetdnevica, ki se že od lanskega leta nepretrgoma vrši po vseh ljubljanskih cerkvah zaporedoma. Sedaj je zopet šentjakobska na vrsti. Na božič, sv. Stefana praznik, na nedeljo v božični osmini in na novega leta dan bo 3 pobožnost ob 3 popoldne, ob delavniških ob 6 zvečer. Najprej se vselej molči pol ure sv. Rešnje Telo, nato bodo litanije. 30. in 31. dec. ter 1. jan. bo 3 devetdnevica združena s tridnevno za pripravo na prvi petek v januarju.

1 Mestna plinarna bo v proslavo 80-letnice svojega obratovanja napravila v štiri že dograjene stanovanjske hiše, ki ima vsaka vsaj po štiri stanovanja, plinsko napeljavajo v kuhinje in kopalnice skoraj brezplačno, in sicer pod sledečimi pogoji: 1. če se hišni gospodar pravno veljavno zaveže, da bo 60 mesecev plačeval mestni plinarni od vsakega stanovanja 15 lir, počenši s tistim mesecem, ko bo plinska instalacija izvršena; 2. če se sedanji najemniki stanovanj prijavijo za rabo plina. Pismene prijave hišnega gospodarja s sopodpisanimi najemniki stanovanj je treba vložiti do 15. januarja 1942.

1 Vse trgovce in peke, ki so prejeli moko iz skladišča mestnega preskrbovalnega urada, obveščamo, da bo mestni preskrbovalni urad prevzemal prazne vreče samo še 27. t. m. v skladišču g. Vidmarja v Gradišču. Po tem roku urad ne bo sprejela nobenih vreč od moke ter bodo kavele zapadle.

1 V Ljubljani so umrli od 12. do 18. decembra: Jarc Valter, 19 let, kroj. pomočnik, Semeniška ul. 4; Prešeren Marija, 83 let, zasebnica, Vidovdanska c. 9; Logar Jože, 63 let, železničar v p. Pokopališka ul. 18; Gmeiner Bogomir, 82 let, poštni poduradnik v p., Vidovdanska c. 9; Kajželj Jelena roj. Šercl, 66 let, vdova bančnega ravnatelja v p., Murnikova ul. 18a; Ceglari Marija roj. Jerančič, roj. 6. jan. 1871, perica, Japljeva ul. 2; Erjavc Marija roj. Ferfila, 88 let, vdova profesorja in pisatelja, Erjavčeva 21; Lenassi Marjan, 20 let, akademik, Glince, Cesta XVII-7; Smrtnik Anton, 49 let, posestnik, Dobrova 20 pri Lj.; Dernošek Marko, 76 let, gostilničar in posestnik, Sava pri Litiji; Šlegel Marija roj. Šnoj, 54 let, žena žel. nadkontrolorja v p., Gasilska c. 5; inž. Žužek Josip, 85 let, Vidovdanska c. 9; Domicelj Peter, 6 let, sin inženirja, Dalmatinova ul. 7. — V ljubljanski bolnišnici so umrli: Kudrca Ivan, 61 let, upokojenec drž. žel., Zadružna ul. 8a; Kemperle Ivan, sluga, Breg 10; Hafner Terezija, 37 let, žena godbenika, Velika čolnarska ul. 9; Zefran Franciška roj. Koman, 72 let, vdova žagarja, Ob Ljubljani 49; Delavec Ivana roj. Kern, 64 let, kajzarica, Gameljne 10; Majerič Anica, 3 leta, Rakek 169; Habič Amalija, 11 let, hči posestnika, Javor 5, obč. Dobrunje; Čampa Anica, 10 mesecev, hči posestnika, Vrhnika 17; Smole Elza, 40 let, vzgojiteljica, Logatec; Oranič Apolonija, 47 let, žena posestnika, Jarše; Vesel Angela, 73 let, posestnica, Zamostec 71 pri Sodražici; Hlade Anastazija, 4 dni, hči mehanika, Brejčeva ul. 34; Baloh Dalibor, 18 let, dijak, Costova ul. 16; Mali Terezija raj. Bele, vdova Belič, 81 let, postrežnica, Japljeva ul. 2; Šlegel Ivan, 31 let, sin žel. nadkontrolorja v p., Gasilska c. 5; Stele Martina, 2 leti, hči ključavničarja, Štepanja vas 18; Kapelj Antonija roj. Anžur, 45 let, žena mehanika, Sv. Petra c. 74.

1 Za božično revnim otrokom sta darovali g. Avgust Agnola, trgovce s Tyrševce, 1000 lir; g. Viljem Nemec, ravnatelj pivovarne Union, 2000 lir. Za mestne reveže so darovali: ga. Jožica in g. Joško Šubert, obratovodja kemične tovarne v Mostah, 300 lir; ga. Rezi Rudolfin, restavracija pri »Šestici«, 200 lir; rodbini Zaloznik in Cernigol pa 100 lir v počastitev spomina pok. g. Viktorja Medena. Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom mestnih revežev najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

1 Veliko božično veselje vam prinaša knjiga »Delajmo jaslice, Lepo branje za božične večere. Cena 8 lir. Dobi se v Ljudski knjižnici in trgovini V. Remec. Vsak božič jo boste z veseljem vzeli v roke!

1 Lep, a cenen božični dar vašim malim je lična knjižica M. Bregar: Odkod sem, mati? — Dečkom in deklicam od 8. do 12. leta. Cena 2 lir. Prodaja se v Ljudski knjižnici.

1 O božičnih počitnicah boste zaposlili svoje male s slikanico Beli zamorček. Dobi se po vseh knjižarnah.

1 V četrtek ob pol 5 popoldne bo prva predstava Gregorinove božične drame »Kralj z neba«, na praznik sv. Stefana in na nedeljo 28. decembra pa že ob 3 popoldne. Pohitite za nakupom vstopnic v predprodaji in trgovini A. Štligoj, Franciškanska ul. 1 in na dan predstav od 9 popoldne dalje pri blagajni franciškanske dvorane. Permanente vstopnice veljajo samo za prvo predstav (jutri) in je treba pravočasno dvigniti kontrolni listek pri blagajni, ker se bodo v nasprotnem primeru prodali.

1 Šivilje bodo imele svoj sestanek 28. decembra ob 10 popoldne v Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva 22-1, soba 3. Vabimo vse

U naši podružnici na Miklošičevi c. 5

sprejemamo naročnino in oglase za „Slovenca“, „Slovenski dom“, „Domoljuba“ in „Bogoljuba“. Da'emo pojasnila glede oglosov. Prodajamo knjige „Slovenčeve knjižnice“. — Telefon 30—30.

šivilske pomočnice, da se tega sestanka, ki je izredno važen, polnoštevilno udeležijo.

1 Združenje brivcev in frizerjev obvešča cenjeno občinstvo in članstvo, da popravlja svojo prvotno objavo o delovnem času o praznikih takole: 26. decembra (sv. Stefan) se obratuje samo od 8—12; popokline zaprto. V nedeljo

1 »Postrežke« je naslov odlični komediji, ki slovi po svoji izredni ljubkosti, na drugi strani pa po veliki meri čistega in prijetnega humorja. V nedeljo 28. decembra bo ponovitev na Rokodelskem odru. Zaradi velikega povpraševanja si nabavite vstopnice v predprodaji, ki bo v nedeljo od 20 do 11 in eno uro pred predstavo. Med odmori godba! Začetek ob 5.

1 Prazniško zdravniško službo bo opravljal od srede od 20 do petka do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Cesta 29. oktobra 7, tel. 41-52.

Služba trafik ob praznikih

Trafike bodo na Božič, 25. decembra, ves dan zaprte! Na praznik sv. Stefana, 26. decembra, pa bodo vse trafike odprte!

Gledališče

Drama. Sreda, 24. dec. zaprto. — Četrtek, 25. dec. ob 10.30: Princeza in pastirček. Mladinska predstava. Zelo znižane cene; ob 15: Rokovnjači. Izven. — Petek, 26. dec. ob 14: Petrkove poslednje sanje. Mladinska predstava. Zelo znižane cene. Ob 17.30: Boter Andraž. Izven. Znižane cene. — Sobota, 27. dec. ob 17.30: Dom. Red A.

Opera. Sreda, 24. dec. zaprto. — Četrtek, 25. dec. ob 17: Madame Butterfly. Izven. — Petek, 26. dec. ob 10.30: Desetnica. Mladinska predstava. Zelo znižane cene; ob 15: Prodana nevesta. Izven. — Sobota, 27. dec. ob 17: Netopir. Izven. Zelo znižane cene.

Radio Ljubljana

Sreda, 25. decembra: 7.30 Radijska poročila v slovenščini — 7.45 Lahka glasba, vmes ob 8.00 napoved časa — 8.15 Radijska poročila — 12.15 Božične pesmi pod vodstvom Pettineta — 12.40 Trio Ambrosiano — 13.00 Napoved časa, radijska poročila — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Koncert violinista Karla Rupla in pianista L. M. Škerjanca — 14.00 Radijska poročila — 14.15 Prenos simfonično-vokalnega koncerta — 19.30 Radijska poročila v slovenščini — 19.45 Komorna glasba — 20.00 Napoved časa, radijska poročila — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini — 20.35 Koncert sopranistke Pavle Lovsetove in pianista Marjana Lipovška — 21.20 Pogovor v slovenščini — 21.30 Božična glasba, izvajata violinist Jan Slaja in organist Pavel Rancigaj. Koncert prinašajo tudi ostale italijanske postaje — 22.00 Jaslice sv. Franciška — 22.15 Zbor iz Atina — 22.30 Koralna cerkvena glasba — 22.45 Radijska poročila — 23.00 Komorna in orgelska glasba — 23.30 Božična maša.

Četrtek, 25. decembra: 8.00 Radijska poročila v slovenščini — 8.15 Radijska poročila — 10.15 Slavnostna maša — 12.30 Prenos s sodelovanjem vaticanskega radia — 13.00 Napoved časa, radijska poročila — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini — 13.17 Orkester EIAR-ja in komorni ljubljanski zbor pod vodstvom D. M. Šijanica: Božični koncert — 14.00 Napoved časa — 14.15 Orkestralna glasba pod vodstvom Arlandija — 14.45 Radijska poročila v slovenščini — 17.00 Otroški zbor EIAR-ja pod vodstvom Bruna Erminera — 17.15 Koncert tenorista Antona Sladoljeva, pri klavirju M. Lipovšek — 17.35 Carobna piščal, Avanzijeva pripovedka — 19.30 Radijska poročila v slovenščini — 19.45 Simfonična glasba — 20.00 Napoved časa, radijska poročila — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini — 20.35 Koncert basista Toneta Petrovičica, pri klavirju Marjan Lipovšek — 21.00 Glasba za otroški zbor in instrumenti: Hvalospjev za Rojstvo Gospodovo. Glasba Ottorina Respighija. Koncertni mojster in dirigent Marelli — 21.35 Koncert ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek, A. Dermelj, C. Šedlbauer) — 22.20 Godalni orkester pod vodstvom Mannoja — 22.45 Radijska poročila.

Petek, 26. decembra: 8.00 Radijska poročila v slovenščini — 8.15 Radijska poročila — 12.15 Godba Kraljeve policije pod vodstvom Marchesinija — 12.40 Kvartet Jožek — 13.00 Napoved časa, radijska poročila — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Koncert terceta sester Stritarjevih — 14.00 Radijska poročila — 14.15 Orkestralna glasba pod vodstvom Petralia — 14.45 Radijska poročila v slovenščini — 17.15 Orkester EIAR-ja pod vodstvom D. M. Šijanica: Božična glasba — 19.30 Radijska poročila — 19.45 Stanko Prek s harmoniko — 20.00 Napoved časa, radijska poročila — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini — 20.45 Lirična sezona EIAR-ja: Simfonični koncert pod vodstvom Franca von Hösslina s sodelovanjem violinista Enrica Pierangelija. V odmorih pogovor v slovenščini — 22.45 Radijska poročila.

Sobota, 27. decembra: 7.30 Radijska poročila v slovenščini — 7.45 Slovenska glasba, vmes ob 8.00 napoved časa — 8.15 Radijska poročila — 12.15 Italijanska narodna glasba pod vodstvom Prata — 12.35 Koncert tenorista Janeza Lipuščka, spremlja s kitaro Hladky — 13.00 Napoved časa, radijska poročila — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini — 13.17 Orkester EIAR-ja pod vodstvom D. M. Šijanica — Lahka glasba — 14.00 Radijska poročila — 14.15 Koncert pianista Marjana Lipovška — 14.45 Radijska poročila — 17.15 Nove plošče Cetra — 18.00 Gospodinsko predavanje v slovenščini — 19.30 Radijska poročila v slovenščini — 19.45 Napevi in romance — 20.00 Napoved časa, radijska poročila — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini — 20.30 Lirična sezona EIAR-ja: E. W. Ferrari: Štirje grobnari. V odmorih: 1. Pogovor v slovenščini, 2. Novice v slovenščini — Po operi: Radijska poročila.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: v četrtek, 25. decembra: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška c. 48; v petek, 26. decembra: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62; mr. Cartus, Moste, Zaloška c. 47.

Poizvedovanja

Zgubil sem usnjato rokavico na glavnem kolodvoru. Odda naj se na glavni pošti v pismonoški dvorani.

Iz žalne

Prosvetno društvo v žalni bo priredilo na Božič ob pol 4 popoldne v društveni dvorani božični misterij »Henrik, govavi vitez« in ga bo v nedeljo 28. decembra ponovilo istotam. Zveze z vlakom ugodne. Vabljeni.

Iz Novega mesta

Novo mesto je dobilo poklicno gasilsko četo. S sedežem v Novem mestu je bila za ves teritorij novomeškega okrajnega glavarstva ustanovljena poklicna gasilska četa, ki poleg 2 poklicnih gasilcev, ki sta prišla iz Italije, sestavlja 12 domačinov iz vrst raznih gasilskih čet na teritoriju novomeškega okraja. Ti gasilci bodo prejemali mesečno plačo in bodo v gasilskih prostorih imeli skupno stanovanje in svojo lastno menzo. Vkljub ustanovitvi te poklicne gasilske jedinice bo dosežanje gasilske organizacija v celem okraju nadaljevala pod dosedanjim vodstvom svoje dele.

Nesreča pri vrtanju. Pri vrtanju kamna se je drobec železnega svedra zaril v roko 21 letnemu cestnemu delavcu Francu Zuglju iz Metlike in povzročil teže poškodbe. V bolnišnici usmiljenih bratov v Kandli so mu izvlekli železni drobec in mu roko zašili. Hujših posledic Zugelj ne bo imel.

Iz Hrvaške

Prepoved prodaje modre galice. Ministrstvo za kmečko gospodarstvo je do nadaljnjega prepovedalo vsakršno prodajo modre galice.

Dosedanji hrvaški poslanik v Berlinu — vseučiliški prof. dr. Branko Benzon — je postavljen za rednega vseuč. prof. na medicinski fakulteti v Zagrebu.

Graditev novega železniškega mostu čez Krapino. Zaradi postavitve drugega tira na železniški progi Zagreb—Dobova bodo podlji sedanji železniški most čez Krapino pri Zaprešiču in postavili novega. Licitacija za graditev novega mostu je že razpisana. Vse dele novega železniškega mostu bodo izdelali doma.

Vrnitev hrvaških delavcev iz Nemčije v domovino. Prejšnji teden se je vrnilo iz Nemčije v domovino precej hrvaških poljedelskih delavcev, ki so v Nemčiji odslužili čas, za katerega so se bili zavezali. Ostali transporti hrvaških poljedelskih delavcev bodo prišli v Zagreb nekaj dni pozneje. V Nemčiji je bilo v vsem 12.000 hrvaških poljedelskih delavcev.

Odobritev novega muslimanskega časopisa. Tiskovni urad predsedništva hrvatske vlade je odobril izhajanje novega muslimanskega časopisa »Islamijet«. Omenjeno muslimansko glasilo bo izhajalo v Banji Luki najprej kot mesečnik, nato pa kot tednik.

Mišek in Netopir

Ko je bila Miška sama z Miškom, mu je rekla: »Zdaj, ko ni več razbojnika Netopirja, se bova pa vrnila, kaj praviš?«

»Res je. Dolge počitnice sva imela in sva veliko doživela. Kar domov pojdiva!«

»Tako je, Mišek,« je dejala ona. »Zelo rada bi že videla najine prijatelje.«

Ko so bili pripravljeni kovčge, sta bila Mišek in Miška pripravljena za odhod. Stric

Jurček ju je spremljal na kolodvor. Mišek je dobil posebno nagrado, da je ujel razbojnika, a stric Jurček mu je dal iz svojega žepa lepo vsoto denarja in še zlato uro.

Družinske doklade v Italiji

O uvedbi družinskih dokladov v Ljubljanski pokrajini se je doslej že precej pisalo in še več ugotovilo. Končnih zakonskih določil o izvajanju družinskih dokladov pri nas še nimamo. Ker pa bodo verjetno vsaj v glavnem obveljale določbe italijanske zakonodaje, bo gotovo zanimalo naše delojemalce in delodajalce, kako je urejeno vprašanje družinskih dokladov v Italiji.

Razvoj

V oktobru leta 1934 sta konfederacija industrijcev in konfederacija delavcev, zaposlenih v industriji, določili skrajšanje delovnega tedna od 48 na 40 ur, da bi s tem dosegli zaposlitev čim večjega števila delavstva in da bi se bolj uspešno borili proti brezposelnosti. Ob tej priložnosti je bilo odobreno tudi izplačevanje posebnih družinskih dokladov za tiste delavce, ki so imeli več kakor enega otroka do 14. leta starosti. Namen, ki sta ga konfederaciji pri tem zasledovali, je bil preprečiti ali vsaj zmanjšati škodo, ki se je običajno pokazala z zmanjšanjem delovnih ur prav pri družinskih poglavarjih. Ta škoda pa je bila tem bolj vidna in občutna, čim večja so bila delavčeva družinska bremena. Tako je bila ustanovljena »Narodna blagajna za družinske doklade industrijskih delavcev«, ki je osnovala fond za podeljevanje družinskih dokladov, v katerega so prispevali oboji, delavci in delodajalci, prvi nekaj manj kot drugi.

Ko se je poskus teh dveh konfederacij posrečil, je kr. zakonski dekret od 21. avgusta 1936-XIV vveljal pravno dolžnost izplačevanja družinskih dokladov za vse industrijske delavce, ki imajo družine in že nakazal tudi možnost razširitev družinskih dokladov na ostale pridobitne skupine. S tem so zadobile družinske doklade značaj pravega, posebnega dodatka socialne narave k delavčevi plači.

In res je bila kmalu nato z drugimi kolektivnimi pogodbami, sklenjenimi med ostalimi poklicnimi kategorijami, ustanova družinskih dokladov raztegnjena s 1. januarjem 1937 tudi na uslužbence, zaposlene v trgovskih podjetjih in v kreditnih ter zavarovalnih zavodih. Kr. zakonski dekret z dne 17. junija 1937-XV, št. 1048, pa je poslošil družinske doklade s tem, da je razširil ugodnost družinskih dokladov na vse uslužbence (delavce in uradnike) včlanjene v različnih konfederacijah in upoštevati pri tem tudi poljedelske delavce, ki do tedaj družinskih dokladov niso uživali. S tem dekretom se je predvsem zboljšal položaj pri nakazovanju družinskih dokladov, pojačeno je bilo sodelovanje države pri upravi in povečana državna podpora zlasti za področje industrije in poljedelstva. Ustanovili so za nakazovanje družinskih dokladov štiri fonde in sicer: za uslužbence industrije, trgovine, kreditnih in zavarovalnih zavodov in onih, zaposlenih v poljedelstvu. S kolektivno pogodbo z dne 3. avgusta 1937 pa so bile družinske doklade priznane tudi pripadnikom svobodnih poklicev.

Pravico do družinskih dokladov so razširili tudi glede na krog koristnikov, za katere so se družinske doklade izplačevale, in sicer na delavčevu ženo in starše in v industrijski skupini tudi na druge sorodnike navzgorne preme črte. Tako je postala te ugodnosti deležna velika večina delavčevega ljudstva in uradništva. Izvzeti so bili le uradniki z nad 2000 lir čiste mesečne plače.

Važne izpopolnitve na področju družinskih dokladov so v naslednjih letih izvršili s kolektivnimi pogodbami, posebno v pogledu prispevkov.

Prispevki za družinske doklade, ki so bili določeni leta 1934 med obema industrijskima konfederacijama in decembra 1936 med trgovskima konfederacijama in s katerimi so bili deloma obremenjeni tudi delojemalci, so bili spremenjeni v korist delavcem tako, da je bil celotni znesek prispevkov preveljani na delodajalce, kar je za skupino kreditnih in zavarovalnih zavodov veljalo že od vsega početka.

Nova ureditev

Z zakonom od 6. avgusta 1940-XVIII, št. 1278, so vse sistem družinskih dokladov v Italiji končno uredili. Osnovne poteze določil tega zakona so naslednje:

1. upravljanje družinskih dokladov je z ustanovitvijo enotne blagajne za vse pridobitne skupine finančno na novo urejeno; finančna udeležba države pri izvedbi družinskih dokladov v industriji in poljedelstvu je zvišana, odprava delojemalčevih prispevkov zakonsko potrjena in uvedba družinskih dokladov v poljedelstvu normalizirana;
 2. razširjenje družinskih dokladov na vse otrokom izenačene osebe ter na zakonsko ženo in starše je bilo zakonsko priznano;
 3. sistem družinskih dokladov je bil razširjen na uslužbence državnih ustanov in javnih zavodov, kolikor jim te po obstoječih predpisih še niso pripadale;
 4. morebitni prebiki prispevkov so določeni za vzdrževanje tečajev za strokovno izobrazbo delavcev in poglobitev družinske misli.
- Nova ureditev družinskih dokladov se opira predvsem na ustanovitev enotne blagajne namesto prejšnjih 4 ločenih blagajn. To enotno blagajno upravlja Nacionalni fašistični zavod za socialno skrb-

stvo, ki izravna primanjkljaj na prispevkih za tiste pridobitne kategorije, pri katerih utegne nastati. Vendar vodi za vsako pridobitno skupino ločeno knjigovodstvo. Od čistih prebitkov je 1% ločen za zbiranje rezervnega fonda za izravnavo primanjkljaja na prispevkih v bodočih računskih letih.

Sredstva

Sredstva za nakazovanje dokladov vplačujejo v obliki prispevkov delodajalci in sicer v določenih odstotkih delojemalčeve bruto-plače. Ta odstotek je za posamezne poklice skupine različen, kakor sledi iz sledečega pregleda.

Pridobitne skupine	Višina doklad v lirah				
	Za vsakega otroka v družini z				za vsakega izmed staršev
	1 otrokom	2 ali 3 otroki	4 ali več otroki	za ženo	
1. industrija (tedensko) delavci: uradniki:	6— 9:30	8:40 12:30	10:80 14:70	9:30 13:20	5:40 8:70
2. trgovina (mesečno) delavci: nameščenci:	24— 37:20	33:60 49:20	43:20 58:80	32:40 46:80	19:20 27:60
3. poljedelstvo (dnevno) delavci: uradniki:	0:65 1:55	1— 2:05	1:25 2:45	1:45 2:20	0:80 1:45
4. svobodni poklici in umetniki (mesečno) delavci: uradniki:	24— 37:20	33:60 49:20	43:20 58:80	32:40 46:80	19:20 27:60
5. kreditni in zavarovalni zavodi; (6 podskupin; mesečno) uradniki: najvišja skupina najnižja skupina delavci:	140— 63— 42—	161— 77— 49—	189— 98— 63—	143— 84:50 58:50	91— 52— 39—

Del stroškov za povišanje družinskih dokladov je prevzela tudi država v maksimalni vsoti 350 milijonov lir letno in bo povračala enotni blagajni za družinske doklade zneske, potrebne za kritje tega bremena, v kolikor zvišani dohodki iz povišanja prispevkov za industrijske (prej 8%) in bančni zavarovalni sektor (prej 8,65—12,75% od bruto plače), ne bi zadostovali za kritje zvišanih družinskih dokladov.

S posebnimi kolektivnimi pogodbami, sklenjenimi med konfederacijami v juniju in juliju letošnjega leta je bila višina zgoraj navedenih družinskih dokladov podvojena. Seveda se je morala podvojiti tudi mera prispevkov in kar je najbolj presenetljivo, obremenjujejo ti dvakratni normalni prispevki samo delodajalce. Ta podvojitev dokladov in prispevkov velja za pripadnike vseh poklicnih skupin od 16. junija 1941 dalje, vendar samo za čas vojne.

Pomen družinskih dokladov

Kakšen gospodarski pomen imajo družinske doklade za vzdrževanje delavcev in njihovih družin, dokazujejo te-le številke.

Družinskih dokladov je bilo izplačanih v Italiji: prvo izvenko velja za leto 1940, v oklepaju pa od avgusta 1937 do 1940: industrijskim uslužbencem 1.322.537.000 (2.475.384.083); trgovskim uslužbencem 158.084.000 (266.812.680); poljedelskim uslužbencem 157.752.000 (410.065.572); nameščencem kre-

Pridobitna skupina: 1. industrija 10% (prispevek v odstotkih od bruto-plače); 2. trgovina 6,25% 3. svobodni poklici in umetniki 6,25%; 4. poljedelstvo: delavci 1,50 lir za delovni dan; uradniki 8%, 5. kreditni in zavarovalni zavodi (6 podskupin) od 10,65—14,75%.

Višina doklad

Višina družinskih dokladov ni z zakonom iz avgusta leta 1940 doživela nikakršnih sprememb. Pač pa so bile družinske doklade nekoliko zvišane letos v marcu in znašajo kakor izhaja iz spodnjega pregleda:

datnih in zavaroval. zavodov 72.000.000, 161.002.000; ditnih in zavar. zavodov 72.000.000 (161.002.000) skupno v letu 1.710.373.000 (3.312.964.335) lir.

Ce uporabimo številke, navedene za leto 1940, izvemši poljedelstvo, kjer veljajo posebne odredbe, bodo dosegle družinske doklade s poviški, odreenimi z dekretom od 23. marca 1941 in s podvojitvijo letošnjega junija odslej naprej letno 4 milijarde lir.

Druge, zelo zanimive številke, v katerih se kaže obsežnost družinskih dokladov, so ne, ki pokažejo, koliko družinskih poglavarjev uživa doklade:

Industrijski uslužbeni za otroke 1.147.000; za žene 1.412.800, za starše 367.500; trgovinski uslužbeni za otroke 105.509, za žene 152.390, za starše 38.495; uslužbeni kreditnih in zavarovalnih zavodov za otroke 157.052, za žene 101.177, za starše 68.135. Število otrok, za katere so prejeli doklade (ind. uslužb.) 2.475.000, (trg. uslužb.) 219.500, (uslužb. kredit. in zavar. zavodov) —, število staršev, za katere so prejeli doklade (ind. uslužb.) 469.000; (trg. uslužb.) 54.060, uslužb. kred. in zav. zavodov) —.

V poljedelski skupini je prejelo družinske doklade 575.000 družinskih poglavarjev za 1 in pol milijona vzdrževanih oseb. Toda ti podatki ne dajejo prave slike o družinskih dokladah in poljedelstvu iz posebnih razlogov, ki so ovrli preteklo leto popolno izvedbo določb, ki so bile dodane kolektivnim pogodbam.

Pri nas

Na zadnji seji ministrskega sveta z dne 30. IX. 1941. je vlada sprejela zakonski predlog, da se družinske doklade razširijo tudi na Ljubljansko pokrajino. Ali se bo italijanska zakonodaja razširila na našo pokrajino v celoti ali s kakimi spremembami, ali bodo prispevki in doklade enake onim, ki veljajo v Italiji in ali bo tudi za nas obveljal isti krog koristnikov, še ni določeno. Gotovo je po zahtevu Visokega komisariata samo, da se bodo družinske doklade pri nas res uvedle. — Kovač Ciril, pravni referent ZSZ.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih na ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Zabavna filmska redakcija, polna ljubzenskih in detljajev in komičnih scen

Vojvodinja se zabava

Aola Barbara, Sergij Tofano. — Izvrsten božičen program, balet, melodiozna muzika
KINO SLOGA TEL. 22-34

Zaročenca

Krasna filmska drama po slovit. A. Manzonom romanu. Vred izredne dolžine filma predstave v praznikih in v nedeljo ob 10.30, 14., 16.15 in 18.30 uri

Na Sveti dan dopoldanska predstava odpade!

KINO UNION TEL. 22-21

SARAH LEANDER v vlogi nesrečne kraljice Marije Stuart v velofilmu

Kraljičino srce

V ostalih vlogah: Willy Birgel, Lotte Koch, Frid. Benfer

KINO MATICA TEL. 22-41

Krase, vsebinsko globok film o zlatega očeta, vsem sreč, ki se življe za sina edinec

Student na krivih potih

Ruggero Ruggieri, Rob. Villa, Germana Paolieri

Diana Durbin v filmu o njeni prvi ljubezni

Mladostne sanje

Predstave na oba praznika ob 14.30 in 17

KINO KODELJEVO, tel. 41-64

Grossisti in Moške konfek- confezioni cije na debelo!

maschili, troverete ogni Vse
vostro fabbisogno presso kar potrebujete, dobite
la Ditta pri trvdki

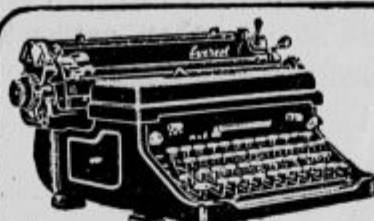
C. C. TARGIONI - MILANO
Corso Buenos Ayres 75

Cersasi rappresentante - Išcemo zastopnika

Džlu-džitsu brezorožno samo-
obrambo za dame
in gospode poučuje strokovnjak. Cesta
29. oktobra št. 5, dvorišče desno.

Inženir kemije

išče takojšnje zaposlitve. - Cenjene
ponudbe na upravo lista pod šifro
»INZENIR - KEMIK« 13705

Una macchina per scrivere da ufficio che apporta snellezza, precisione e rendimento nel lavoro è la nuova

Pisalni stroj za pisar. no, nove elegantne linije, precizne konstrukcije, trpežen in masiven, teče zelo lahko in tiho

Everest MOD. S

Rappresentante esclusivo per la Provincia di Lubiana:

A. KOVAČIČ

Prešernova ul. 44 Tel: 26-36 prej Ivan Legat

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
TER SREČNO NOVO LETO

želim vsem cenj. odjemalcem, znancem in prijateljem

JOŽE MUSAR

MESARIJA

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 61 — Celovška cesta 43

Seria ditta ramo edilizio referenze primarie assumerebbe

rappresentanza o combinazione

con ditta o fabbricanti Lubiana desidero appoggiare propri prodotti ad affermata organizzazione per il Regno o particolarmente per l'Alta Italia. Scrivere

Casseta 241 M. UNIONE PUBBLICITA' ITALIANA - Milano

Solidna trvdka gradbene stroke s prvovrstnimi priporočili bi prevzela

zastopstvo ali se združila

z ljubljansko trvdko ali tovarno, ki bi rada razširila potom ojačene organizacije svoje izdelke v kraljevini ali posebej v Gornji Italiji. Pišite na

Francesco Perri:

20

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič

Medtem se je treba hliniti, kazati se prijaznega tudi ženi, da ne bi zbudil kake sumnje. Tako je tudi mislil, da bi šel in jo pozdravil v njenih sobah.

Varilijini prostori so bili v odmaknemem delu hiše na levi strani drugega peristila v bližini vrta. Valerius je stopil iz tablina — Manoa je šel za njim — in ko je šel skozi poseben vhod po hodniku mimo sob za goste proti Varilijinu stano-

vaniu, je videl, da je prišla na ozki hodnik tudi neka sužnja, ki je nesla v naročju sveženj svežih mandeljnovih vej, okrašena z lepimi srebrnimi sadeži.

»Stoj, stoj!...« je zakričal in jo s pogledom prebodel. »Kam greš, ti... ničvredna hči Terziovca?«

Sužnja, ki je nepričakovano zagledala gospodarja, se je prestrašena ustavila.

Bila je Amala.

»Gospod, iz hiše plemenite Lolije Pavline prihajam in nesem te mandeljnovе veje svoji gospodarici.«

Ob Lolijinem imenu se je Valerius vzpel kakor konj.

Lolija je bila tedaj najlepša žena v Rimu, a obenem tudi ena izmed takih, o kateri se je najbolj dvoumno govorilo.

»In kaj si delala pri Loliji? Kdo te je poslal?«

»Gospa Varilija, gospod.«

»Pelji jo v tablinum!« je ukazal Valerius in se še sam obrnil. Egipčan Manoa in Amala sta šla za njim.

»Mandeljnovе veje!« je godrnjal jezen. »Kdo ve, kakšna čarovnija je spet to? Vsak dan se nauči kaj novega pri teh barbarskih norcih!«

Ko so prišli v tablinum, je ukazal vrata najskrbneje zapreti, nikar se ne postavil pred sužnjo in rjovel, kakor bi jo, hotel pozeiti.

»Ce ne boš govorila, malovrednica,« je vpil in bil v obraz rdeč kakor rorog v Ligurijskem morju, te dam kos za kosom raztrgati. Kako se kličeš?«

Amala je bila tako prestrašena, da ni mogla izpregovoriti ne enega zloga. S svojimi velikimi sinjimi očmi je gledala zdaj Manoa zdaj gospodarja kakor gazela med kačo in levom.

Bila je velika, junonski oblik, neverjetno nežne polti, z značilno germansko osuplostjo in divjostjo v obrazu, ki je bil zmerno ploščat. Pleča in boko so ji pokrivali pepelnatoplavi lasje, dolgi kakor konjski rep, ki so bili v živem nasprotju z rdečo obdelo barvo hrapave volnene tunike. Bila je čudovito lep tip barbarke.

»Govori,« je vnovič zarjul Valerius, »ali te dam do krvi prebiti!«

Ker je le še molčala, se je oglašil Manoa.

»Gospod,« je rekel Egipčan, »to je tista eikambreska sužnja, ki me je snoči ramila na čelu. Imenuje se Amala.«

»Ha, bednica, ti si zaupnica svoje gospodarice? Zdaj boš govorila, ali pa te dam, pri Panovih rogovih, obesiti za lase pod impluvij in te pustim tako do jutra! Kaj si imela opraviti pri Loliji?«

»Gospod,« je vzdihnila vsa zmedena Amala, »gospa me je poslala.«

»In zakaj te je poslala? Kaj pomenijo te mandeljnovе veje?«

»Jaz ti povem, gospod, kaj pomenijo,« se je vmesal Manoa. »Znamenje plodnosti so. Ko je božanska Izis iskala ob Nilu raztresene ude Ozirisove in jih skrila v nedrje...«

Mesala mu ni dal končati.

»Pojdi v podzemlje ti in tvoji Ozirisovi udjel Ta naj govori!«

In vzjel je slonokoščeno paličico, ki jo je imel pred seboj na mizici, in udaril Amalo po obrazu.

»Govori, malopridnica, ali te dam psom, da te raztrgajo! Prodaj te lastniku kakega blodišča! Ljubezni svoje gospodarice kriješ in zdaj ji nees gotovo kakšno pismo. Lolija ji drži roko. Povej, kje imaš pismo, ali pri grmečem Jupiteru, s temi-le rokami te razkosam!«

»Gospod,« je odvrnila Amala, »pri božanskih očeh Frejinih prisegam, da nimam drugega ko te mandeljnovе veje. Res ne nesem nič drugega. Preglej mi obleko in boš videl!«

»Preišči jo, Manoa!« je ukazal Valerius. Egipčan se je porogljivo zarežal.

»Gospod,« je rekel, »pri nje ne bi našel nič, če bi poklical samega Merkurja, da jo preišče.«

»In vendar mora imeti pri sebi kaj nepoštenega, ker od Lolije ne more priti nič dobrega,« je vztrajal Valerius.

»Res je, gospod,« je potrdil Manoa, »a če mi obljudiš, kar te bom prosil, ti pokažem, kje ima skrivno pismo.«

»Gospod,« je nadaljeval Egipčan nekako opravičujoč način svojega izsiljevanja, »že toliko časa si želim to žensko. Njena bela polt me mami kakor privid vode v puščavi piramid. Daj mi jo, gospod, in povem ti, kje ima pismo.«

Amala je prestrašeno z negotovimi očmi gledala Manoa, a ko je opazila, da ve za njeno tajnost, se je zgrudila na tla in vzdihujoč skušala objeti gospodarjeve nove.

»Gospod, ubij me rajši, vrzi me ribam, prodaj me lastniku blodišča, samo temu me ne daj!«

»Stran, nesramnica!« jo je Valerius neumljeno sunil z nogo. »Spala boš na njegovem ležišču. Manoa, pokaži mi pismo!«

V trenutku se je vrgel Egipčan kakor leopard na sužnjo, ki je obležala na mozaiku tablina in ihtela, ji vrgel dolge lase čez čelo, zgrabil z obema rokama rob njene tunike, jo namah raztrgal na plečih in jih razgalil.

»Poglej, gospod!«

Valerius je pogledal njena pleča.

Na prebeli Sikambriini koži so bile s črnolom iz škrlatnikovega soka zapisane v grškem jeziku besede:

»Lolija Pavlina Variliji Muzi pozdrav. Predraga, Tvoj ljubljenec je pri meni. Naj pride Purigenes nad Te in Ti prinese večno rešitev. Nocoj Te pričakujemo pri mističnem obredu. Zdravstvuj! Lolija.«

Valerius je nekaj časa, peneč se od jeze, bral in bral to prečudno pismo. Potem se je odločil.

»Manoa, odpelji sužnjo v ječo,« je ukazal, »in poskrbi, da moja žena ne izve ničesar o njenem povratku. Jutri ti jo prepustim, če poskrbiš za drugo.«

Potem je sam s eboj govoril: »Nocoj se bom masčeval, grozno masčeval!«

In je zagrozil s pestjo proti voglu hiše, kjer so bili Varilijini prostori, ter naročil, naj pridejo s pripravljeno nosilnico, da ga odnesejo v temelj Jupitera Ohranitelja.

»Tekáč Yrjö«

Iz finske športne povesti, za katero je prejel avtor zlato olimpijsko kolajno

Pier de Coubertin, ki je dal so-dobnim olimpijskim igram vsebino in obliko, je želel, da ne bi bile te igre le praznik športne mladine, temveč tudi revija človeške kulture in umetnosti. V ta namen je organiziral Olimpijski odbor tudi umetniške konkurence in razstave ter razpisal olimpijske vence tudi za duhovne velikane. Na zadnji olimpiadi je dobil prvo nagrado v pripovedništvu Fines Urho Karhamäki s povestjo »Tekáč Yrjö«. Iz te povesti objavljamo nekaj odlomkov, ki so pravi biseri športne literature.

Yrjö je bil reven fant, ki nikoli ni poznal svojih staršev. Otroška leta je preživel kot vaje-nec v Helsinkih. V mestu je taval med dobro in slabo tovaršiljo, dokler ni pobegnil na deželo. V kmečki hiši ob majem jezeru se je osvobodil pre-kletstva brezdomca. Zdravo ozračje podeželskih ljudi mu je polagoma budilo nove življenjske sile. Veliko je smučal po obširnih nordijskih gozdovih in se pogovarjal s tovarši pri tabornih ognjih. V urah samote je uvidel lastne napake in slabosti. Vedno več volje in vedrosti je prihajalo v njegovo dušo. Začel je tudi trenirati in je dan za dnem tekal po mehkih stezah domačih gozdov. Steza okrog jezera je bila njegov stadion, gospodar-jeves pes Ratto njegov zvesti tovariš. Kmalu so se začeli zanimati za neznanega tekača in ga po-važili na izbirne tekme za olimpijske igre. Na teh tekmah je bil hitrejši od vseh tovaršev in je postavil nov svetovni rekord. Naenkrat so ga vsi vzljubili in vrata življenjske sreče so se mu od-prla. To je kratka vsebina povesti o tekaču Yrjö Niemelä.

»Vsako popoldne teče Yrjö večkrat po stezi okrog jezera. Mehka steza je dolga približno en kilometer. Ko jo preteče prvič, dobi šele pravo veselje do teka in prvemu krogu se pridruži še drugi in tretji.

To je v resnici nenavadno tekašče. Človeku posrka moči iz vseh udov in jih zatem spet vrača. Na stezi ni trdega mesta, na katerem bi lahko slišal stop koraka. Ko se vrača utrujen k obalskemu kopalšču — domači finski »sauna«, ima Yrjö vselej željo, da bi tekel še enkrat.

Marsikdaj se poda na svojo stezo ob jezeru, da bi se sprostil mračnih misli, ali da ne bi videl gospodarjevega sinčka. Takrat gleda Matti za njim in mu sledi v diru. Fantek se razkorači čez stezo in zahteva, da bi jahal Yrjö na ramah. Tek-kač ga dvigne ter posadi okrog vratu na ramena in teče naslednji krog obremenjen z Mattijem. Mali vriska. Močvirnata tla se zibajo daleč na-okrog in voda ob obali oživi v komaj vidnih valovih. Posebno napet je prehod čez malo reko. Namesto mostu ležita le dva sumljivo zibajoča se hloda. Najbolj pametno bi storila, če bi se prišla za roke in stopala čez brv. Taka misel pa ne šine nobenemu v glavo. Fantek ima neomejeno zaupa-nje v svojega konjička, četudi se včasih treseta ročici, s katerima se oklepa Yrjove glave. Težko pritiska breme na tekača, čuti ga vse do srca, vendar ne opesha, dokler ne dospe do cilja. Ko stopala končno ob obale proti domači hiši, čuti Yrjö spet varno pot pod nogami in srce se po-miri; zakaj Yrjö čuti, da je tesno povezan z ljud-mi na tej tihi domačiji.

Ob nedeljah je odhajal Yrjö na dolge, pol dneva trajajoče treninge po okoliških gozdovih. Pri tem je jemat s seboj majhno culo, napolnjeno s kruhom, namazanim s surovim maslom, bri-sačo in tanko športno majico. Tek po gozdu je bil vedno poln sprememb in presenečenj. Čudovito pa je bilo, da tudi po napornih tekih ni čutil krče-vitosti v udih in tudi ne duševne izčrpanosti, ki tako radi napadeta tekače, ki trenirajo na umet-nih dirkalnicah. Po kratkem odmoru na prisojni gozdni stezi se je čutil na novo okrepčanega in je bil ponovno sposoben za enakomeren tek na eno miljo ali za krajšo razdaljo v hitrem diru. Bile so tudi priložnosti za sprostitve in mir. Na drugi strani pobočja je stala tik ob poti bela breza z zelenimi vejami in deblom, ki je bilo upognjeno kakor komat. Hočeš ali nečeš, tu je bilo treba prevrniti kolenec. Nekje ob poti so stali visoki bori brez vej, ki so vabili k plezanju, dol-go pobočje pa je bilo kakor nalašč za tek čez za-preke, čeprav to ne spada k dolгим program. No-ben tekač ne bi opustil priložnosti, da ne bi ska-kal čez zeleno brinje, dasi ni stalo v vrsti in tudi ne v enakih razdaljah kakor umetne zapreke na tekašči. Tudi druge ovire so bile za navduše-nega tekača mikavne: stari plotovi, vodni jarki, kopice mahu, ki so bile velike kot mravljišče, ali pa celo sloji lesa, ki so ležali v svetlem smre-kovem gozdu.

Na te gozdne teke je jemat Yrjö s seboj psa Ratto. Zdal je vodil Yrjö, zdaj Ratto, kakor se pač spodobi med pristnimi tovarši v borbi. Po širokih poteh sta tekla drug ob drugem, če pa je bil svet valovit, ali če je temu ali onemu padlo v

glavo, da je nenadoma spremenil tempo, sta po-tegnila oba. Tekočev lasje so vihrali, rdeči jezik psa pa je opletal sem ter tja.

Po taki tekmi sta počivala. Fant je menjal srajco, pes se je ukvarjal s svojimi bolhami. Son-ce je prijetno grela, čez vresje pa so se podili v jatah rumeni metulji. Yrjö je izvelel z maslom obložene kose kruha in jih bratsko delil. Zdal pa zdaj je hlastnil pes za metuljem; v ostalem sta ležala drug ob drugem zlekjena v vresju, uživala pomlad in prisluškovala komaj slišnemu šumenju gozda.

Oba tekača sta krenila proti domu. Najprej sta tekla lahkotno in počasi, ko pa so se mišice docela sprostile in ko je udaril tanek solj potu skozi kožo, sta postajala vedno bolj podjetna in sta kakor omamljena začela skakati čez šumeče brinje in vresje, dirjala zdaj navzdol, zdaj na-vzgor, tisoč metrov, tri tisoč, in sta pozabila na okolico, dokler nista dospela po lahko padajočem pobočju do znanega studenca na travniku.

V vroč lonec pa ne smeš točiti mrzle vode — to važno pravilo je bilo znano kakor fantu, tako tudi psu. Ratto si je pomagal tako: zdaj pa zdaj je namočil svoj vroči jezik v studenee in hlastnil zatem po svežem pomladanskem zraku. Yrjö je ležal ob studencu in posnemal svojega spremljevalca. Bilo je res osvežilno. Trdo diha-nje se je poleglo in polagoma se je umirilo tudi srce. Ko sta bila na poti proti domu, sta se lo-čila; Ratto je stekel za vranami proti domačiji, Yrjö pa je odšel v domačo kmečko parno kopel, legel na klop in se prepustil stari materi, ki je gnetla njegove mišice.

»Tekachi na pet tisoč metrov na svoja mesta!« Yrjö čuti lahko mrzlico. Skoraj ga zebe in zadnje minute hoče izkoristiti zase. Tekajoč se poda naravnost proti smrekovemu gozdiču, skače čez järke in se bliža stezam, kjer je treniral vsa leta ob poletnih večerih svoje dolge proge. V goz-du napravi ovinek in dirja vedno hitreje, kmalu pa se vrne pri zadnjih vratih v razburkano are-no. Topel tok krvi kroži v njegovih žilah od ra-men do nog, enakomeren solj potu pokriva nje-govo kožo kakor prozorna plast olja.

Večina tekačev je že zbrana na startu. Yrjö se jim pridruži. Zopet stoji zraven starega rivala na tekmah.

»Tebe so najbrž že vnaprej ovenčali?« »Saj res — bom pa delil s teboj. Katero hočeš?«

»Ne, hvala, pa daj rajši modro, toda—«

»Le vzemi, sam imam itak rajši rumeno.«

Yrjö mu vlakne za srajco šopek modrih evetk, rumeno si zatakne sam, medtem pa je bilo komaj še časa, da si tesneje priveže dirkalne čevlje.

»Na mesta! Bodite pripravljeni!« Že je od-jeknil startni strel.

Do polovice prvega kroga so vsi tekači v isti črti, potem se razdelijo v razne skupine in slika ostane do drugega kroga nespremenjena. Zdi se, da so vsi tekmeči odlično razporejeni. Burno bod-renje gledalcev spremlja tekače, ki so spredaj, in napolnjuje vso areno. Že pri drugem krogu pa se loči gledalcem najbolj znana trojica: Lahtinen, Hillo in Wirtasalo. Toda kdo je četrti, ki teče trmasto za pelami vodečih? Med deset tisoč gle-dalci jih bo vendar nekaj, ki jim je znano ime Yrjö Niemelä? Da, nekateri ga poznajo. Bodre-nje postaja vedno bolj glasno. Kakor je pač pri Fincih navada, kričijo v areno in vzpodbujajo tekmovalce.

»Hej, Yrjö, od kod si se pa ti vzel?« »S košnje!«

V veselem pričakovanju je Yrjö komaj vidno obrnil glavo. Gledalci so odgovorili s salvo sme-ha. V tretjem krogu se je začela borba med Hillo in Wirtasalom. Pol kroga sta se dajala drug ob drugem, gledalci pa so na vso moč na-vijali. Lahtinen, ki nosi modri šopek na prsih, se odrta, prevzame vodstvo in ga drži še dva kro-ga. Wirtasalo in Hillo se borita za drugo mesto.

Fant, ki je prišel s košnje in ki se še vedno drži vodečih, jih začne skrbeti. Postajajo nervoz-ni. Gledalci podžigajo svoje ljubljence. Tudi Yrjö ima svoje pristaše. Teče brez truda in brez spotikavanja. Časi so odlični — vendar enkrat spet dober začetek! Sledeče tri kroge vodi zaporedoma Hillo. Ostali trije mu sledijo v gotovi razdalji kot skupina. Gledalcem, ki napeto pričakujejo končne borbe, zastaja sapa, zdi se, kakor da izžarevajo magnetične žarke. Vsak hip pričakujejo, da se bo ta ali oni odtrgal in pognal skupino v zrak.

»Yrjö, naprej, na vodstvo!«

Ostro in jasno je udaril klic v Yrjovo uho. Ali naj tekač upošteva glasove, ki prihajajo s tri-bune? Vsak tekmovalec teče po lastnem načrtu. Ko pa teče Yrjö v naslednjem krogu spet mimo istega mesta, čuje ponovno isti klic, ki pa je še bolj vzpodbujajoč. Čuti ga kot udarec s sekiro, se za hip spozabi in se z vedno hitrejšimi gibi približi na vodstvo drobne jate. To je bila nepre-

mišljena storitev, s katero je brez koristi zapra-vil nekaj dragocene moči. Sedaj pa ni mogel ni-česar več spremeniti, moral je ostati na vodstvu. Še štiri kroge je imel pred seboj. Ko je pretekel pol kroga, si je pridobil pet metrov naskoka. Lah-tinen je drugi. Hillo korak za njim tretji. Vodilna skupina je dobila čisto novo obliko. Požar bodre-nja, ki je norel nad tribunami, je v hipu ugasnil in se spremenil v nekako nebolgleno mrmranje. Ničče ne bi mogel v naprej povedati, kako se bo končala borba, ki je dosegla svoj višek.

Še trije krogi. Yrjö še vedno vodi. Njegov korak je spet prožen in lahek, toda Yrjö čuti, kakor da se mu je pojavila neka mrzla stvar med pleči. Z roko bi rad iztrgal to mrzlo točko, ki pa raste in postaja vedno večja. Yrjö jo pozna že od prej. (Op. ur.: gre za tako imenovano »kri-tično točko«, ko čuti tekač v prsih hudo boleči-no.) Sedaj ga začne vleči nazaj.

Yrjö opesha in trije močje stečejo mimo njega. Napad slabosti je kmalu premagan in Yrjö skoči v Wirtasalovo stezo. Sekunda oklevanja pa je zadostovala, da ga je oslabila. Hitrost teka je blazna in se z vsako sekundo stopnjuje.

Še dva kroga! Wirtasalo je zaostal za prvima dvema in sedaj se zdi, da se bo razdalja med njim in Yrjóm še povečala. Ali je začel hladni dih nevoščljivih duhov z močvirja ovirati moža z Rantalasovih travnikov? Arena buči kot razbur-kanano morje. Yrjö, tekač zapuščenih gozdnih steza,

čuti, kako postajajo njegovi udi trdi in obupano išče v svojih spominih boljše poti. Posreči se mu, da ujame sliko in jo zadrži: travniška steza na prisojnem pobočju Rattovi koničasti uhliji štrlijo nad vresjem. Stava velja!

Dvoje svetlih oči se ozira s strani po njem, rdeči jezik opleta kakor zvonec v sill. Naenkrat čuti, kako mu gre topel val čez hrbet. Mrzla točka nad pleči se ogreje in izgine. Wirtasalova ramena se približujejo in Yrjö mora že paziti, da mu ne stopi na pete. Ljudje na tribuni postajajo vedno bolj glasni, Yrjö pa jih ne vidi in ne sliši.

Tihi gozd nekje v daljavi. Droben žitek sedi zgoraj v vrhovih smreke in poje: tilt-tilt-tilt-tilt. Kakor nevidne sladke kapljice medu padajo eno-zlogovni glasovi na obraz moža, ki leži pod dre-vesom zleknen na mehkem mahu. Prijeten občut-ek od glave do pet prevzame tekača. Z lahkoto zamenja prostor z Wirtasalom. Val kričanja se valj nad množico. Yrjö ga ne sliši.

On vidi vlažno in toplo krompirjevo jamo v času, ko brsti in klijе krompir. Z Elzasinega jo-piča štrli drobna volnena nit. Yrjö jo zgrabi in potegne. Droben curek tople rdeče krvi švigne iz njega. Poleg njega stoji dekle. Z velikanskega vrha, ki sega do neba, gledata v dolino. V tem se utrujeni tekač zave in zazna bučanje, kakor da sliši frtlanje orjaških peruti planinskega orla, ki ga potegne v let za seboj. Mora naprej! Nosi ga bobnevi vihar. Bori se za vodstvo.

Zvonec naznani začetek poslednjega kroga. Sunkovito se požene Yrjö v drugič naprej in teče kot prvi.

»Yrjö — Yrjö!«

Glas zvona se zgublja v glušečem kričanju, ki prihaja iz ljudske množice in napolnjuje ozračje kakor bučanje vodopadov na Severu...

ZAHVALA

Podpisana Mara Masten
se najlepše zahvaljujem lastništvu
»Slovenca« za

nezgodno podporo

3.800 lir

katero mi je v smislu svojega pravilnika izplačalo ome-njeno lastništvo, ker se je moj mož MASTEN RUDOLF, ki je bil reden naročnik in točen plačnik »Slovenca«, smrtno ponesrečil.

Mara Masten.

Smrt družinskega rednika je za družino vedno hud udarec. Omiljen pa je ta udarec precej, če imate takoj pri roki vsaj gmotno pomoč, ki Vam pomaga preko prvih težkih dni. To pomoč — nezgodno zavarovanje — nudi »Slovenec« vsem svojim naročnikom, ki naročnino pla-čujejo redno in točno vsaj za mesec dni naprej. V blagor svojih dragih, plačujte torej redno naročnino!

Kap jih je zadela...

Tega si je gotovo izmislila kaka prebrisana glavica.

O tem je pričala sploh vsa metoda, po kateri so se dogajali zločini na heatherstonskem gradu. Ko se je zagnala puma v Chappella, si je ta prav za prav oddahnil.

Skozi možgane mu je šinila misel: »To je vsaj prava borba!« In urno kot blisk se je umaknil v stran. Puma se je zagnala z glavo v skalno steno. Kar je še zver lahko slišala je bil tihi »puf« dušilnika, čigar cev se je tesno približala levemu njenemu ušesu.

Devet milimetrov debela svinčenka, izstrelje-na iz take bližine, mora končati najbolj trdovratno življenje tako velike zveri v hipu.

Zadnje divje praskanje ko kamnitih tleh so bile še samo brezpomembne refleksivne kretnje. Komisar Chappell je še pomilevalno pogledal mrtvo telo.

Chappell je ljubil živali. In zato je le z velikimi duševnimi mukami nanjo streljal. Toda sedaj je imel na brigi raziskavanje osta-le kleti.

Ni se mu bilo treba bati kakih čuvajev, kajti kjer se svobodno kreta puma, tam se navadno ne nahajajo ljudje.

Ker je bilo tukaj spodaj izredno tiho, je Chappell lahko posebno dobro slišal brnenje strojev.

Bilo je taisto brnenje kot ga je bil že slišal s svojim stetoskopom

Z neslišnimi koraki je sledil topotu motorjev. Klet, izklesana v skalo, je bila osnovana z iz-redno skrbnostjo.

Visoki hodniki z gladko izklesanimi stenami in z mnogimi izhodi so pričali, da so si Heather-stonci z gradnjo mnogo prizadevali in rabili mno-go truda, kajti bilo naj bi to njihovo zadnje za-točišče v slučaju obleganja.

Na raznih mestih je opazil komisar še sledi barv in malte, opeka je ležala po hodnikih v kupe zložena, in zanke žic električne napeljav so bing-ljale izpod stropa.

Chappell si ni mogel iz tega, kar je tukaj opazil, napraviti nobene prave slike, niti kakšen smoter bi naj imela ta tajnostna klet.

Bilo je jasno, da se je z gradnjo šele pričelo. Toda Amerikancu ni šlo v glavo, čemu je v to delo vtaknil zagonetni duh toliko moči in toliko denarja.

Bobnenje strojev je sedaj naposled že pre-vpilo celo brnenje motorjev, ki je še malo poprej Chappell slišal njih jasno petje.

Izza nekih vrat, ki je bil njih vrhni del za-steklen, je prihajala jarka svetloba.

Chappell je dvignil roko z revolverjem.

Z drugo je pritisnil na kljuko.

Tu ga je pretreslo, kot bi ga zadel električni udarec.

Na hrbtu med lopaticami je občutil neprije-ten kletki.

Za njegovim hrbtom je stal neznan sovraž-nik, ki mu je energično tlačil pištolino cev med lopatki.

»Konec z mano!« si je mislil Chappell.

20.

»V tem trenutku si še ne morem napraviti iz tega, kar sem slišal, nobene prave slike.« pravi Bystrock, ko sta ga zasvečala menjaje se Montgo-

mery in Ambrose v dogodke na heatherstonskem gradu, »toda toliko je dognano, da imamo opravka s čisto posebno težkim primerom...«

»Gotovo!« pritrdi Ambrose.

»Toda kar se stvari tiče, si še vedno nisem na jasnem. Če je bil kdo umorjen, je imel umor v ozadju gotovo ljubezen ali pa denar. A v našem primeru ne pride niti eno, niti drugo v pretres! Čisto posebna zadeva...«

»Kako to: niti eno niti drugo?«

»Ker je bilo kar za povrstjo umorjenih pet moških, ki niso imeli eden z drugim ničesar skup-nega, in ki jih je napeljal zgolj slučaj za posest-nike tega morečega gradu!«

»Ali ne sumi gospod Chappell nikogar?«

»Tega pri njem nihče ne more vedeti!«

»In dedič gospoda Cassertona?«

Ambrose se odločilno nasmehi.

»Nimajo ničesar opraviti z onimi predhodni-mi umorjenici!«

»V redu! Temna zadeva!«

»Morda pa je ni tako brezupna!« se je nena-doma oglasil Montgomery.

Gospod Bystrock, ki je iz prevelike ljubljenosti predložil že pri prestavljanju izkaze in legitimaci-jo Scotland Yarda, je bil majhen, toda živ mo-žiček.

Nemirno se je drsal na stolu sem in tja, kimal, da so se mu vsipali lasje v obličju, in se iz grla in prijazno vsem smejal.

Bil je tipičen Londončan, ki se je v razbur-jenju spozabil in začel s svojim londonskim na-rečjem, a bil potem še povrhu tega nanj ponosen.

Amerikanci so se zelo bavavali zaradi njego-vega malo nenavadnega vedenja.

»Tako?« Kolega Chappell sumi?« je povzel tam, kjer je nehal Montgomery

»Dajte, povejte vendar!«

Redkobesedni Montgomery je odkimal z glavo.

»Kaj bi naj tu mnogo pravil?«

»Toda — toda čujte že vendar enkrat! Kaj pa je odkril kolega Chappell?«

»Človeka, ki se je že poprej pogajal za stran gradu.«

»Lyngby?« vzklikneta sprašujoča v istem hi-pu Ambrose in gospa Chappellova

Montgomery priklima.

»Lyngby?« vpraša Bystrock. »Kdo pa je to?«

»Baje trgovec z umetninami, ki tava kot strah po vseh hodnikih in se prikaže zmeraj tam, kjer bi ga najmanj pričakovali!« mu razjasnjuje Ambrose.

»Trgovec z umetninami? Kaj, pa so sploh na heatherstonskem gradu umetnine? Saj so ti-le škotski gradovi — posebno v tem kraju — veči-no-ma zelo revni!«

»To je ravno tisto, nad čimer smo začudeni.«

»Vsekakor! Zelo svojokot!«

Nadzornik Scotland Yarda je strmel zamra-ženo predse.

Ambrose je pogledal Montgomeryja.

Ta mu priklima.

To naj bi pomenilo: »Niti ne neroden človek!«

»Tu moramo nekaj ukreniti!« pravi Bystrock z globokim vzdihom.

»Predvsem moramo takoj poiskati Bobbyja, ali kako mu je že ime!«

»To je beseda!« pritrdi Montgomery.

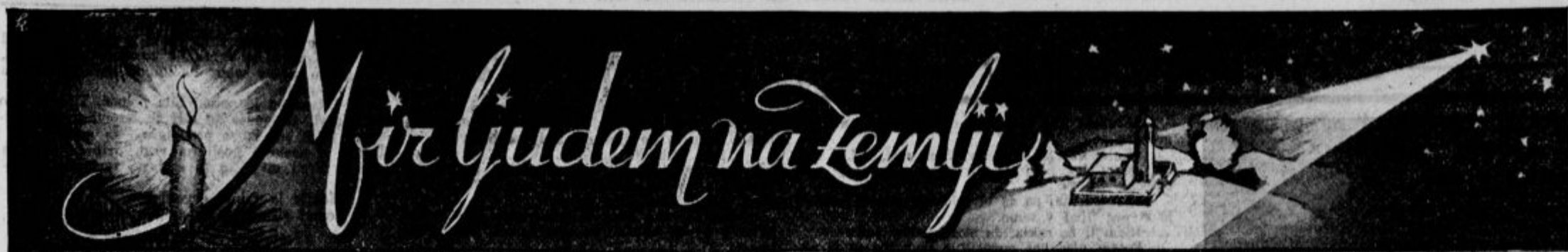
Chappell je stal kot lipov bog.

Pritisk revolverjeve cevi je postajal vedno bolj močan.

Neki izredno jasen glas mu je pravil:

»Vrzi stran pištolo!«

Komisar se je glasno zasmeljal.

K prazniku družinske domačnosti

Prišel je zopet k nam sveti božič, najlepši praznik krščanskega sveta. Po težkem pričakovanju adventnega časa, ko je vse želelo po Odršeniku in vpilo »vi oblaki ga rosite, ali zemlja naj ga daleč je zdaj napočila tiha, sveta, blažena noč, ki nam je dala Odršenje sveta: Marija je položila Dete v jaslce, sveti Jožef se je z ljub-znijo sklonil nanj in pastirci so prihiteli in zapeli z angeli »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!« V tej mali votlini pri Betlehemu so se zbrali zastopniki človeštva ter v topli domačnosti slavili njega, ki je stopil na svet v siromaštvu, da bi zavladal nad njim kot Gospod nad gospodi, Vladar že od vekomaj!

Čeprav je bil prvi dom Našega Gospoda Jezusa Kristusa, Boga in Odršenika, le sklanjo pastirsko zavetišče pred burjo in nevihto, skozi katero je pihalo in vleкло, ter je bila prva njegova zibelka jasli, in prva toplota topli dihi dobrih domačih živali, je bil vendar ves poln tiste lepe domačnosti, ki jo človek čuti v vsaki družini, v kateri prebiva Bog. In tako ni čuda, da je prav božič postal praznik domačnosti, domačega ognjišča, kjer se okrog jaslje v kotu zbere vsa družina kot ubogi, dobri pastirčki z betlehemske poljan in poje pesmi vseh človeških družin: »Mir ljudem na zemlji!« Čeprav je človeško bivališče včasih tako skromno in razmere slabe, vendar skromnejšega bivališča, kakor ga je imel Bog na zemlji, skoraj ni: pa vendar je v tej votlini prišlo na svet veselje sveta in se je v njej rodil Kralj vseh kraljev, pričakovanje vseh prejšnjih stoletij in uteha za vse poznejše rodove do konca sveta! In neobgledno Dete je sklepalo ročice in z očmi prižemalo na svoje srce vse te uboge pastirčke, vstopajoče v znano temno stajo, ki pa je bila polna najbolj razkošne nebeske luči, kajti Bog sam je prižgal svojo največjo zvezdo nad dom Prvorojenca.

In v tej luči bo spoznal jasnejše ko kdaj koli, da je le družina, lepa krščanska družina, temelj človeštvu, vsemu človeštvu, zaradi katerega je prišel Kristus na svet v družini in jo s tem tudi posvetil. In zato bodo misli vseh zbrane danes okrog svojih družin, središče katih bodo pa jaslce in v njih Bog, novorojeni Rešenik sveta.

Zvonovi bodo zvonili in vabili k popoldanski polnočnici, v sicer družinski dan pa bo stopil praznik s svojim tihim božičnim razpoloženjem in s prelepo, nikdar pozabljeno pesmijo: »Tiha noč, blažena noč!« na usnihi. Otroci bodo prestavljali pastirčke, da bi videli Jazusčka v ohraz, in prižigali lučke, ki bodo trepetale kot njihov srec v drhtečem božičnem razpoloženju. Starši bodo z otroki kot eno, peli bodo z njimi in molili, kot — ena družina, prava družina, ki hoče živeti v Bogu in miru. In potem se bodo uvrstili v lepo domačo procesijo vsi od najmlajšega do najvišjega, šli, kadili in škropili z blagoslovljeno vodo vse prostore, v katerih jim je prebivati, celo skednje in hleve, kjer poskrope živino. Naj bi božji blagoslov razlil po vsem bivališču, čez vso družino in ji dal zoreti in rasti v zdravju in sreči in strahu božjem, ki je izvor vse prave sreče. In potem, po polnočnici, h kateri bodo letos lahko šli tudi manjši otroci, bodo posedli k luči, vzeli v roke dobro branje, zajeli svojo skromno večerjo in se zapredli v pogovore, ki jih navdihla sveti praznik. In še ponoči bo nad takim domom visela betlehemska zvezda in oznanjala srečo družine človeštva.

Srečo, ki naj ne mine, kakor sveti Družini, ki je med pomorom nedolžnih otrok morala bežati v Egipt, v puščavo in neznanu deželo. Toda tudi za to družino bodo romale zdaj naše misli in se veselile, če je morda našla pod starim hrastom zavetje pred strelo, ob trepetajoči trepetliki prijazno posumevanje, in ob ptici grlici, ki jo je srečala na poti, dobrohotno uspa-vanko. Tako je bežala sveta Družina in se vrnila, ko je prenehala preganjanje v Betlehemu. Betlehemska zvezda gori nad družino, ki ima v svoji sredi ko v topli stajici Boga in kaže s svojim repom pot, ki vodi k rešitvi in sreči. Tega se spominja tudi sveta Cerkev, ko je takoj za božične praznike postavila praznik preganjanja nedolžnih po Herodezu ter je eno prvih nedelj po novem letu posvetila spet srečni sveti Družini.

Vsi pa bomo v tem prazniku družinske povezanosti prosili, naj bodo naše družine zdrave, močne, polne otrok in polne božičnega pričakovanja in božičnega duha; v katerih naj vedno stoluje sveto Dete — Bog, ki naj varuje nasreč in boga v neznanu, in naj jim blagoslovja domove, ter tudi v najskromnejše štalice prinese tople domačnosti. Tiste prave domačnosti, kakor je bila v temni betlehemske votlini, ko jo je razsvetlila božična zvezda in so tudi pastirčki imeli ob sebi Boga, pravega Boža, ki je najbednejšim še vedno najbližji.

Freska Vincenca iz Kastva (Škrilje, Istra)

Božična kolednica

Ta svetla zvezda, ta je vzšla
za ono stran črne goré.
Ona nam sveti široko,
široko in visoko.
V zvezdi stoji dete mladó,
v rokci drži en križ zlati.
V križu so zlati puštohi:
da je to Dete pravi Bog,
da je to Dete rojeno
notri v tem mestu Betlemu,
v eni preprosti štalici,
v enih volovskih jasliah.
Spoznal ga je oslič, volék,
da je to Dete pravi Bog,

Stara slovenska ljudska božična pesem, zapisana v prvi slovenski katoliški knjigi iz l. 1607.

ki je ustvaril zemljó, nebó,
krščeniku dal dušo, telo.
Potlej so prišli kralji trije,
Gašper, Melhijor, Boltežar,
ino oni so k ofru prinesli
veroh, miro, čisto zlato,
ino darujejo Jezusa,
tega kralja nebeskega.
Veseli se, Jeruzalem,
Jeruzalem, mesto lepo!
V tebi nam se je eden rodil,
ki bode kralj čez kralje vse.
O hvala Tebi, Marija,
ki si nam dala Sina tvojega!

Zgodovinska verodostojnost veselega sporočila o Kristusovem rojstvu

Češki doc. dr. Jan Morell je l. 1938. razrešil v Parizu najstarejše sporočilo o Kristusovem rojstvu na starem egiptčanskem papirusu iz 2. ali 3. stol., ki je obenem najstarejši ohranjeni odlomek iz sv. pisma. — L. 1940. pa je spisal pričujoči članek, ki ga v celoti prinašamo v prevodu. — Ur.

Betlehemska votlina, tako velika v svoji majhnosti, je danes dan središče našega zanimanja in mišljenja, kajti v njej leži odblesek slave in izraz Biti našega Očeta (Hebr. 1, 3). Beseda je telo postala (Jan. 1, 14).

Betlehemska zgodovina je temeljni kamen krščanstva, zato so od najstarejših časov njegovo zgodovinsko verodostojnost tako hudo napadali, kakor so jo tudi drugi z navdušenjem in trdovratnostjo branili. Najdbe zadnjih let pa, zlasti še novi rokopisi, so mnogo pripomogli k še večji zgodovinski verodostojnosti sporočila o Kristusovem rojstvu.

Rojstvo ubogega otroka neke v pozabljenem kotu velikega svetovnega rimskega imperija, je bilo za svet — ki tedaj še ni slutil velikega pomena tega dogodka za vsa bodoča stoletja — gotovo preveč majhna zadevica, da bi ji posvečal pozornost. Zato so edini vir za zgodovinsko Kristusovega rojstva evangeliji, na katerih verodostojnosti temelji vera stoletij v skrivnost današnje noči.

Morda koga moti, da Kristusovega rojstva ne opisujejo niti vsi evangelisti, temveč samo dva, namreč sv. Matej in sv. Luka. Razlog temu je v celotnem značaju naših evangelijev. Pred spisanim evangelijem je obstajala že dolgoletna ustna kateheza apostolov. Vsebinska tega prvega apostolskega poučevanja vere so bili v prvi vrsti dogodki iz življenja Kristusa, ki imajo poseben pomen v njegovem odrešiteljskem poslanstvu: Kristusov krst, njegovi čudeži, zlasti pa njegovo trpljenje, smrt in vstajenje. Ti bistveni dogodki so jedro vseh kanonskih evangelijev. Kakor je vidno n. pr. iz pridige sv. Petra pred stotnikom Kornelijem (Dej. ap. 10, 37) se je začelo apostolsko delovanje in učenje s Kristusovim krstom, torej dogodkom, s katerim je Bog vidno izpričal mesijansko poslanstvo Odršenikovo; drugim dogodkom pred njegovim javnim nastopom niso posvečali toliko pozornosti, ter zato tudi vsi evangelisti zgodb iz Jezusovega detinstva niti ne omenjajo.

Tem težje pa je ugotoviti, odkod sta sv. Matej in sv. Luka vzela sporočilo o Kristusovem rojstvu in sploh vsa otroška leta Gospodova. Eno je go-

tovo: da je podoba otroških let, kakor jo je podal sv. Matej, vznikla na palestinskih tleh ter se je hranila med pogani, ki so se spreobrili h krščanstvu. V evangeliju je namreč malo strani, ki bi predpostavljale tako poznanje Stare zaveze, zakonskih predpisov in palestinskih navad, kakor prvi dve poglavji evangelija sv. Mateja. Kolorit opisovanja je tako palestinski in pisan na podlagi Stare zaveze, da že sam po sebi govori za verodostojnost in izvirnost Matejevega sporočila. Sv. Matej noče podati sestavne zgodovine Jezusove mladosti; opisuje samo nekaj samostojnih epizod, zaključnih vedno z besedami starozakonskega preroka. Sv. Luka je v svojem sporočilu o Jezusovi mladosti in njegovem rojstvu bolj podroben. Njegova literarna metoda je metoda izkušenega pisatelja in zgodovinarja. Snovi ne črpa samo od očitvidnih prič (1, 2), temveč tudi iz pisanih virov. Iz dveh namigavanj v evangeliju sv. Luka (2, 19, 51) se da prepričljivo sklepati, da je ta očitvidna priča bila sama Devica Marija, ki je lahko podala najbolj verodostojne izjave o Jezusovem rojstvu. Da je sv. Luka uporabljal tudi pisane virov, je lahko sklepati iz literarnega značaja prvih dveh poglavij, ki sta bistveno drugačni, kakor druga poglavja. Sv. Luka skuša v svojem evangeliju pisati čisto grščino, dočim je značaj prvih dveh poglavij očitno semitski. To razliko je težko razumeti brez predpostavke pisanih predlog. In sv. Luka je bil vreden zgodovinar

ter se jih je skrbno držal. To skrbno čuvanje značaja virov pa je zopet dokaz verodostojnosti evangeljskega sporočila o Kristusovem rojstvu.

Se na eno stran evangeljskega opisovanja Kristusovega rojstva je treba opozoriti, namreč na treznost, preprostost, in prirodnost, s kakršno opisujeta oba evangelista Kristusovo rojstvo. Kako izumetničeno in prenatrpano z dogodki je nasproti tema dvema opisovanju rojstva v apokrifnih, podvrženih evangelijih! Ali nista tudi ta prirodnost in treznost dokaz za notranjo verodostojnost sporočil svetega Pisma o Jezusovem rojstvu?

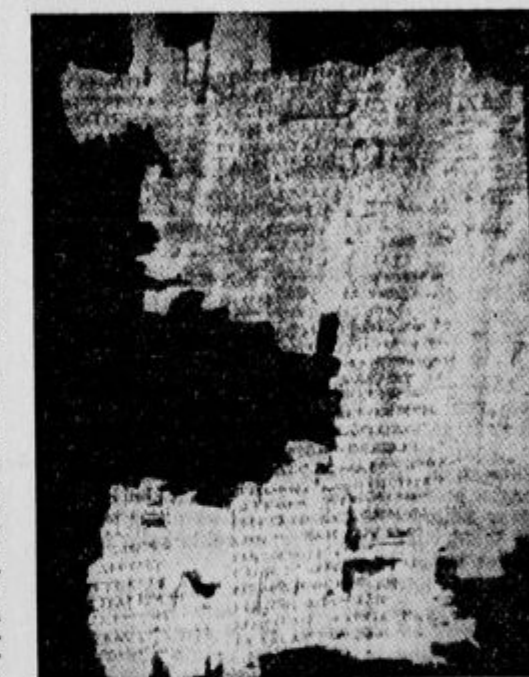
Pa ne samo s pogledom na to notranjo stran, temveč tudi po zunanji plati je vest o Kristusovem rojstvu potrjena kot verodostojna. Originalni evangeliji se sicer niso ohranili, nasprotno pa prepisi in to tako starega datuma, s katerim se ne more ponašati nobena knjiga in sporočilo o dogodkih starega sveta. Tu so najdbe poslednjih let prinesle toliko nove svetlobe, da so danes tudi oni, ki so še pred nekaj leti dvomili o verodostojnosti evangelijev, spremenili svoje mišljenje.

Originalni evangelijev se ohranili tudi niso mogli. Bili so napisani na papirusu, na listu egiptске rastline istega imena, ki nujno po neki dobi propade. Sele, ko so v 4. stoletju začeli pisati na močnejšo snov trajnejše vrednosti, na pergament, so se nam ohranili prepisi evangelijev (iz 4. stoletja sta že vatičanski in sinajski kodeksi!) Tada evangeljska prepisa sta bila do zadnjih let najstarejša zapisa Nove zaveze. Oddaljenost najstarejšega, ohranjenega prepisa od originala je bila torej tri stoletja. Kljub temu ni bilo veliko dvomov o razlikah med temi prepisi in izvirniki. Trditve učenjakov o zvestem prepisu in nedotakljivosti bibličnega teksta je dobila potrditev tudi v najnovejših najdbah papirusovih rokopisov. Edino mesto, kjer je papirus lahko preživel stoletja je suhi egiptčanski pesek, ki je izvrsten konservator te snovi. Tam so se po čudnem naključju ohranile kope papirusa, ki jo postale predmet natančnih studijev zadnjih let. Zgodnjemu krščanstvu v Egiptu se moramo zahvaliti, da so se našli tudi papirusi z bibličnim tekstom, ki po svojem poreklu segajo v tretje, če ne že v drugo stoletje po Kristusu. Verodostojnost in nedotakljivost novozakonskega teksta je bila s temi najdbami potrjena. In ni razloga, da bi dvomili v to, da bo vsak novo najdeni dokaz o Jezusovem rojstvu, ki bi se utegnil najti v teh egiptčanskih muzejih, kjer čaka še mnogo papirusov na raziskavanje in odkritje, ne potrdil te verodostojnosti.

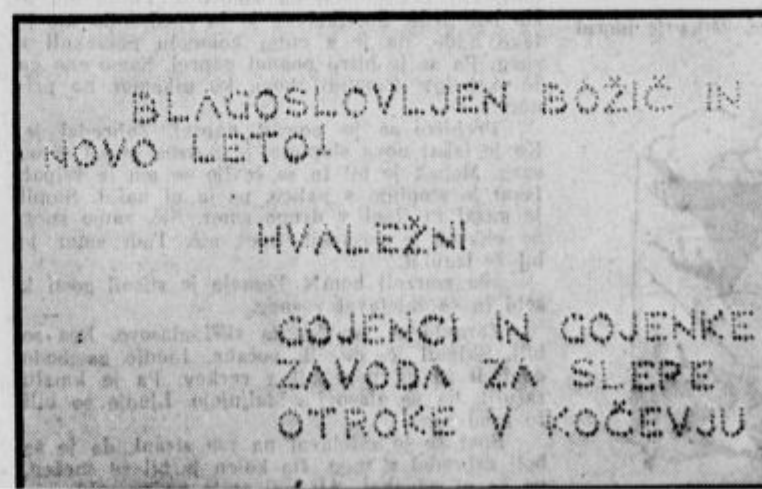
Eden izmed teh papirjev je potrdil tudi verodostojnost Lukovega pisanja o Kristusovem rojstvu. Je to papirus v Narodni biblioteki v Parizu, ki ga je razrešil avtor te studije ter je morda sploh najstarejši tekst o Kristusovem rojstvu. (Glej sliko!) Objavlil sem ga leta 1938 v francoski reviji »Revue biblique« ter je vzbudil zanimanje biblistov in papirologov vsega sveta. Tekst je toliko bolj zanimiv in važen ker gre za tekst, ki so ga nekoč sv. Luka odrekli. S to najdbo pa je bila znova potrjena verodostojnost in nedotakljivost Lukovega sporočila o Kristusovem rojstvu.

Ni torej razlogov, da bi kdo dvomil o notranji zanesljivosti ali zunanji verodostojnosti in nedotakljivosti evangeljskih sporočil, to je radostnih sporočil o Kristusovem rojstvu, delovanju in mučenju.

Zato tudi mi pojdemo z vero, kakor so jo imeli betlehemske pastirčki, v betlehemske hlevčke se Mu poklonimo, slaveč Boga za vse, kar smo slišali in videli. td.

Najstarejši rokopis evangelija o Kristusovem rojstvu iz 2. ali 3. stoletja, ki ga je razrešil doc. dr. Jan Morell v Parizu l. 1928.

Gojenci in gojenke zavoda za slepe otroke v Kočevju so poslali uredništvu in upravi »Slovenca« prirčno voščilo za Božič. Hkrati žele vesele božične praznike in blagoslovljeno Novo leto vsem bralcem »Slovenca« in vsem svojim številnim dobrotnikom. Ker slepa mladež ne more voščil pisati, je bilo voščilo napisano v pisavi za slepce, a tudi tako, da ga mi znamo brati. Na polni papirja so bile z bučkami napravljene luknjice, s katerimi so napravljene črke, ki se dajo otipati. — Naj govori slika.

Slepčeva pesem

Slepčev Miha sam ni vedel, kdaj mu je mrak zlezal v sobo. Košara, ki jo je spletal, mu je že davno zdrnila iz rok. Motne oči so iskale v temo in tenke misli so odgrebale preteklost.

Deset let mu je bilo, ko mu je patrona briznila v oči. Oslepel je. Samo krvava, rdeča barva mu je še ostala v očeh, tista barva, ki je takrat planila iz patrona. Za druge barve je pozabil.

Oče ga je poslal v mesto. V »Domu slepih« se je naučil pletilstva. Ko se je pozneje vrnil domov se je čutil strašno osamljenega. Nekoč pa mu je mati za božič stisnila v roke nekaj čudnega: gosli so bile. Odslej ni bil več sam. Pesem je bila ob njem in zabavala sta se in se igrala pozno v noč. Samo takrat, ko sta mu umrla oči in mati, je položil gosli na dno skrinje, in šest mesecev se ni dotaknil strun. Tudi med vojno, ko mu je brat padel v Tirolah, so odvečele strune in celo leto ni planil glas iz njih. Ostala sta sama s sestro. Franca ni bila napačna ženska. Ko pa je dobila moža, je na Miha čisto pozabila. Vendar pa je slepec vedno opravičeval: da ima delo si je govoril, pa za moža mora poskrbeti — vse mu je bilo prav samo, da je sestro izgovoril. Tudi na mladeža je rajši zvrčal, da se le na Franco ni bilo treba jeziti.

Miha je bival v mrzli kamri, ki je tičala napol v hribu. Umazane kaplje so drsele po zidu, da je bilo vse polno plesnobe. Pa je slepec ni videl. Le kadar je deževalo in je premočilo strop, so kaplje padale na tla: takrat se mu je zdelo, da kaplje štejejo ure, ki so se počasi vlek-le proti jutru.

In nocoj bo sveti večer. Spomini se bodo priplazili pod okno, umrli se bodo vrnili in narahlo trkali po zamrznjenem steklu, kakor bi ga hoteli opomniti, naj pohiti za njimi.

V veži je nekdo otrkal sneg s čevljev. Miha je poslušal: Franca ni, mladi tudi ne — ni ga mogel spoznati po hoji. Tujec bo, je uganil. Takrat pa so se že odprla vrata v kamro. Miha se je roka kar sama od sebe stegnila, kakor bi hotel otipati tujca.

Organist je bil. Po prvi besedi ga je slepec spoznal.

Od nekod je privrčala Franca:

»V hišo bi stopili! V kamri ima vse navlečeno. Vedno pospravljaj za njim, pa ti takoj spet nasmeti! Kar v hišo stopite, bom — kaj Miha pripeljala tja,« je silila v organista, ki je ni takoj ubogal.

Miha se je že hotel oglašiti in zatožiti sestro, da vse premalo poskrbi zanj. Saj bi se skoraj v smeteh izgubil, ker mu ne pomete — in mu niti hrane ne prinese vedno, kot bi bilo treba — pa se je še zadnji hip spomnil, da ne sme tega pred tujimi ljudmi praviti in je molčal.

Organist je nekaj govoril o obilici dela pred prazniki, pa je slepec po glasu poznal, da mu ne gre opravičiti nič kaj od srca: ko je pa vsakokrat, kadar je prišel, videl, v kakšni zanemarjenosti živi stari Miha.

»Po potice sem prišel, Miha, po potice,« se je skušal pošaliti.

»Pa si zgođen. Saj so žele jutri prazniki.«

Potem sta se oba smejala. Mlademu organistu se je mudilo domov zato je kratko obrnil:

»Miha! Saj boš tudi letos o polnoči prišel na kor igrat gosli?«

Slepčev je pričakoval, da bo organist to rekel, pa ga je vendar spravilo v zadrego. Ni vedel kako bi se izgovoril.

»Aje! — Ne vem, kako bo? Postaral sem se. Nisem več kakor sem bil.« Miha se je zaradi Franče izrezaval. Je vedel, da ga ne bo rada pustila. Tudi lani jo je moral lepo prositi, pa predlanskim tudi. In ko mu je potem le dovolila, je bil zato potem prepričan v hiši. Mladi je bil hud in prav malo se je poznalo, da so prazniki. Zato se ni takoj vdal, da bi Franca rekla prvo besedo. Organist pa je le prigovarjal:

»A, kaj boš? Da zaradi starosti ne bi mogel priti? Saj te še nič ni skrivilo! Ko pa se je organist ozrl na slepeca, ni verjel svojim besedam: star je bil Miha in oslabele je zadnje zimo. Pa je vendar hotel imeti gosli na koro o polnoči, zato je še prigovarjal.

»Pa toliko snega je, kako naj pritavam do cerkve?« se je otel pal stari, samo, da bi Franca zinila prva. Pa ni.

»No ja, sneg! Še več ga je bilo včasih, pa si prišel.«

Potem nihče ni vedel naprej. Miha je moral vprašati naravnost:

»Prehitro se je hitro dotipal. Navajen je bil poti, kar brž je stal na kolovozu. Polej mu je šlo bolj trdo. Spotikal se je in spodrsnilo mu je tako hudo, da je z enim kolonom pokleknil v sneg. Pa se je hitro pognal naprej. Samo eno ga je skrbelo: »Zamudil bom, ko nikamor ne pridem!«

Prehitro se je pognal naprej. Zabrnel je. Ko je iskal nove stopinje, je povsod otipal samo sneg. Mehak je bil in za čevlje se mu je vsipal. Iskal je stopinje s palico, pa je ni našel. Stopil je nazaj in tipal v drugo smer. Nič, samo sneg. Še enkrat je poskusil. Spet nič. Tudi smer je bil že izgubil.

»Še zmrazil bom!« Tesneje je stisnil gosli k sebi in se zaletaval v sneg.

Zazdelo se mu je, da sliši glasove. Res so bili. Sklenil je, da jih počaka. Ljudje ga bodo dohiteli in ga popeljali v cerkev. Pa je kmalu začutil, da se glasovi oddaljujejo. Ljudje so bili že pred njim.

Spet se je zaletaval na vse strani, da je še bolj zabredel v sneg. Do kolena je bil že snozen, pa še ni odnehal. Ali naj vpije na pomoč?

Prehitro se je pognal naprej. Zabrnel je. Ko je iskal nove stopinje, je povsod otipal samo sneg. Mehak je bil in za čevlje se mu je vsipal. Iskal je stopinje s palico, pa je ni našel. Stopil je nazaj in tipal v drugo smer. Nič, samo sneg. Še enkrat je poskusil. Spet nič. Tudi smer je bil že izgubil.

»Še zmrazil bom!« Tesneje je stisnil gosli k sebi in se zaletaval v sneg.

Zazdelo se mu je, da sliši glasove. Res so bili. Sklenil je, da jih počaka. Ljudje ga bodo dohiteli in ga popeljali v cerkev. Pa je kmalu začutil, da se glasovi oddaljujejo. Ljudje so bili že pred njim.

Spet se je zaletaval na vse strani, da je še bolj zabredel v sneg. Do kolena je bil že snozen, pa še ni odnehal. Ali naj vpije na pomoč?

»Franca! Kaj boš pa ti rekla? Odloči, ali naj grem?«

»Kako naj jaz odločim? Sam reci, saj si dovolj star: čez petdeset jih imaš, pa naj bi jaz odločala zate?«

»Franca, kaj pa če bi šel? Saj ne boš huda?« je slepec tipal v temo.

»Sem ti že rekla, da stori, kakor veš.«

Potem niso več govorili o tem. Ko se je pa organist pospravil, je položil Miha v naročje novo srajco. »Da bo nekaj za potice,« je pripomnil. Srajca je bila mehka in je tako prijetno dražila prste, ko so se je dotikali. Organista že davno ni bilo več, ko je slepec še vedno sedel pri peči in božal srajco.

Nato je odtaval v svojo večno kamro. Iz skrinje je vzel gosli, in zadovoljno mrmral, ko je poskušal glasove. Naslonil se je na posteljo in potegnil s lokom po strunah —

»Sveta noč — blažena noč...«

Tako tiho so drgetale strune. Miha je bolj s prsti kakor z ušesi, čutil, da prav igra. Potem se je ugreel in je močneje pritisnil. Včasih je še celo zapel zraven.

Zatopil se je v pesem in ni slišal, kako sta se mladi in Franca razgovarjala v veži.

»Le kam naj gre, ko ima tako slabo obleko.«

»Prav za prav bi moralo biti naju sram, če nima boljše. Midva bi mu jo morala dati, saj ima to v pisnu izgovorjeno. Seveda, na naju bodo s prstom kazali, ko mu ne daja, kar mu gre,« je oponesla Franca.

»Nikar mi ne očitaj! Saj veš, kako je. Če nimam, ne morem dati. Ali naj iz tal izkopljem?«

»Za vse drugo je, le zanj nikoli nič. Veš, ni prav kar delava. Če bi Miha ne bil dober, tožil bi naju lahko. Tudi zaradi ljudi bi mu morala dati.«

»Poglej, radi ljudi naj ostane doma, da ne bo opravljanja.«

»Pa organist?«

»Saj lahko veš, zakaj ga hoče imeti na koro: pevec mu slabo pojejo, pa hoče gosli, da bi bilo vsaj nekaj lepega.«

»Kaj pa, če bi oblekel tvojo nedeljsko obleko? Ti pojdeš itak v črni.«

Tudi tega mladi ni dovolil:

»Ko bodo pa vsi takoj vedeli, da je moja. Doma naj bo, kam bi rinitil v tem snegu.«

»Tako bo žalosten, če mu rečem naj ostane doma...«

»Saj mu ni treba praviti, da bo ostal doma. Reci mu, da ga boš o pravem času poklicala. Pred polnočjo bo itak malo legel, zaspal bo in midva odideva sama v cerkev. Zaklenila ga bova v hišo.«

Ker se mu je zdelo, da žene še ni premagal, je nadaljeval:

»Jutri mu ne bo več hudo. Postrežeš mu, pa bo pozabil.«

Ko je Franca prinesla Miha večerjo, je klečal ob postelji. Med prsti so mu drsele jagode rožnega venca. Vstal je in otipal skledico. Ko je zajel prve žlice, je omenil, da je truden in bi rad nekoliko legel pred polnočjo. Naj ga še pred enajsto pokliče, je poprosil.

Res je legel, zaspal pa ni. Kakor tople molke jagode so se pomikali spomini mimo njega. Ej! Kolikokrat je že igral gosli na koro v sveti noči. Še pri starem organistu, pri Baltiču, jih je prvič. Dolgo vrsto let sta igrala skupaj: on gosli, Baltič orgle. Potem je prišel nov organist. Mlad fant je bil. Pa so mu orgle vse drugače zapele kakor nekdaj Baltiču. Tako sveže glasove je privabil iz njih. Nič utrujenosti niso imele v sebi. Ko sta prvič igrala skupaj, bi se bil Miha kmalu zmotil. Tako lepo so zapele orgle, da je Miha zastala roka in najrajši bi bil samo poslušal. Pa samo za hip. Takoj nato je spet zadržal s lokom in zdelo se mu je, da ljudje v cerkvi zadržujejo sapo, samo da bi bolje slišali. Tako kratka je bila tista maša. Še celo župnik ga je takrat pohvalil, kakor ga ni prej ne pozneje nikoli.

Mlad je bil še takrat. Tudi drugi božiči so mu za hip obviseli pred očmi, pa ni bil nobeden tako lep. Za trenutek so postali pred slepcem in nato odhiteli naprej. Vsako leto se vračajo, dasi jih ne kliče.

Iz daljave so se oglašili zvonovi.

»O, že enajst!« je planil Miha. »Zakaj pa me Franca ni poklicala?« Seveda mnogo dela ima, pa je pozabila,« jo je hitel zagovarjati.

Počasi si je začel oblačiti srajco. Kar na staro jo je navlekel, da ga ne bi zeblo. Ko pa ni imel suknje!

Takrat so po veži zašumeli koraki. Večna vrata so se odprla pa takoj spet zaprla. Ključ je zaropotal v ključavnici. »V hlev gresta,« je pomislil Miha. Ko pa je poslušnil korakom, je slišal, da niso zavili proti hlevu. Proti vasi so se oddaljevali.

Mladi je bil še takrat. Tudi drugi božiči so mu za hip obviseli pred očmi, pa ni bil nobeden tako lep. Za trenutek so postali pred slepcem in nato odhiteli naprej. Vsako leto se vračajo, dasi jih ne kliče.

Iz daljave so se oglašili zvonovi.

»O, že enajst!« je planil Miha. »Zakaj pa me Franca ni poklicala?« Seveda mnogo dela ima, pa je pozabila,« jo je hitel zagovarjati.

Počasi si je začel oblačiti srajco. Kar na staro jo je navlekel, da ga ne bi zeblo. Ko pa ni imel suknje!

Takrat so po veži zašumeli koraki. Večna vrata so se odprla pa takoj spet zaprla. Ključ je zaropotal v ključavnici. »V hlev gresta,« je pomislil Miha. Ko pa je poslušnil korakom, je slišal, da niso zavili proti hlevu. Proti vasi so se oddaljevali.

Mladi je bil še takrat. Tudi drugi božiči so mu za hip obviseli pred očmi, pa ni bil nobeden tako lep. Za trenutek so postali pred slepcem in nato odhiteli naprej. Vsako leto se vračajo, dasi jih ne kliče.

Iz daljave so se oglašili zvonovi.

»O, že enajst!« je planil Miha. »Zakaj pa me Franca ni poklicala?« Seveda mnogo dela ima, pa je pozabila,« jo je hitel zagovarjati.

Počasi si je začel oblačiti srajco. Kar na staro jo je navlekel, da ga ne bi zeblo. Ko pa ni imel suknje!

Takrat so po veži zašumeli koraki. Večna vrata so se odprla pa takoj spet zaprla. Ključ je zaropotal v ključavnici. »V hlev gresta,« je pomislil Miha. Ko pa je poslušnil korakom, je slišal, da niso zavili proti hlevu. Proti vasi so se oddaljevali.

Mladi je bil še takrat. Tudi drugi božiči so mu za hip obviseli pred očmi, pa ni bil nobeden tako lep. Za trenutek so postali pred slepcem in nato odhiteli naprej. Vsako leto se vračajo, dasi jih ne kliče.

Lok mu je zdrknil izpod pazduhe. Sklonil se je za njim. Pa je dolgo brazdal po snegu, preden ga je našel. Na celo je bil zabredel in ni mogel več nazaj na pot. Nog ni več čutil.

»Hoo! Človek božji, kaj pa počenjaš tam?«

»Kaj si ti Lovro? Sam Bog te je dal! Zabredel sem in ne morem nazaj na pot.«

»Ti — Miha!«

Lovre se je čudil, kar ni mogel verjeti, da bi slepca ob tej uri dobil na poti. Skočil je v sneg in pomagal Miha na pot.

»Kaj te luna nosi, da kolovratiš tako pozno okoli?« se je skušal pošaliti Lovre. »Pa gosli imaš!«

»V cerkev grem.«

»V cerkev greš? Še poletji ne greš sam v cerkev, pa bi zdaj sam hodil. Zakaj pa s Franco ne bodeš? Vodila bi te.«

»Franca je šla že prej. Mislim sem, da bom koga dobil, pa so menda Krničani že vsi spredaj.«

»Že je Miha hotel očrtniti sestro, kako je groba z njim, pa si je premislil. »Domačih zadev ne bom raznašal. Saj Franca ni tako slaba, le mladi ji ne pusti, da bi mi postregla.« In je molčal. Lovre mu je stegal sneg raz obleko, nato pa sta odhitela po poti naprej.

»Lovre! Ali sva še daleč? Kajne, da ne bova zamudila?« Miha se je še bolj krepko oklenil Lovrelove roke in ga skoraj prehiteval.

»Na klanec sva. Ni še pozno, dovolj zgodaj bova.«

Veliki zvon je zavriskal v linah. Za njim so zapeli ostali. Mlade roke so jih pognale, da se je veliki zaletaval v tramovje zvonika. Urejeno so nabijale betice ob bron in pesem je poletela preko fare. V zadnjo hišo je poletela in označevala sveto noč. Srca so se odpirala in pohitela k jasticam, ki so tako čudežno žarela: vse ljudi so ogrevala v ljubezni. Vmes pa so nabijali zvonovi — zlasti veliki je pel kakor bi vriskal:

»Bo-žič — Bo-žič!«

Saj bodo še zvonove segreli, ko tako pritiskajo,« je glasno mislil Lovre, kakor bi vedel, da je tudi slepec poslušal zvonjenje.

»Ko bi mogel te glasove na strune zajeti!« si je zaželel Miha.

Potem sta molčala prav do cerkve.

Pod korom je bilo že polno ljudi. Lovre je potisnil slepeca na stopnice, ki vodijo na koro. Miha se je prijel držaja in odhitel po stopnicah. Pevec so bili že pripravljeni.

»Sem že mislil, da te ne bo,« ga je sprejel organist.

Miha je poskušal priviti strune, pa ni mogel: imel je od mraza odvečele roke. Organist mu

Tisti, ki se mu je pripetila ta čudna zgodba, se imenuje Jože Nagode. Bilo je na sveti večer, kmalu potem, ko se je zmrzilo.

Jože je postrešček, ves dan je stal na svojem mestu v ozki ulici, kjer je bil strupeni mrav in je brila burja na vso moč.

Jože stoji zmeraj na tem kraju, njegova krhka postava se kar spada k celoti tega kota velikega mesta in mimoidoči se že zdavnaj ne zmenijo več zanj. Tujakajni ljudje so revni, nobenih nežnih pisem ne pošiljajo in nikomur ne podarijo ničesar. Najhuje, pa je to, da ni Jože prav nič pripraven za svoj poklic, ker je tako grd. Služkinje kar zavrežijo, ko se odpro vrata in zagledajo spako njegovega obraza kot strašilo v temi.

Zvečer pomiva kozarce v neki pivnici. Zato dobi krožnik tople jedi in časih mu natakaj dovoli, da spi pod široko točilno mizo na oblenicah, med zaboji in sodi.

A zdaj je božič, na ta večer ni nobenega dela v krmi. Nihče se na sveti večer ne udele za mizo, da bi pil; nemara da noben človek na svetu ni na sveti večer tako boren, da ne bi kje dobil malo toplote, kako praznjo svetlobo, in zato Jože ne ve, kam bi se zdaj skril sprčo mraza in burje.

Nekaj ljudi gre še mimo, ženske dišijo po peki in moški nosijo zavoj pod plašč. Vsem se mudi, smehljajo se in šepetaje gibljejo z ustnicami. Jože pa stoji na svojem mestu. Zebe ga in svoje koščene prste potiska globoko v žepa.

Mlad človek pride v ulico, človek, ki je lepo oblečen. Za hip postoji, potem pa pristopi k Jožetu.

»Slišite,« pravi raztreseno, »nekaj boste storili zame.« Tu da je karta in bodo zanj dali zavoj. »Par krznenih škorenjčkov, veste, tu v tej trgovini.« Prav, in tisti zavoj naj odda v Kolodvorski ulici, številka ta in ta.

»A ne smete priti tja pred osmo uro,« še doda tujec, »veste? Koliko je vaša številka?«

»Sedem in trideset, gospod!«

»V redu.« Gospod se še nekaj pomišlja, nato se stisne v suknji in odide.

V svitu laterne si Jože ogleduje karto. Saj je še čas, vendar se bo kaj odpravil na pot. Široka cesta kar kipi samih ljudi, samih luči in razburjenega vrvenja. Jože se preriva mimo izložb, mimogrede pritisne svoj obraz v dehteč krzneni ovratnik. Kakšen slučaj, kakšna sreča! Kaj denarja bo zaslužil, brez dvoma bo kak srebrenik na tak večer. Ali ga pa bodo nemara še v kuhinjo povabili, Bog ve, če ne! Jože se brž prerine v trgovino in pokaže karto.

»Krzneni čevlji? Saj, saj! Malo počakajte!«

Medtem ko prodajalka pripravlja škaflo, prime Jože enega od obem škorenjčkov v roko. Najrejen je iz mehkega, temnogrednega usnja, iz notrine pa kar kipi belo krzno kakor kak čudovit, nezneni cvet. Ti mu ljubi Bog, ali je res mogoče, da kak umrljiv človek v takih čevljih hodi okoli? Jože vzame zavoj v roke in ovije še svoj jopič okoli in tako mu je, ko da bi pestoval kak živo bitje.

Tista hiša stoji sredi nasada z drevesi. Časa je še več kot uro, a Jože rad čaka tu pod drevjem. Goste krošnje ne pustijo burje k sebi; tu je temno in malo gorkeje, Jože najde v žepih še nekaj drobiža, ki ni prav za prav za noben izdatek, vendar mu šine v glavo, da bi si kupil cigarete. Prodajalec mu prižge cigareto in Jože položi zavoj na mizo, rekoč: »Prosim, ali je miza snažna?«

Kako je to zabavno! Jože se sprehaja med drevjem sem in tja in kadri in slednjič da lahko v žep tudi še svojo poklicno čepico, potem bo videti, ko da bi nekoga pričakoval z zavojem pod pazduho.

Kajenje mu ne prija, ves je omotičen in je slaboten v kolnih. Počiste si klop, pa dobi le eno, kjer že nekdo sedi; neko temno, nepoznano bitje. Z mostu pada malo svetlobe na to klop. Jože vidi, da je to otrok. Res je, dekletce je, ki ždi povsem samo in negibno v krču mraza.

Jože se skloni naprej. »Dovolite,« pravi strahoma in položi zavoj poleg sebe na klop.

Dekle ne reče nič. Roke ima na prsih zavite v ruto, oči pa so ko dve črni rani v obrazu. Jože se ozira, ne vedoč, kaj bi. Začne si mesti

je moral pomagati. Miha pa si je mel roke, pihal je vanje, da bi se ogrel. Ne bo mogel lepo igrati, če ga bo takole zeblo. Pa mu je nova kri kmalu segrela prste.

V zvoniku je počasi bila polnoč. Tiho je bilo v cerkvi. Gospodje so bili že odpeli pred oltarjem. Odsli so, da se preoblečejo za mašo. Miha je naslonil gosli na vrat, pripravil lok in čakal. Pred oltarjem je srebrno zacingljaj zvonček.

»Zdaj!« je dahnil organist.

Komaj slišno je zadrževala struna:

»Sveta noč — blažena noč —«

Struna se je tresla, se vila in pela. Miha se je zdelo, da nocoj ne poje struna, ampak da pesem prihaja iz njegove duše. Nič več ni čutil in mislil, kako bi premaknil prste in krotil strune. Vsa duša mu je pohitela v višave in iskala Tistega, ki mu je igrala. Saj to ni bila več pesem, molitev je bila.

Cerkev je onemela. Nihče si ni upal zakašljati. Gosli so pele, orgle pa so ponavljale naprej. Na koro so se vse oči obrnile v betežnega starca, in ga hvatilo.

Miha je stal ob orglah, nekoliko se je nagnil naprej, glavo je imel sklonjeno. Oči so bile oprte nekam v daljavo, obraz pa mu je bil po božno zbran. Obleka mu je mahedrila ob telesu, kadar je z lokom hitreje zamahnil po strunah. Obleka je bila zguljena, na komolcih že raztrgana. Vsem se je zasmilil. Starec! Pa samo za hip. Potem jih je pesem potegnila v višave, pozabili so na vso zunanost, duša pa jim je zabrela kakor pesem:

»Sveta noč — blažena noč —«

Drugo kitico je povzela vsa cerkev. Slepčev sta na lice zdrsnili dve solzi. Ni si jih obrisal. Počasi sta spozleji navzdol in ena je padla na gosli. Oči pa so se mu zasvetile kakor žive: ki so pa bile vlažne!

V cerkvi se je nekdo sklonil v ksanju. Franca, Mihaova sestra je bila. Sram jo je bilo, da je pustila slepeca samega, da je taval v noč, šele ko so gosli utihnile, se je potolažila.

Po maši se ljudje še dolgo niso razšli. Franco je pred durmi čakal mož. Začudila se je.

»Po Miha stopim na koro,« je rekel in nič trdega ni bilo v glasu.

Potem so šli domov. Franca je nesla gosli in za roko vodila brata. Tudi mladi je peljal Miha za roko, čeprav ga dozdaj ni velikokrat. Tisto noč je Franca postlala Miha na gorkem: ko pa je bila sveta noč, ki srca odpiral!

Krzneni škorenjčki

roke in pokati s členki prstov in mahoma začne tudi njega zebsti v tej pusti temini.

»Mrzlo je,« pravi s hripavim glasom, »strašno je mrzlo. Tako je. Pa ne vem, zakaj. Menda je premalo snega zapadlo, ali je mogoče...«

»Kje naj ga iščem?« pravi deklica nenadoma na ves glas. »Le kje? Pozno je že in nikjer ga ne najdem, prav nikjer ne.«

Jože je ne razume koj.

»Slišiš,« ji pravi, »kaj pa praviš? Koga pa iščeš?«

»Pa sem bila vendar že povsod! Bila sem tam v veži, pa tamle v kleti, pa ni...«

»Slišiš, čakaj, da ti povem,« pravi Jože. »To ni vse skupaj nič, saj vendar ne boš tu sedela, saj vendar veš, da to ne gre? Pojdi kar domov k materi, ali ne?«

»K materi? Ne. Jaz nimam nobene matere, pravi otrok.

Jože se primakne k njej in ji položi roko na pleča. Dekle ne reče nič in se nalahno prisloni k njemu.

ZA DRUŽINO IN MLADINO

MISLI

OB JASLICAH

Jaslice dihaajo domačnost in preprostost. Božič je praznik preprostih.

Božični angeli žele miru onim, ki so blage volje. Božič je praznik dobrih in blagih.

Revsčina je doma v hlevcu. Božič je praznik onih, ki znajo biti z malim zadovoljni, onih, ki jih

zadnje zarezje pomerimo ob božji imenitnosti, božji vsepopolnosti, zapezimo, da se je to v naših očeh dolgo merilo skrbilo na eno samo točko, na eno samo zarezje, pri kateri stoji zapisano: čisto preprosti ali skoraj nič. Pred Bogom smo vsi skupaj pravi nič. Seveda premožni te koristne primerjave ne napravijo. Zato si je pa Kristus ob svojem prihodu na svet izbral za svojo prvo družbo one, ki jim je šel pred svetom naziv čisto preprostih, da bi preprosti vedeli, da niso manj ko slavni, slavni pa spoznali, da niso več ko preprosti.

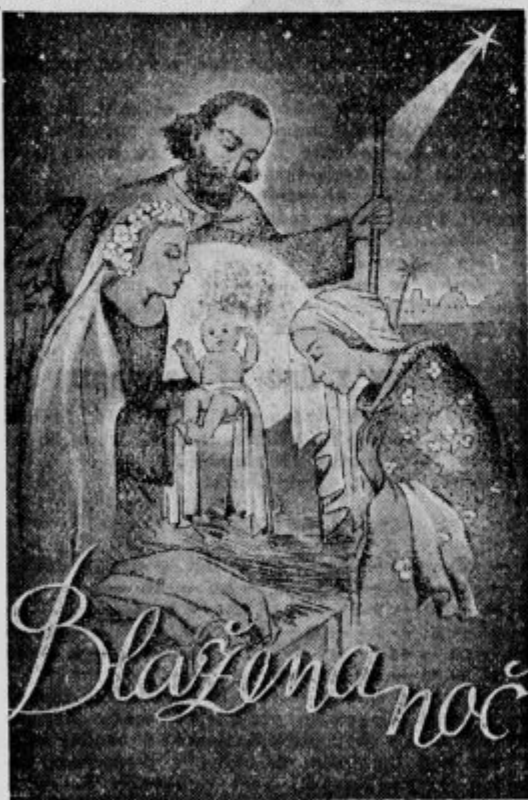
So pa imenitni berači in so preprosti učenjaki, preprosti bogatini. Preprostost je v duhu in ta duhovna preprostost je ona, ki ji je dano uživati veselje božičnih skrivnosti. — Ali je res božič zato predvsem praznik otrok, ker še niso dosegli vse bistrene duha in se zato še morejo veseliti ne nepomembnih stvari, za katere se starejši ne zmenijo več, ali ni morda božič manj praznik odraslih zato, ker se v svoji imenitnosti ne znajo več približati preprostosti, ki veje krog jaslic?

Bodimo preprosti in plačilo nam bo pristno, globoko občuteno božično veselje.

Dobre, blage ljudi potrebuje današnji svet. Redko so posejani dobri ljudje. Biti blag, dober, je težje, kot pa biti oster na vse štiri strani, zamerljiv, nepremišljeno udaren. Dobri ljudje osvaja srca. Dobri ljudje so zaželeni kot toplo pomladno sonce. Kristus je vplival s svojo blagostjo, še preden so zanj pričali tudeži, še preden so v njem slutili preroka, Boga. Toliko napravi vsak človek korakov izven pota, da potrebuje nekoga, ki ga ne samo obsoja, ampak ga skuša razumeti in odpustiti. In tako delajo dobri ljudje. Saj nas ne potrjujejo v napakah in pregrehih, le z nami vred znajo obžalovati preteklost in z zaupanjem gledati v bodočnost. To pa dene dobro kot olje na rano.

Za božič pogledimo bolj natanko, bolj od blizu v srca naših bližnjih. Videli bomo, da v vsakem gori lučka, ki sicer utripa, se poganja kvišku in včasih skoraj pojema, a ugasniti ne mara, noče. Bodimo dobri in ne upihimo lučke, prilijmo ji marveč novega olja, da bo mogla lepše in mirneje goreti. Bodimo podobni Onemu, čigar rojstvo obhajamo, o katerem je prerok napovedal, da tlečega stenja ne bo ugasnil. O, ko bi bilo več Kristusov podobnih in manj takih, ki z jedko obsodbo pogase vse lučke krog sebel!

Veseliti se znati ob mejnem veselju, ob skromni, ne kričehi lepoti; za veliko vzeti nezaten, še tako preprost dar; hvaležen biti za

je Kristus imenoval uboge v duhu, svet pa jih imenuje nespametne, za življenje nesposobne.

Marija, Jožef, pastirji. — Preproste imenujemo te prve molice Boga v človeški podobi. Ali smo že kdaj pomislili, da, če tako govorimo, jemljemo v roko čisto človeško merilo. Približno takele zarezje, takele oznake ima to naše merilo: čisto preprosti, preprosti, skoraj imeniten, srednje imeniten, imeniten, zelo imeniten, slaven, splošno proslavljen. Če pa to naše merilo od prve pa tja do

Tisti, ki se žrtvuje na sveti večer

Skoraj povsod po svetu je v navadi, da nudijo razne oblasti, vodstva, tvornice, bank in velikih podjetij svojim uslužbencem priliko, da se pripravijo za sveti večer in se posvetijo svojim družinam. Izven vsega dela in stanovskih brig hočejo biti ta večer samo — ljudje, človek s človekom. Mnogo je poklicev, ki na ta način obhajajo sveti večer — in Bog jim blagoslovi ta praznik ljubezni! A koliko tisočev ljudi je, ki morajo biti zaradi svojega poklica izven svojih družin na te sveti večer, ki ne slišijo veselja otrok, ne slišijo zvonov in božičnih pesmi.

Tako nam je še pred očmi slika iz otroških let: »Božič na lokomotivi«. Z rokami na navo-rih opreza priletni strojevodja skozi šipe v snežni metej, da bi videl signale, a njegov mladi kurjač, golega gornjega života in razoglav, se trudi s premogom, ki ga naklada v žerjavico. Nobena svečka, nobena jaslice ne spominjajo na sveti večer. Ta podoba se nam je tako globoko vtisnila v spomin, da smo še dolgo s spoštovanjem in občudovanjem zrlj na te močne moke, kadar so njihove lokomotive drevile mimo nas.

V duhu pohitimo na morje. Tu so svetilniki, čuvaji, pomorščaki in ribiči. A ti imajo vsaj nekaj božičnega na sebi: Nekje v kotu gori svečka, majhno drevice je postavljeno, kak-ka podobica predstavlja jaslice. Vroč čaj se kadi iz kozarec. In iz drugega kota ladje se oglašajo radijski gramofoni in se skozi tobačni dim oglašajo pesem: »Sveta noč, blažena noč...« Nekaj hripavih moških glasov skuša peti zraven, skrivši si gredo s prsti do oči, ki so postale vlažne. Ali so se zamislili v svoje domove? In so se jim omečila srca ob spominih?

S ceste slišimo šum in ropot različnih prometnih sredstev. Sicer jih niti ne slišimo, tako smo jih navajeni. A nocoj, nocoj nas motijo v naših božičnih mislih. Tihot, le prav, prav tiho, a vendar slišno trkajo na naše duše: »Bodite hvaležni! Bodite zadovoljni!«

»Mama, pismošča je pa le lahko na sveti večer doma?« Pošta: božični dnevi, podvojeno, strogo delo. Le v praznikih smejo počivati. A uradniki in uradnice pri telefonih morajo biti zaradi nas »na straži«. Saj so oni le posredniki tistih naprav, ki omogočajo promet med srečnejšimi. Pa čeprav le zato, da drug drugemu želimo »vesele božične praznike«.

Pa so naše misli že pri drugem poklicu, ki tudi ne pozna »svetega večera« v družini in ki

je nanj navezano na tisoče in tisoče ljudi, ki ležijo v bolnišnicah. Res je, da se skoraj po vseh bolnišnicah svetijo božične luči. Da je v njih tudi ljubezen, prijateljstvo in božični duh. A domačega svetega večera vse to ne more nadomestiti. Avto se ustavi pred vrati — pripeljali so bolnika s hudo boleznijo. Tisti hip se zaleskečejo močne luči v operacijski dvorani. Sestre pripravljajo brž instrumente. Telefon pozove zdravnike in jih iztrga iz misli na božič. Trda dolžnost jih pokliče na boj s smrtjo, da rešijo človeku življenje. »Sveti večer v najlepšem pomenu besede!

Ali ni, da moramo biti tem bolj srečni in hvaležni mi, ki zdravi in zadovoljni sedimo v topli sobi — in ki drug drugemu še vidimo in slišimo? Kaj zato, če miza ni obložena, če ni polna ko časih? Ali ne svetli tem bolj iskreno najgloblji pomen božičnih praznikov v naša srca, ki so bolj bogata ko tista, ki mogoče niti več nečesto vedeti, z a k a j da obhajamo božič?

»O, sveta noč, blažena noč!« se pravkar zašliši iz radija.

»Mama, ali tisti pri radiju tudi ne morejo biti doma?«

»Tudi ti ne... Tudi oni so »na straži« nam v zabavo.«

Ti dekle in žena

Ti — dekle in žena, mati, — ali se zavedaš, kako vzvišena je tvoja naloga v družbi? Tvoje delo je čisto važnejše in pomembnejše od dela znanstvenika. Ti vzgajaš ljudi, dobre in slabe. Velika je tvoja odgovornost pred Bogom in pred družbo.

Ali izvršuješ dela dobrote, usmiljenja in ljubezni, ki čemur Te mora klicati že Tvoja narava? Ali pomagaš, kjerkoli moreš in kjer uvidiš, da je potrebno?

prijazno, čeprav morda okorno, pa dobro misljeno besedo, skratka, zadovoljen biti z malim, to je življenjska modrost, ki je danes skoraj pozabljena. Umakniti se je morala tudi že iz zadnje gorske, planinske vasice, ko je bila nekada prav dobra znanca po vseh kmečkih, pa tudi meščanskih domovih.

Zunaj sebe iščemo lepote in zadovoljstva in kipečega veselja praviljnih gradov. Hlastamo za užitki, ki se nam pa vztrajno umikajo, ker so le dozdrevni. Lepota kraljeve hčere je odznotraj, pravi sv. pismo. Lepota kraljeve hčere — naše duše — je v njej sami.

Duša ne more pričakovati, da jo bo zadovoljilo nekaj, kar je izven nje, ko je pa vse, kar je

Za vsak dan v mesecu nekaj

1. Letos, ko je v prvi vrsti varčnost na sporedu vsega gospodarstva, nam pač ne bo nihče zameril, če podarimo za božič, za god, za rojstni dan kako skromno darilo, ki je bilo doma storojeno. Dasi ni veljalo denarja, pa je v njem več ljubeznive skrbnosti in dela.

2. Ali veste, kako izredno redilni so orehi? 300 gramov orehovih jedr vsebuje 8000 kalorij in 250 g maščobe. Prav lahko nadomeščajo meso.

3. Primečajte orehe časih solati ali jih dajte v juho ali krompirjevo kašo.

4. Če je mrzlo, se soba mnogo hitreje pre-žrači. V zakurjeni sobi se zrak obnovi v 4 do 5 minutah.

5. Ne bodite toliko starokopitni, da ne bi predstavili pohištva, v tisti sobi, ki je zakurjena, tako da lahko vsi po domače sedijo!

6. Ne vzemite otrokom običajnih praznikov! Saj ni treba dosti, a vsaj spomin nanje mora biti v vsaki družini.

7. Taka ozkosrčnost ni na mestu, da ne bi hoteli sprejeti neznanjih ljudi! Rajši izrabimo priliko, da spoznamo čim več duš, šeg in jezikov!

8. Prav lahko narediš posajeno jajce brez masti — in sicer na omaki ali mleku.

9. Prav na drobno pretlačena mezga, pomešana s posneto smetano, ti da izvrstno, hladno kremo.

10. Zelene smrekove in jelkine vejice niso le v okras v sobi, ampak so tudi varstvo zoper vse bolezni prehlada.

11. Otroci brž umažejo radirko. Mogoče ne veste, da radirke lahko umijemo v vroči vodi s sodo?

12. Za božič je takle sadni kruh izborna potica: Fige in dateljne v enaki množini razreži s strojem, polovico tega dodaj orehov, lešnikov in mandeljnov, vse dobro premešaj, daj v posodo, močno stlači skupaj in obteži z utežjo in daj na hladno. Da gre kruh iz posode, daj posodo v toplo vodo.

13. Nobena reč ni tako pripravna za prehlad, ko to, da greš v posteljo, ko te zebe. Zatorej izpij vroč čaj, preden greš spat.

14. Kadar kaj spečeš, ne daj peciva (kruha, pitlice) na mrzlo podlago, ker postane potem pečivo vlažno. Najbolje je, da pustiš v pekači, dokler se ne ohladi.

15. Pogreta pečenka je omledna. Napravi omako in daj meso za toliko časa vanjo, da se segreje.

16. Nadevano zelje lahko narediš tudi brez mesa in brez riža. Lahko narediš nadev iz sesekljane zelene.

17. Stare fotografske plošče postanejo čez nekaj časa brez vrednosti in so v napotje. Če jih pa damo za nekaj ur v galunovo raztopino in jih izplaknemo s toplo vodo, jih lahko uporabimo za okvire slik. Lepenke si lahko izrežemo iz škatel.

18. Narezana čebula potegne nase ves vonj po zelju ali ribah, ki je od kosila v sobi. Le da je potem tista čebula neuporabna.

19. Nadevane orehe si lahko tudi zdaj pripravimo. Lepo jih razpolovimo in jih zlepijo sku-

Delite darove s trpini

Oj mesto, ki Bogu si zvesto,
noči ne zagrinjaj te mraki!
Iz vsake dvorane
svetloba naj ostane
razlije na pot se in tlak,
naj trop siromakov povabi
naj rešitino bridko pozabi!
Oj vi bogatini, delite

s talažbo in radost nocoj!
Saj Bog se oglaš
pri vas in prinaša
darov vam nebeskih s seboj
in pravi da tudi med brate
darove delite bogate!

Kako je otožen, bolesten
trpinov pogled in obraz,
ko mrčni stojijo,
v svetlobo strmiijo,
telo pa pretresa jim mraz!
Vse prazne so zmzle jim roke,
a v srcu so boli globokel

Odprt je Zveličarjev hlevček,
iz njega ljubezen žari
usa toplo razvneto,
nebeska in sveta
usa srca ogreti želi,
da v hladni bi solzni dolini
gojila sočutje s trpinil

zemeljskega izven nje, manj kot ona. Če pa gleda na vse, kar se ji dogodi in kar jo sreča, kot na božji dar, je zadovoljna tako z velikim kot z majhnim darom, ker oba sta darilo božje roke.

Ne bodimo tako izključno zagledani v negotovo bodočnost, ko bi morali biti naše pravilo rajši ono: carpe diem poganskega življenjskega modreca. Ne na način kot ga je umel on, ampak tako, da znamo odtrgati pogled od megleno bodočnosti in se ozreti ob stran življenjske poti, ki jo hodimo prav sedaj. Zagledali bomo začudeno, da tudi ob tej poti, morda drugače trnjevi, rastejo rože, včasih prav lepe rože. Preveč smo svoj pogled upirali v prihodnost in jih zato nismo videli, s trudno nogo smo jih celo teptali.

Sv. Francisek, ki je prvi stavil jaslice, je bil največji življenjski umetnik te vrste. Zato pa je bila njegova pot tako lepa, svetla, čista.

Jaslice zgovorno uče danes bolj kot kdaj prej tako pozabljeno življenjsko modrost: znati se zadovoljiti z malim, ne zmetati skromnega veselja. V svoj mir in srečo prisluhnimo temu tako potrebnemu nauku.

kaj z debelo plastjo kostanjeve kreme. Potem jih povaljamo po stolčenihi orehih.

20. Otroški plašček, ki je že ponošen, ne greje dosti. V božičnih počitnicah spletemo toplo podlogo iz volne kakega starega žemperja.

21. Izvrstno poslastico napravimo iz hrusk, ki jih olupimo, razrežemo in jih do mehkega dušimo na presnem maslu in s citronovo lupino. Potem jih osladkamo. Medtem smo oprazili kruh, ki tvori podlago za hruske.

22. Pred prazniki osnažimo bakreno posodo z rdečim vinom. Vino segrejemo, pomohimo vato vanj, zdrgnemo posodo in jo s krpo in z usnjem dobro usvetimo.

23. Ne bodite nervozni! Na dan pred svetim večerom se ne brigajte za kuho; pred prazniki je dovolj juha ali fižol in posušeno sadje.

24. Če pride na sveti večer še kdo, ki ga nismo pričakovali, se brigajmo najbolj prav za tega gosta, ki je nemara posebno osamljen.

25. Saj ni treba, da imaš na sveti dan vprav gosko na mizi! Lahko je tudi teletina s praženim krompirjem. Teletini s čebulo in zeleno dodamo še ohrovt in kozarec vode, popra in soli, pa imamo izborno kosilo.

26. Preden prižgeš božično drevesce, se vsaj za 10 minut odpodij, da se umirijo živci od večnega tekanja.

27. Po praznikih smo zaradi obiskov in dela jako utrujeni. Skoplji se in si iz gobe iztisni toplo vodo po hrbtu! To ponavljaj 5 minut. Najbolje, preden greš spat!

28. Otroci so veseli preproste kostanjeve kreme. Vzameš jajce, 2 žlici sladkorja, 2 žlici moka in malo mleka ali vode; to daš v pol litra vrelega mleka, ohladiš in dodaš pol kilograma pretlačenega kostanja. To si pripraviš prejšnji dan in daš mrzlo na mizo.

29. Med počitnicami ne vedo otroci, kaj bi počeli v stanovanju, ki je zaradi pomanjkanja kuriva postalo pretesno. Nikar jih ne kaznuje, če so poredni. Dajte jim rajši kako gospodinjstvo delo. Otrok, ki vidi, da ravnaš z njim resno, ne bo počeljal neumnosti.

30. Prazna obleka iz tančice bo na Silvestrovo kot nova, če jo tesno napeš na desko za likanje, jo zdrgneš z alkoholovo raztopino (3 delov vode, 1 del alkohola) in jo razpotegnjeno posušiš.

31. Za Silvestrovo nove vrste punč: V mrzlo vodo petih skodelic daj pol citronove lupine in pol mandarinove lupine. To skuha, pusti stati, precedi, osladkaj, prilij kozarec belega vina (pa ne kislega), pusti, da zavre, in preden daš na mizo, prilij tri žličke kakega močnega žganja iz sadja.

pa sem šel po cesti. Vstopil sem v eno najlepših trgovin. »Srce?« je vprašal gosposki trgovec.

»Tega blaga že davno nimamo več v zalogi. Poskusite bolj zunaj mesta, tam boste mogoče še našli take stvari, ki so že iz mode prišle...« Zahvalil sem se in šel dalje. Zaprl je vrata za seboj in je dejal: »Tepec...«

Potem sem šel v veliko trgovino. Tu je bilo vse črno ljudi. Dajali so blago, plačevali, hodili ven in noter. Bilo mi je ko na kolodvoru. Vse povsod si videl napis: »Čas je zlato.« Ko sem povedal svojo željo, mi je dejal višji uslužbenec:

»Da, prosim, kar pojdite v oddelek za igrače.«

Jaz bi se bil zadovoljil tudi s srcem za igranje. Toda med igračami sem dobil vse — od žog za tenis do najnovejših protiletalskih topov, samo srca ni bilo nikjer nobenega.

Potem sem šel že utrujen, jako utrujen in sveti večer je bil že blizu, v male stranske ulice. Počasi sem prispel med majhne okoliške hiše. Na pragu zapuščene trgovine s steklom je stal star mož z dolgo, sivo brado. Vstopil sem in starček je resno poslušal mojo željo. Potem se je pogladil po dolgi, beli bradi, rekoč:

»Gospod, srce iščete? Jaz vam lahko postrežem z njim — in sicer v jako moderni izdelavi. Tale, ki ga vidite: narejeno je iz porcelana, je mrzlo, trdo, a zunaj je krvavoderče prebarvano. Na steno ga je treba prilepiti z žblji, kakor so nekoč neko živo srce pribili na križ — in si z njim okrasimo stanovanje. Mrzle vode je treba naliti vanj in nekaj rož je treba dati noter. Še bolj je pa moderno, če ne damo vanj svežih rož, ampak le papirnat. To srce je tipično za ta čas, je moderno in elegantno. Ali ga vzamete?«

Zahvalil sem se in žalostno odkimal. Odšel sem. Krog mene je bila megla in tema.

»Kam pa?«
»Pred kaznilnico sem hotel malo pomesti...«

DEČEK KI JE BIL BOŽIČNI GOST KRISTUSOV

Še zelo majhen, šestletni deček, se je prav zgodaj zbudil v vlažnem in mrzlem stanovanju v kleti. Obleden je bil v nekakšno haljico in je ves drgetal na vreči. Zabaval se je s tem, da je hupal iz ust sapo, ki se je valila ven kot para. Bil je zelo lačen. Večkrat je že zjutraj zlezal k postelji, kjer je na slamnjeni ležala njegova bolna mati, ki je imela sveženj cunj pod glavo. Le kako je prišla semkaj?

Drugi prebivalci kleti so se razšli, saj je bil dan pred svetim večerom, ostal je le neki možki, ki je bil že ves dan preležal v pijanosti. V drugem kotu tega prostora je vzdihovala osemdesetletna starka, ker je imela trganje. Nekoč je bila služila kot dojilja, zdaj pa je tu čakala smrti in je venomer godrnjala na fantiča, tako da se ji ta ni upal približati. Neki na hodniku se mu je posrečilo dobiti vodo, a nikjer ni našel niti skorjice kruha, dasi jo je šel več kot desetkrat iskat za svojo mamo. Slednjič mu je postalo hudo v mraku. Že zdavnaj se je bilo zmrznilo, a nihče ni prižgal luči. Ko je potipal materin obraz, se je začudil, ker je bil mrzel in nepremičen ko kamen. »Tu je pač mrzlo,« si je dejal in si začel drgniti roke, da bi se ogrel. Slednjič se je pokrkl s čepico in je tiho odšel iz kleti. Že prej bi bil šel ven, pa se je bal velikega psa, ki je ves dan stal na dvorišču. Zdalj psa ni bilo več.

Jož, kakšno mesto! Še nikoli ni videl takega. Tam, odkoder je bil on prišel, je bila ena sama luč na vsaj česti. In so bile hiše nizke in lesene. In čim se je zmrznilo, ni bilo tam nič več ljudi. A zato so bili tam dobri ljudje, ki so mu dajali jesti in toplo je bilo. Tu pa tak vrvež samih ljudi, toliko voz, pa tak mraz, mraz! On pa tako lačen! Pa nikogar ni, ki bi mu dal le skorjico kruha.

O, kako je spet ta cesta široka! Kako vsi vpijejo in koliko je luči! Kaj pa je to? Uf, kakšno veliko okno, a v oknu soba in v sobi božično drevo in jaslice! Vse polno je zlatih in srebrnih niti, pa igrači in koliko lepo oblečenih otrok! Lej jo, kakšna je ta deklica, ki pleše in se kar zmeraj smeje! Fantek se nenadoma zajoka, ker ga boljše prsti od mraza. Pa ni nikogar, ki bi ga vzel v sobo in ogrel in mu dal košček kruha.

Deček odhiti dalje in prav nič ne ve, kod hodi. Solze mu tečejo po licih, huka si v roke in spet obstane. Pred veliko izložbo je gruča ljudi, ki opazujejo pisane igrače in slastna jedila iz sladkorja in čokolade. Deček se rine dalje, pa ga mahoma udari nekdo po glavi in mu zbije čepico. Deček pade, zastoka, nato zbeži in se ustavi na dvorišču, kjer se skriva za skladovnico drv. »Tu me ne bo nihče našel in temno je.«

Tu se je usedel in se zvil v klobčič. Od strahu si je komaj upal dihati. Nenadoma mu postane lepo: po rokah in nogah se mu pretaka toplota, nobene bolečine ne čuti več. Skoraj da je zadrmlal. Jož, kako lepo bi bilo tu spati. »Malo

bom posedel tule, potem bom šel pa spet lutke gledat,« si je dejal in se nasmehnil. Mahoma se mu je zazdelo, ko da je njegova mati zapela nad njim lepo uspavanko. »Mama, saj spim, veš, o, kako lepo je spati!«

»Pojdi z menoj, da bova obhajala svet večer, fantek,« mu je nekdo zašepetal.

Mislil je, da je še zmeraj njegova mama, vendar to ni bila ona. A le kdo ga je poklical? Nič ne vidi, a nekdo ga je v temi objel, on pa mu je dal roko in — jož, kakšna luč, kakšne jaslice! Vse se lesketa, povsod same igrače, sami fantki in punčke, ki so vsi krogi njega, ki ga objemajo in božajo in ga jemljejo v naročje. Pa tudi

OSEL

K pravim božičnim jaslicam spada tudi osel. Tu stoji v ozadju poleg vola. A medtem ko voliček z začudenimi in neumnimi očmi gleda Detece in tako po svoje izraža veselje in čiščenje, pa ima osel svoj navadni tihi in resni obraz, tako da je človeku kar sitno sprito njegovega brezbržnega oslovskega vedenja. Tako se temu revčku zmeraj primeri, saj je ni skoraj živali, ki bi morala pretrpeti toliko krivice kot on.

Kaj pa prav za prav vemo o oslu? Poznamo ga iz podob v čitankah in iz »oslovskega mosta« in smo se učili, da ga v deželah ob Sredozemskem morju in v Orientu uporabljajo kot tovrstno žival. Baj je zelo len in neubogljiv in tudi neumen, zakaj njegovo dobro ime uporabljamo kot posvko za kakega nadležnega, neumnega človeka. Kot edino lepo lastnost hvalijo na njem to, da je skromen in da žre osat in trnje. To poslednje ne bo res in sem se sam prepričal o tem: na dalmatinski obali sem se nekoč skušal prikupiti oslu, ki je imel velikanski tvor na hrbtu in je bil v prekrasem oljčnem gaju privezan k ograji in je mulil izpod kamnov trdo, resasto travo. Hotel sem ga razveseliti in sem mu ponudil lep šop osata, pa ga ni maral. Saj ni bil hud zaradi bodočega darila in ni niti skušal pokazati mi jezo zaradi moje neumnosti, le svojo lepo, debelo glavo je obrnil od mene.

Sploh ni lahko spoprijateljiti se z osli iz živalstva in prav nič jim ne morem zameriti, če vprico ljudi izražajo skoraj zaničljivo vedenje. Nasprotno, jaz občudujem njihovo potrpežljivost in gosposkost, zakaj strahopetni in vdani niso prav

on, ko da bi letal in zdaj zagleda mamo, kako zre vanj in se mu smeje.

»Mama, mama! Jož, kako je tu lepo!« vzklika deček in spet hiti k otrokom, ki se igrajo z njim.

»Pa kdo ste vi, fantiči, pa ve, deklice?«

»Mi smo pri Jezušku in pri Njem je zmeraj tak svet večer.«

Deček je spoznal, da so bili vsi ti fantki in vse deklice otroci kot on, in da so bili nekateri od njih zmrznili še v svojih košaricah, drugi so bili pomrli v najdenišnicah, tretji so prenehali dihati ob suhih prsih matere, četrti so se bili zadušili v vagonih, peti so bili pomrli od lakote... A zdaj so bili vsi tukaj, vsi sami angelčki pri Jezušku. Tudi On je med njimi in jih blagoslavlja in blagoslavlja vse njihove matere. Vse matere teh otrok stoje ob strani in se od veselja jokajo. Sleherna od njih je spoznala svojega fantka ali svoje dekletce. Ti pohitijo k njej, se ji vržejo v naročje, a se nič ne jokajo, ko jim je pa pri Jezušku tako toplo, tako lepo...

Zjutraj na sveti dan so našli ljudje zmrzlega dečka na skladišču drv...

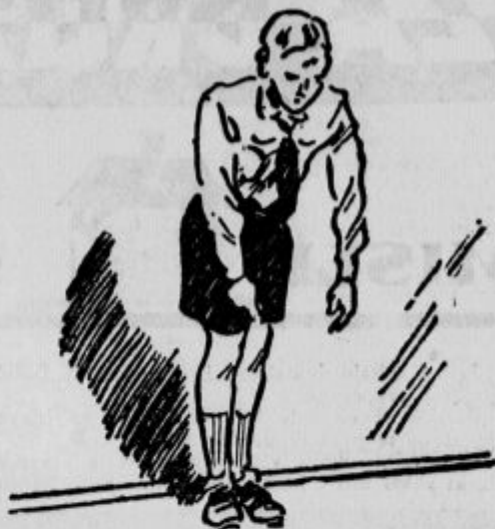

Glej, noč, pod hribom hlev, zad Betlehem, a v jaslih Bog-otrok, povit v plenice ob svoje mile Matere-Device; ob njej kleči Rednik, od sreče nem.

Pastirji v polju zraven čred očem ne morejo verjeti: glej, kak lice neba žari se! Angeli ko ptice leté, pojo: »Na zemlji mir ljudem!«

Nocoj bi tudi jaz bil nad pastir, da belo jagaje bi mu nesel v dar, proseč Ga, naj da narodom svoj mir.

Ali je to mogoče?

Zorko je izvrsten telovadelec, a nekoč mu pravi njegov prijatelj Jurček:

»Ali se moreš tako globoko akloniti, da se s prsti na rokah dotakneš čevljev na nogah?«

»Seveda,« odvrne Zorko. »Pa če hočeš ti to napravim tudi dvajsetkrat.«

»Že prav. A ko prideš domov, poskusi to napraviti tako, da se zadaj tesno nasloniš na zid.«

»No — in?«

»In potem ne boš mogel doseči niti kolen!«

Zorko se mu smeje — in ko pride domov, skuša takoj napraviti ta poskus. Toda glej — niti kolen ni mogel doseči!

Rešitev z dne 21. decembra

1. Janežič, 2. Argonavti, 3. Nučič, 4. Epikur, 5. Zulu, 6. Teodozij, 7. Ribbentrop, 8. druidi, 9. Indus, 10. Novo mesto, 11. aluminij, Janez Trdina, Josip Jurčič.

Zlogovnica

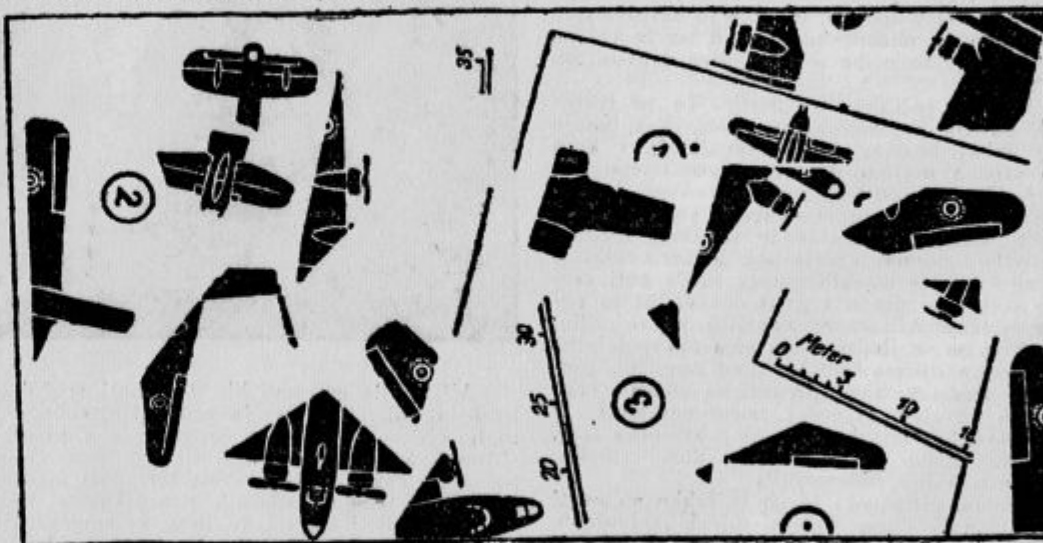
a — ca — ce — da — dij — dol — dor — dor — e — gri — ja — je — je — ko — ko — kva — la — le — lo — ma — mi — mir — mun — na — na — ni — ni — no — o — o — pat — pest — ro — ro — ro — se — ski — sko — tan — u — u — va — vi — vi — za — zalj.

Iz teh 46 zlogov sestavi 16 besed. Njih pomen je: 1. staro slovensko ozemlje; 2. mesto baltske države; 3. star grad blizu Karlova; 4. usodne vile; 5. vas pod Ljubljano; 6. oseba v Prešernovi romanci; 7. muslimanski višji duhovnik; 8. dolga dlaka; 9. država v Južni Ameriki; 10. pritok Save; 11. združba (tu); 12. visoka planota na Gorenjskem; 13. metrična stopica; 14. mesto v Italiji; 15. rimski pesnik; 16. slovenski pesnik (umrl 1884).

Prve in nato četrte črke, brane navzdol, povedo narodni pregovor (lj = en glasnik).

jaslice nežno besedico in mu pravijo »osliček«. Ali je nemara premalo blesteč in nesramen, ali je preveč tih, preveč pameten in preveč potrpežljiv — ta osel?

Izreži in sestavi tri letala!

(Marija Žnidaršič)

Božična 1941

Nad Nanosom nebo žari, Snežnik se plašno tja ozira, po cerkvah vseh zvoní, zvoní...

Počasi oče gre krog hiše, in z žegnano vodo kropi; na fronto sestra bratu piše.

Tam v kot postavlja hlev otroček in Jezuščka zaupno prosi: »Daj, da prišel bi z vojne očeki!«

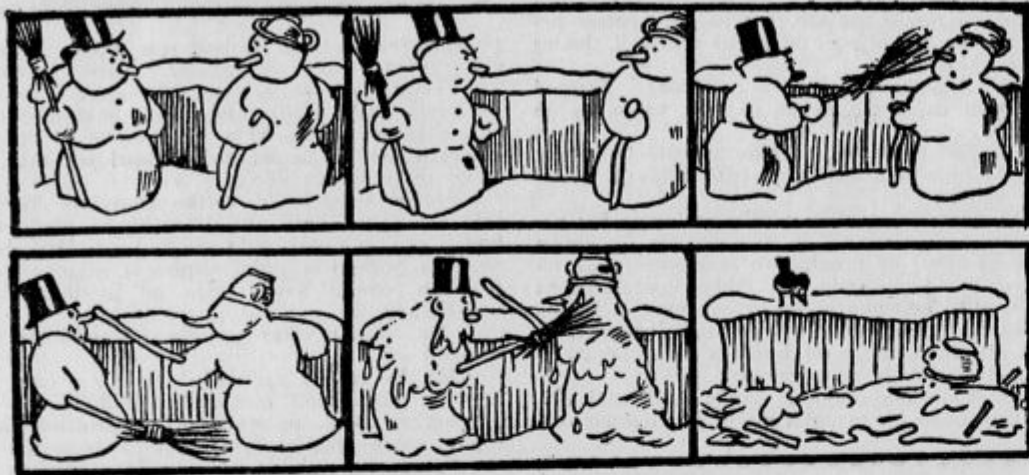
Mlad človek v mislih srečo išče, gradove zida si v oblake,

Dekle misli na zaročenca, ob peči stara mati moli veseli del rožnega venca.

Ded polnoč čaka pri ognjišču, otroci se gredo vojake, čez čas zadremlje ob njih vrišču.

Tam v dalji votlo top grmi, nekdo je pal zadet od krogle — pod njim se v krvi sneg topi.

Po cerkvah pa zvoní, zvoní, kot da zvonilo bi k pogrebu, in spev zvonov se v noč gubi...

Zgodba brez besed o dveh sneženih možeh

Uesela božična zgodba

Približal se je božič. Profesor Raztresen se je sprehajal po mestu in si ogledoval prelepe izložbe. Vstopil je v trgovino in je kupil velike, lepe jaslice. »Kako jih bodo otroci veselili!« je zadovoljno pomislil.

Potem je odšel še v eno trgovino in je nakupoval darila. Poln zavrtkov in škatel je odhitel proti domu.

Profesor Raztresen je stanoval bolj zunaj mesta in ker se je bal, da ne bi prekasno prišel domov, je pristopil k takšiji:

»Gospod šofer, ali ste prosti?«

»Seveda sem, gospod profesor.«

»Kako pa, da me poznate?« se je profesor začudil.

»Poznam, zakaj bi vas pa ne?«

Potem je profesor vprašal, koliko bi stala vožnja do njegovega stanovanja.

»Štirideset lir,« je dejal šofer.

»Kaaaj?« se je začudil profesor. »Štirideset lir? O, mene pa ne boste odirali. Plačam vam trideset lir, pa niti stotinke več!«

»Štirideset lir,« je mirno ponovil šofer.

»Pa mi pokažite cenik!« je dejal profesor.

Šofer je vzel iz žepa cenik in mu ga dal.

Ves čas pa je snežilo, da se ni nič videlo.

»No, ali vam nisem rekel?« je vzkliknil profesor. »Vožnja stane samo trideset lir. Zakaj me pa potem mučite? Mene pač ne boste! Jaz imam zmeraj prav.«

Poskusi, če moreš

Daj si desnico na glavo tako, kakor vidiš na sliki. Potem prosi kakega svojega tovariša, ki mora biti pa manjše rasti kot ti, naj ti odmakne roko z glave. Ta se bo seveda smejal tej zahtevi — vendar, roke ti le ne bo mogel odmakniti s čela. Poskusi in prepričaj se!

Mednarodni Rdeči križ

Delo krščanske ljubezni do bližnjega — Pomoč ujetnikom iskanje svojcev

Kadar izbruhne med državami vojna, nastane med njimi prepad, ki ga med vojno vojskovanje se države do sklenitve miru ali premirja ne morejo več premostiti. Vse vezi so pretrgane. Ujetniki izgube sleherno zvezo s svojo domovino. Edina ustanova, ki lahko v vojnem času premosti te prepece, je Mednarodni Rdeči križ. Rdeči križ je ustanova, ki je popolnoma nepolitična in ima edino nalogo, da v njej nesebični, od krščanske ljubezni do bližnjega prežeti ljudje, skrbijo za ranjene in ujetnike in sploh posredujejo med ljudmi, ki so izgubili vsakršno medsebojno zvezo.

Šest milijonov pisem

Sedanja vojna je postavila Mednarodni Rdeči križ s sedežem v Švici pred važne in težke naloge, mnogo večje, kakor so bile v prvi svetovni vojni. V osrednji kartoteki za vojne ujetnike se nahaja še sedaj nad osem milijonov vojnih ujetnikov in njihovih svojcev. Šest milijonov pisem, kart in drugih poročil je v prvih dveh letih sedanje vojne že prišlo na Mednarodni Rdeči križ, oziroma je bilo od tam odposlanih. Nadalje ima ta ustanova že nad 240.000 seznamov vojnih ujetnikov, od katerih vsebuje vsak najmanj 20 imen. Iz Zeneve je bilo poslanih že nad 3 milijone paketov na razne strani in v različne države. Vendar pa je skrb za vojne ujetnike le del mnogih opravil, ki jih Mednarodni Rdeči križ opravlja. Druge njegove naloge so skrb za povratek civilnih beguncev v domovino, posredovanje za izmenjavo civilnih internirancev in za njihovo preživljanje, dokler se ne vrnejo v domovino, posredovanje za izmenjavo težkih ranjenec med vojskujočimi se državami, iskanje številnih pogrešancev, skrb za ranjene in bolne vojake, poizvedovanje o

usodi različnih, zaradi vojnih dogodkov ločenih družinskih članov in svojcev, občevanje z nacionalnimi in pokrajinskimi odbori Rdečega križa v raznih državah, odposiljanje kurirjev v ujetniška taborišča in bolnišnice, pomoč ljudem, ki posebno stradajo in trpe, pa si ne morejo pomagati sami — to je le kratek pregled velikega dela, ki sloni na ramenih te največje človekoljubne organizacije na svetu. Podobna dobra dela opravlja le še Vatikan, ki prostovoljno pomaga v podobnih zade-

vah, pa seveda ne razpolaga s tolikimi sredstvi in s tolikimi osebami, kot Mednarodni Rdeči križ. Mednarodnemu Rdečemu križu v Zenevi pomaga pri delu 3300 ljudi, mnogi brez vsakršne plače ali odškodnine. Velike stroške pomagajo kriti vlade različnih držav, prav tako pa s svoje strani prispevajo tudi narodne in pokrajinske organizacije Rdečega križa po vseh delih sveta. Švicarjem je treba priznati, da za Mednarodni Rdeči križ veliko žrtvujejo, zato pa so jim velike države zajamčile nevtiralnost in jim prihranile vojne strahote.

To veliko človekoljubno in občeukoristno ustanovo, ki vidi samo trpečega človeka in ki tvori poslednje nitke vezi med pripadniki sovražnih narodov kot ljudmi, je ustanovil Švicar Henry Dunant. Sedanji predsednik Mednarodnega Rdečega križa je znani strokovnjak za mednarodno pravo dr. Max Huber.

Sveta noč, blažena noč

Večini je sicer znano, kako je nastala lepa, skrivnostna polna božična pesem »Sveta noč, blažena noč«, vsem pa ne. Takole je bilo:

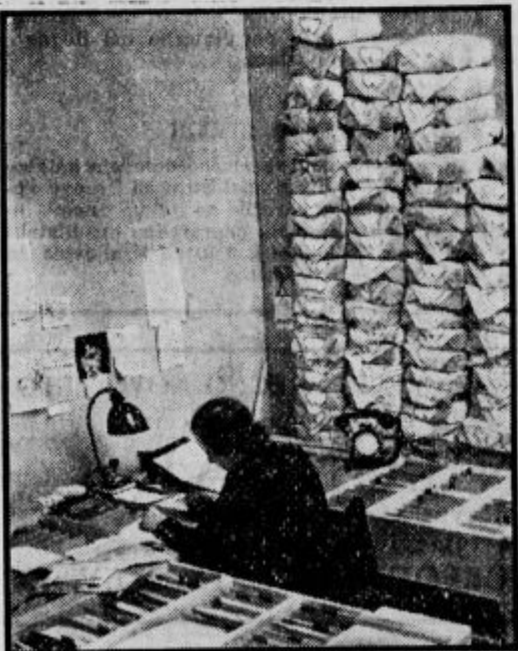
Na sveti večer leta 1818. je bil mladi duhovnik Jožef Mohr iz Oberndorfa na poti k prijatelju organistu Francu Gruberju, ki ga je povabil, naj pride k njemu, da bi skupaj praznovala božične praznike. Mlad, pesniško navdahnjen duhovnik je čutil v srcu svečano razpoloženje ob pogledu na snežene planine, ki jih je čarobno obsevala polna luna. Naslonjen na popotno palico je gledal na v podnožju gora ležečo vasico, cilj njegovega potovanja. Hiše so bile pokrite z debelim snegom, skozi okna so se pravkar začele svetlikati lučke. Ta pogled ga je ganil v dno duše in zadelo se mu je, kakor da gleda pred sabo Betlehem. V duhu vidi hlevček, v njem jaslice z božjim Detetom, njegovo mater Marijo in sv. Jožefa. Bornemu hlevčku se bližajo betlehemske pastirji, v višavah mlo done angelski glasovi. Ves prevzet tolike miline je podvizal korake, da bi prišel čim prej do prijatelja, ki ga je sprejel z nepopisnim veseljem. Pri njem je našel več prijateljev, med njimi tudi po vsej Zilski dolini znane člane Strasserjeve pevске družine.

Ko je Gruber v sosednji sobi pripravljaval skromno večerjo, se je utrujeni Mohr usedel k pisalni mizi in napisal pesemco, ki jo je pri večerji dal Gruberju rekoč: »Sprejmi te vrstice kot božično darilo, z njimi pa tudi čustvo, ki mi napolnjuje srce na današnji večer«.

Gruber je na glas prečital pesem ter se ves prevzet notranjega zadovoljstva zahvalil prijatelju za nam vsem znane stihle lepe, nikdar

zastarele božične pesmi »Sveta noč, blažena noč«.

Še isti večer je nadarjeni Gruber, poln notranje zbranosti, preliel mehko pesmico v melodijo, da si pripravljene melodije k temu besedilu misliti ne moremo. Že nad sto let se čuje ljubka božična pesem v različnih jezikih in je popolnoma ponarodela, ta nam v svetih božičnih dneh napolnjuje srca z mehko in ljubeznijo do božjega Deteta.

Nešteto paketov gre dnevno preko Mednarodnega rdečega križa med vojne ujetnike.

Naključje kot rešitelj

Naključje igra včasih v človeškem življenju veliko vlogo. Kako je naključje včasih presenetljivo, naj nam pokaže nekaj kratkih resničnih zgodb.

Po čudnem naključju je bil med svetovno vojno rešen pilot letala »LZ 37«. Neko nasprotno letalo ga je sestrelilo, bencin se je vnel, pilot pa je skočil v gondolo in padal v njej proti zemlji z višine 1500 metrov. Gondola je padla na streho nekega samostana, jo prebila in pilot je padel iz gondole naravnost v neko posteljo. Zbudil se je v bolnišnici.

L. 1908 sta vdrla morilca Coppius v stanovanje starih zakoncev in ju umorila. Istega dne sta hotela morilca ubiti pismonošo. Sama sta si nakazala nekaj denarja, da bi tako zabilala pismonošo k sebi. Ta pa je na hodniku srečal drugega pismonošo, ki je raznašal pisma in mu slučajno rekel, naj ga malo počaka. Oni ga je glasno govorč pospremil do prvega nadstropja in tako nevede rešil smrti svojega nič hudega slutečega tovariša.

Družba turistov se je hotela povzpeti na Matterhorn. Med njimi je bilo tudi mlado dekle, ki jo je jutraj na terasi pričela čebela in ni mogla s turisti. To ji je bilo v rešitev. Vse druge je v gorah zadel plaz in jih ubil.

Najmlajši kmečki sin, petletni Matija Toplak, se je izgubil brez sledu. Stari oče mu je kupil sanke. Fant je odšel na sankanje in ga ni bilo več nazaj. Na vseh straneh so ga brez uspeha iskali. Novi sneg je zabrisal vsako sled za njim. Domači pes pa je zvohal sled za fantkom in je vodil reševalce pet kilometrov daleč od hiše. Pod

nekim drevesom so zagledali reševalci kup mladih srn. Pod vejami, segajočimi prav do tal, so zaslišali neko stokanje. V suhi travi pod drevesom so imele srne svoje zavetišče in vanj se je zatekel fantek, ki se je v gozdu zgubil in ni našel več poti domov. Ponoči so se vrnile srne in se mirno vlegle k spečemu fantku ter ga grele, da ni zmrznil. Deček je bil 48 ur brez hrane v gozdu pri 20 stopinjah mraza.

Pred leti je rešila črešnjava koščica življenje inž. Löwenthalu v Stockholmu. Nekega julijskega večera je šel malo na sprehod po mestnih ulicah. Med potjo je stopil na črešnjo koščico, spodrsnil in padel. Še preden se je dvignil, je siknil pred njim iz tlaka svetel plamen, spremljan od strašnega poka in delci tlaka so zleteli visoko v zrak. Kasnejša preiskava je pokazala, da je pod pločnikom uhajal svetilni plin iz pokvarjene plinske napeljave, ki se je nenadoma vnel in eksplodiral. Če bi inženir ne bil padel, bi se ob eksploziji nahajal ravno na tistem mestu in bilo bi po njem.

Po tragičnem naključju se je pisal 70 letni upokojenec Charles Müller iz Pariza ravno Müller in je L. 1906 bival v nekem hotelu prav v tistem času kakor ruska teroristka Tatjana Leontijeva, prej članica visoke dvorske družbe v Petrogradu. Müller je bil slučajno tudi precej podoben nekdanjemu ruskemu ministru Durnovu, ki je često potoval po inozemstvu pod imenom Müller. Tatjana je mislila, da ima pred seboj ministra in je ustrelila Francoza Müllerja, dotični, ki mu je bila krogla namenjena, pa je odnesel zdravo kožo.

Raznoterosti

Kes na obresti

Vdova trgovca Federika Porilla v Sevilli je dobila po pošti velik paket z lepim novim perilom, namiznim prtom, rjuhami in drugo posteljino. Na ovoju ni bilo naslova pošiljateljevega, pa tudi priloženo pismo ni bilo podpisano. Napisala ga je neka ženska in povedala, da je pred 20 leti služila pri gospe Porillovi in je pri odhodu iz službe ukradla namizni prt ter nekaj rjuh. To je bila edina tatvina v njenem življenju, zaradi katere jo je vedno bridko pekla vest in jo je že davno sklenila povrniti, le da nikdar ni imela denarja. Sedaj pa je dobila dediščino in prva stvar, ki jo je kupila, so omenjene ukradene stvari z obrestmi za dvajset let nazaj.

Slika na riževem zrnu

Japonski umetnik Hokusai je znal slikati s katerim si bodi predmetom, kakor s čopičem, krtačo, metlo, za tudi z jajčno lupino. Tudi velikost slike mu ni delala preglavice. Tako je narisal nekoč konja na površini 10 kvadratnih metrov, drugič pa zopet dva vrabca na riževem zrnu.

Trebljenje zob je pomenilo olikanost

Okoli L. 1600. je bilo trebljenje zob v veliki modi. Bilo je znamenje olikanosti. Gostom so bili povsod na razpolago zobotrebi, navadno na majhnih krožnikih ali v oslajenem sadju. Nosili pa so jih tudi za ušesi ali v bradi.

Ženske obešajo v dim...

Vse do danes je ohranjena pri nekaterih arabskih plemenih navada, da se v svedojo v dim iz žerjave, v katero so vrgli razne dišave.

Roman na dopisnicah

Mlad francoski pisatelj Jean Cretienne je hotel biti zelo izvirin in je tudi uspel: napisal in izdal je roman na dopisnicah v nadaljevanjih. Na vsaki dopisnici je kratko poglavje in se vedno tako napeto konča, da vsakdo kupi še naslednje nadaljevanje. Celotni roman je napisan na 101 dopisnicah.

Tudi veliki ljudje ga včasih polomijo

O nekaterih umetnikih je znano, da so ga včasih presneto polomili pri svojih delih, čeprav to ni vplivalo na njihovo umetniško vrednost. V Goethejevem »Faustu« pijejo študentje v Auerbachovi kleti šampanjce. Dejanje iz dobe, segajoče daleč nazaj pred L. 1670, čeprav je šele tega leta prvič prišel šampanjec v Nemčijo. V Schillerjevem »Fiesku« pijejo na odru čokolado L. 1547. Čokolada je bila prvič omenjena v Italiji šele 60 let kasneje, L. 1606. — In v »Wallensteinu« omenja Schiller strelstvo, ki so ga iznašli šele L. 1752. Schiller se ni vrezal samo v zgodovino, marveč tudi v prirodo. Opisuje namreč kače, ki jma-je strup v napljinjenih trebuhih. V »Viljemu Tellu« so jabolka zrela sredi decembra.

Kaj je čas?

Pregovor pravi: »Čas je zlato«. Pesnik si čas po svoje razlaga in filozof zopet po svoje. Toda, kaj je čas v resnici, je zelo težko vedeti in povedati. Celotna vsevedna knjiga, kakor je leksikon, odpre pri odgovoru na vprašanje, kaj je čas. Tam je napisano: »Čas je zaporedje, na katerem temelji vse naše zaznavno predstavljanje in mišljenje. Zaradi tega ga tudi ne moremo natančneje opredeliti.« Kako čudno to zveni. Čas, vsem ljudem najvsakdannejši pojem, je v besedah neizrazljiv.

Prvi gasilci

Ko še na svetu nikjer niso bili organizirani gasilci, je imela Lisbona gasilsko četo, znano in občudovano po celem svetu. Vsi tuji in svetovni potniki, ki so šli skozi Lisbono, so se zanimali zanjo. Takrat še niso imeli vodovoda; pitno vodo so prinašali vodnarji v velikih posodah. Oni so bili tudi »mestni gasilci«. Vsak je moral zvečer prinesiti polno posodo vode in če je kje izbruhnil požar, je moral z vodo takoj priteči na kraj nesreče ter jo zliti na ogenj in iti po več. Ta organizacija je veljala v tistih časih za najpopolnejšo gasilsko organizacijo na svetu.

Drobne

Najstrašnejša lakota, kar jih je kdaj bilo, je divjala v letih 1700 do 1702 v Indiji. Pravijo, da je takrat pomrlo od gladi toliko ljudi, da jih niso mogli več pokopati, ampak so jih v velikih kupih sežigali. Več let po končani lakoti so še ležale kosti pomrlih nesrečnikov raztresene po cestah in poljih.

Tropske kače so izredno hitro premikajo. Bežijo kačo komaj zasleduje z očmi, človek je v teku ne more ujeti.

Aristotel je trdil, da imajo moški več zob kakor ženske. Vsekakor mu ni prišlo na um, da bi ljudem obojega spola pogledal v usta.

Po nekaterih bankah nimajo belih pivnikov, marveč samo črne. Na belih pivnikih se namreč odražajo podpisi, kar bi lahko izrabili sleparji za ponarejanje podpisov bankinih klientov.

Vzhodni Afriki živi nenavadna riba. Lahko je na suhem ali v vodi, le rep mora imeti stalno v vodi, ker z njim diha.

Mati cele vasi

Majhna ribiška vasica Aguada na Portugalskem ima 243 prebivalcev, ki so prav vsi potomci najstarejše ženske v vasi, gospe Roze Gomez Pedrove. Ko je gospa pred nedavnim obhajala stotni rojstni dan, so ji prišli čestitati vsi vaščani: 13 lastnih otrok, 79 nečakov in 150 pranečakov.

Za dobro voljo

Izkušnja.

»Povej mi, kaj vendar pomeni beseda izkušnja?«
»Izkušnja je tisto, kar ti ostane, ko si vse izgubil.«

Vprašanje.

»Ali morate vi res zadnji zapustiti ladjo, če se pripeti nesreča?« vpraša neka dama kapitana ladje.

»Samo takrat, če se ladja potaplja,« odgovori kapitan, »če pa zleti v zrak, jo zapustimo vsi istočasno.«

Tako neumen pa ne.

»Peter, zakaj se na sveti večer prepraša z bratom? Bodi pametnejši in popusti!« ga opominja teta.

»Vedno bi moral biti jaz pametnejši! Tako neumen pa res nisem!«

Sonce zbada.

»Veliko božično željo imam do vas, gospodična Slava. Ali bi hoteli biti sonce mojega življenja?«

»Prav rada. Zelo srečna bom, da bom 150 milijonov kilometrov oddaljena od vas.«

Pretirano.

Gospod Pavle je bil s svojo gospo prvič v gledališču. »Vera,« je rekel, ko sta zvečer prišla domov, »nikdar ne grem več s teboj v gledališče, kadar boš prehlajena. Vse občinstvo se je obrnilo, kadar si se vseknila.«

»No, no, lo je hudo pretirano, Pavle, veš! To so lahko storili kvečjemu tisti, ki so sedeli pred nama.«

Dragocena ladjica.

Ljudje so strme opazovali ob obali nekega ribnika, kako se je starejši, lepo oblečen gospod vrgel v vodo.

»Kakšen bedak! V takem mrazu gre skakat v vodo, da bi rešil papirnato ladjico svojega sinčka!«

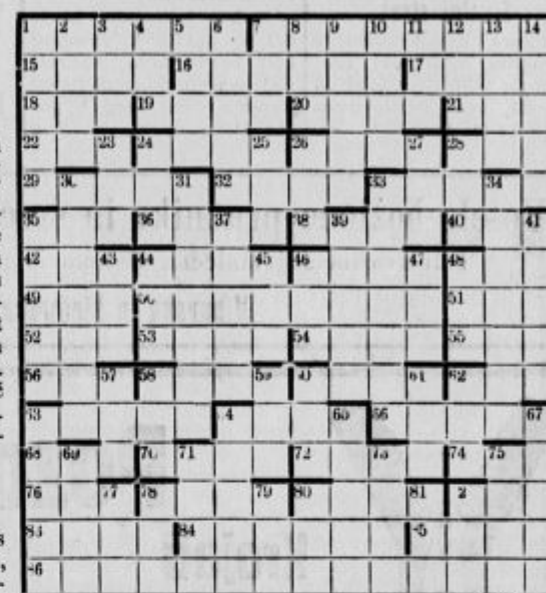
»Že, že, toda vi morda niste opazili, da jo bila ladjica narejena iz živilske nakaznice.«
(Marc Aurelio.)

Rešitev križanke št. 10

Vodoravno: 1. Manase, 7. Kotoriba, 15. Agora, 16. molika, 17. gon, 18. šara, 19. polotok, 20. Oka, 21. Adam, 24. Ina, 25. časa, 28. nit, 30. porivač, 32. Enoh, 33. ilo, 34. Ola, 35. Nebo, 38. polinom, 40. Heb, 41. Ares, 42. osa, 43. luka, 46. led, 49. Polessek, 52. Apih, 54. era, 55. osebek, 56. Ilova, 57. Portugal, 58. aparat.

Navpično: 1. maša, 2. aga, 3. Nora, 4. ara, 5. Sap, 6. Emona, 7. kolač, 8. Otoče, 9. tijan, 10. oko, 11. rak, 12. igo, 13. bok, 14. anatom, 22. Dole, 23. mina, 24. iver, 26. šola, 27. Ahil, 28. Nin, 29. Ilok, 30. pohlep, 31. Rab, 36. beleg, 37. oseba, 38. posel, 39. oseka, 44. upor, 45. ahaj, 47. Ero, 48. dar, 49. pot, 50. osu, 51. kip, 52. Ala, 53. iva.

Križanka št. 11

Vodoravno: 1., 50. in 86. božično voščilo, 15. domača perutina, 16. črnogorska reka, 17. oporišče, podlaga, 18. industrijska snov, 19. mlaka, kaluža, 20. italijansko kopališče, 21. ribiška priprava, 22. akademski športni klub, 24. dolenski hrib, 26. star denar, 28. ruska reka, 29. nasprotje izstopa, 32. del glave, 33. švicarsko mesto, 35. produkt gorjenja, 36. del roke, 38. obljuba, obetanje, 40. del sobe, 42. del naslova, 44. avstrijsko mesto, 46. del sobe, 48. cepič, mladika, 49. iglasto drevo, 50. glej pri 1. vodoravno, 51. žensko ime, 52. vrtna lopa, 53. vprežna žival, 54. del poslopja, 55. predmet, stvar, 56. del strehe, 58. poljski plevel, 60. Shakespearova oseba, 62. Vombergarjeva oseba, 63. del poslopja, 64. nemški kraj, 66. igralno sredstvo, 68. nasprotje resnice, 70. kosilo, južina, 72. rusko mesto, 74. švicarski junak (fonetično), 76. vojvodinsko mesto, 78. del gazele, 80. ljubljansko pokopališče, 82. matematični izraz, 83. kvatoprijski izraz, 84. vrsta, zbirka, 85. japonska ladjica, 86. glej 1. vodoravno.

Navpično: 1. prometno sredstvo, 2. nevarna bolezen, 3. francoski kraj, 4. vodno premikanje, 5. azijska reka, 6. cerkveni praznik, 7. moli (tujka), 8. moško ime, 9. učni pripomoček, 10. upanje, pričakovanje, 11. finski pristanišče, 12. človeška naselbina, 13. svetopisemska oseba, 14. divja žival, 23. Katoliško tiskovno društvo, 24. kopanje, rudnik, 25. slučaj, metanje, 26. hudobija, hudo, 27. nevaren človek, 28. del sulice, 30. pustez, osamelec, 31. francoski romanopisec, 33. slovenski ilustrator, 34. prвина, osnova, 35. turški vivček, 37. vrsta tekočine, 39. odebena tvorba, 41. štajerski kraj, 43. časovno razdobje, 44. poljska cvetica, 45. preprosto orožje, 46. del posode, 47. moško ime, 48. srbska planina, 57. viteški služabnik, 58. del obraza, 59. Trboveljska premožkopna družba, 60. moško ime, 71. vodna žival, 62. koristna žival, 63. dolenski kraj, 64. trgovska ustanova, 65. lošč, sklenina, 67. zbirka fotografij, 69. svetopisemska oseba, 71. Dostojevski roman, 73. sladkost, naslada, 75. francoska reka, 77. avstrijski kraj, 78. vojska, bitka, 79. navadni števnik, 80. drevesni plod, 81. afriška žival, 82. lesena posoda.

Motvor Groupije želi vsem svoj. čitatelem srečen Božič!

L A P A C E.

S. A. ASSICURAZIONI E RIASSICURAZIONI
CAPITALE INTERAMENTE VERSATO LIRE 10.000.000
SEDE SOCIALE E DIREZIONE: MILANO - PIAZZA CAVOUR N. 5

porge i migliori
auguri

želi vesele
praznike

MALI OGLASI

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L 1.—, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:

Služkinjo

za vsa hišna dela sprejme boljše mala družina. Ponudba na upravo »Slovenca« pod »Dobra plača« št. 13707. b

Knjigovodjo

za vpeljavo knjigovodstva lesne stroje, poštenega, ishem takoj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Strokovnjak« 13714. b

Tamburirarico

in entlarico, sprejem, Pismene ponudbe na F. Matek & Mikeš, Ljubljana Franciskanska ul. b

Služkinjo

delavoljno, snažno za vsa gospodinjstva dela — tudi kuho, sprejem takoj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13732. b

Kovaškega pomočnika

majšega, takoj sprejem. Vinko Gabrovšek, Lipe 8, Ljubljana. b

Šivalni stroji

Šivalni stroj

»Singer«, s pokrovom, z okroglim čolnikom, prodaja za 1650 lir. Ogled od 11.—15. ure. Bethovnova ulica 13-II. levo.

Službe

Jstejo:

20 letni fant

priden, izučen ključavničar bi sprejel vsako službo. Ponudbe prositi poslati na upravo »Slovenca« pod št. 13743. a

Pomožna gospodinja

nad 40 let stara, želi po mogočnosti k eni osebi. Dobro izurjena v kuhanju in hišnem delu. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Dobra moč« 13729. a

Službo čuvaja

ali kaj podobnega pri kakem podjetju, želi orožniški upokojenec. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Vesten« št. 13744. a

Absolventka

trg. akademije, veščica slovenskega, nemškega in deloma italijanskega jezika, išče zaposlitve, ozioroma bi s kapitalom 20.000 lir sodelovala. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Takoje« št. 13748. a

Objave

Kdo kaj ve

o Rabzl Leopoldu, ki je šel 3. aprila k pomožni četni borna kola. Sporoči naj se proti nagradi Rabzl Janezu, Cisti breg 4, pošta Škofjan. o

Posestva

Zemljišče

tik ob Vodnikovih cesti, 1200 m², prodaja za 38.000 lir. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13724. p

Osemstanovanjska hiša

s poleg ležečo 1400 m² veliko parcelo, ob glavni cesti Zg. Šiška, je ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod 13711. k

Hišo

tik ob cesti — prodam. Urbančič Ivan, Vnanje gorice 58, p. Brezovica pri Ljubljani. p

Hišo

z gospodarskim poslopjem blizu Ljubljane, poleg 4000 m² vrta in 5000 m² drugega zemljišča, prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13746. k

Razno

Zaveze za zatemnitev te papirja

nuđi solidno in poceni!

Puc Danilo

tapetnik
Ljubljana, Slomškova 9
Telefon št. 86-71.

Sobe

Oddajo:

Sobo

s kopalnico, oddam čisti in poštenu gospe ali gospodični, event. s souporabo kuhinje. Ponudbe na upravo pod »Opremljena«

Kupimo

Kože domačih zajcev

plačuje najbolje krznarstvo L. ROT, Ljubljana, Mestni trg 5. k

Robidovo listje

zimske rasti, lahko tudi na peč sušeno, kupim vsako količino po najvišji dnevni ceni. M. Čuček, Sv. Petra c. 13. k

Električni motor

2—5 1/2 konjskih sil, kupi: Ivan Pezdur, Brezovica 27.

Kupujem

vse vrste krojaške in šiviljske odpadke ter zaključeno, Hrenova ul. 8. k

Steklenih balonov

za kisline vsebine 70—80 litrov v pleteni košari ali brez, kupim večje število. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »2368«. k

Kolovja

za vinograd, kupi večjo množino. Sušnik, Trška gora 36, Novo mesto. k

Prodamo

Fige za žganjekuho

dobite najceneje pri Ant. Krisper, Coloniale, Ljubljana, Tyrševa c. 31.

Divji zajec!

Sadjarji, škoda na sadnem drevju vas obvaruje inženir Prezljevo LEPUSIN-mazilo. Ljubljana, Wolfova ulica 3, telefon št. 34-73.

Kdo mi proda

nekaj litrov gazolna ali zamenja istega za bencin? — Dentist Ogrjč, Novo mesto. k

Krompir

Zoper gnjilobo rabite inž. Prezljevo »NEGNILA«. Trgovci snaten popusti! inž. Prezlje, Wolfova ul. št. 3, telefon 34-73. (1)

Štedilnik

dobro ohranjen, prodaja Susteršič Franc, Dolnice, Ljubljana VII. 1

Podgane

voluharje in miši zanesljivo uniči inženir Prezljevo »Mikrotan«, Ljubljana, Wolfova ul. 3, telefon 34-73. (1)

Kozo

prodam. Savlje št. 88 pri Ježici. j

Hišne gobe

uničenje in zaščita: inž. Prezljevo MERULIN-univerzal. Ljubljana, Wolfova ul. 3, tel. 34-73. i

Vajenci

Krojaškega vajenca

sprejme Tomšič Danijel, Zg. Šiška, Vodnikova 108.

Zobotehniško vajenka

ali vajenca, s predpisano šolsko izobrazbo, sprejemem takoj. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 13733.

Kovaškega vajenca

sprejemem. — Šček Josip, Lepi pot 1. v

Mizarskega vajenca

iz okolice Ljubljane — sprejme Ludvik Pangos, Trata 15, Ljubljana VII.

18 letni fant

se želi izučiti strojnega ključavničarstva, mehanike ali tem podobne stroje. Ima malo maturo. Stanovanje s hrano doma. Poizve se: Večna pot 32, strelšče. v

Stanovanja

Jstejo:

Stanovanje

v mestu, obstoječe iz 1 do 2 sob, išče za takojšnjo vselitev družina, ki je že več mesecev brez stanovanja. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »V 1941« 13721. c

250 lir nagrade

dam tistemu, ki mi preskrbi dvo- ali trisobno stanovanje v novejši hiši, v bližini sv. Jožefa. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Miren«

Kupujte pri naših inserentih

V najem

Gostilno

na deželi, ob glavni cesti, z vsem inventarjem dam na račun za takoj. — Ponudbe poslati na upravo »Slovenca« pod »Gostilna 23«, št. 13723. n

Gostilno

na deželi vzajem v najem Eventuelno s trgovino. Kavcija na razpogo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Promet« št. 13700. m

Filatelija

Filatelisti, pozor!

Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov to poslednjih okupacijskih znamk v knjigarni Tanex Džan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

Ali

ste že naročeni na

Slovenca

?

Vsak

naročnik zavarovan

FILATELISTI

Presso i più importanti uffici postali del Regno potete consultare gratuitamente il catalogo delle carte valori postali vendibili per collezione dall'Ufficio Filatelico dell'Amministrazione delle Poste e Telegrafi. Gli uffici suddetti accettano le richieste di acquisto di francobolli e del catalogo. Il prezzo del catalogo è di L. 4.— se acquistato direttamente nell'Ufficio Filatelico di Roma. Per la spedizione aggiungere L. 1.10 per l'interno del Regno e Colonie e L. 2.75 per l'Estero.

MEČ ZAREŽE V ZGODOVINO
ZNAMKE ZAZNAMUJEJO NJENE STRANI

Pri največjih poštah uradih Kraljevine si lahko brezplačno ogledate katalog poštne vrednotnice, ki jih za kolekcije prodaja filatelistični urad Uprave Pošte in Telegrafa. Omenjeni uradi sprejemajo naročila za nakup znamk in katalogov. Cena kataloga je L. 4.—, če ga naročite neposredno pri filatelističnem uradu v Rimu. Za pošiljatev priložite L. 1.10 za Kraljevino in kolonije ter L. 2.75 za inozemstvo.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO

želim vsem svojim cenjenim odjemalcem

FRAN LONČAR

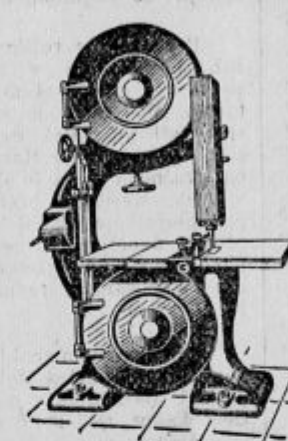
Strojno ključavničarstvo, avtomatična delavnica, avtomatično brušenje žag
LJUBLJANA VII, CELOVŠKA CESTA ŠTEV. 43

Il campionario Vzorce di biancheria maschile moškega perila

ATILA 1942

verrà presentato coll'inizio del budo na vpogled v začetku nuovo anno. Rappresentante: novega leta. Zastopnik:

Sig. Norbert Pečak, Lubiana, Kneza Koclja 3

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE

ZELI SVOJIM CENJENIM ODJEMALCEM

Trgovina strojev, strojnih delov in orodja
Dovžan Ivan - Ljubljana

FRANCISKANSKA ULICA 4
TEL. 45-42

Pozor Krojači Šivilje Zadrge

italijanskega izvora v vseh vrstah, dolžinah in barvah kupite v modni trgovini

T. EGER, Ljubljana
Sv. Petra cesta 2

Umrta je dne 22. decembra 1941, previdena s sv. zakramenti, dobra žena, ljuba mama, stara mama, sestra in teta, gospa

Frančiška Rogač roj. Bohinc

soproga upok. žel. uradnika

Pogreb bo v sredo, dne 24. decembra 1941, ob 4. uri popoldne z Žal, kapelice sv. Jožefa, na pokopališču k Sv. Križu. Sveta maša zadušnica bo jutri, 24. decembra, ob 1/2 na Rakovniku. Ljubljana - Kamna gorica, dne 23. decembra 1941.

Zalujoči mož, otroci in sorodniki.